

**De gronden, afbeeldingen en beschrijvingen der
aldervoornaamste en aldernieuwste gebouwen uyt alle die
door Philippus Vingboons, binnen Amsterdam in de nieuwe
vergroting, en daar na aldaar en elders geordonneerd zyn**

<https://hdl.handle.net/1874/9207>

DE
G R O N D E N
A F B E E L D I N G E N
E N
B E S C H R Y V I N G E N
D E R
A L D E R V O O R N A A M S T E
E N
A L D E R N I E U W S T E
G E B O U W E N

U Y T A L L E D I E D O O R
P H I L I P P U S V I N G B O O N S,
B i n n e n A M S T E R D A M i n d e n i e u w e V e r g r o o t i n g,
e n d a a r n a a l d a a r e n e l d e r s
g e o r d o n n e e r d z y n.

T O T L E Y D E N,
B y P I E T E R V A N D E R A a,
*Ordinaris Univerfiteyts en Stads Drucker, mitgaders Boeck en
Konstverkoper, woonende inde Academie.*

Anno MDCCXV.

AAN DEN LEESER.

Architecture word by ons *Bouw-kunst* genaamd, welck woord geen nader uytlegging van nooden heeft. *Mjins* bedunckens strekt de selve *wijd en breed*; want men niet alleen *Bouw-kunst* noemen moet het maken van *Colommen*, hare *cierraden*, *ordinantien* van *Facciaten* ofte *Gevens*, en andere *fraygheden*: *Maer* bestaet oock in het wel *schicken* en *ordonneren* van allerley soorten van *Paleyfen*, soo *Koninglijcke* als van *Edelen* en *Heeren*; van *Huysen*, soo *Burgerlijke* als van *Boeren*, *uyt* de *grondt* af, *yder* naer de *verkiefing* ofte *nootsakelijckheyd* van *sijn* *plaets*, en oock van *sijn* *gelegentheyd*. *Mijne* *meyning* is niet *alhier* te *beschryven* wat de *Bouw-kunst* is, veel min de *wetenschappen* die in een *Architect* *vereyfcht* worden, noch oock te *handelen* van 't maken der *Colommen*, en den *aenkleven* van dien, 't welck veel te *wijdloopigen* *werck* soude wesen: *Maer* wijfen *UE.* tot de *schriften* van *Vitruvius*, die van alle *d'ouden* die ons daer van *yets* naergelaten hebben, alleen noch *overigh* is, hebbende het *sijne*, volgens *sijn* *eygen* *schryven*, *uyt* *verscheyde* in 't kort by een *gesteld*: 't *sedert* hebben wy gehad in *Italien*; *Sebastiano Serlio Bolognees*, *Jacob Barozzio* van *Vignola*, *Andrea Palladio*, en *Vincenzo Scamozzi*; in *Duytslandt*, *Hans Bloem*, *Dieterlin*, en andere in *vreemde Landen*, welcke van de *Colommen* en haer *maeten* van *lenghte*, *dickte*, als mede haer *Ornamenten* van *Capiteelen*, *Basementen* en *Pedestalen* de *Aftekeningen* en *Beschryvingen* hebben aen den *dagh* gegeven.

Wy hebben niet voor om *UE.* *alhier* in dit *nieuwe* *werck* mede te *deelen* alle de *Gebouwen* die door *my* van *tyd* tot *tyd* *sijn* *geordonneerd* en *gemaakt*, maar alleen heb ik willen *vertoon*en *uyt* *allen*, de *afbeeldingen* der *aldervoornaamste* en *aldernieuwste* *Gronden* en *Opstellen* der *Gebouwen* by *Ons* *gefabricceerd* *sedert* het *Jaar* 1648, soo in de *nieuwe* *vergrooting* als oock *namaals* *binnen* de *Stad* *Amsterdam*, als mede in andere *Steden* en *Plaatsen* in *Holland*, in het *Stigt* *Uytrecht*, in *Over-Yffel*, in *Groningerland*, in *Hamburg*, als *elders*. *Hier* toe ben ick *aengepord* ten *deele* door het *beschouwen* der *Werken* die in andere *Landen* van dese *Konst* *sedert* *eenigen* *tyd* *sijn* *voortgebracht*, als mede door *verscheyde* *Vrienden*, welcker *Huysen* *alhier* *sijn* *afgebeeld*, *gelijck* oock van *veele* andere *Liefhebbers*, die noch *part* *nochte* *deel* in 't *selfde* hebben.

Ontfangt dit met soo *goede* *genegentheyd*, als het *UE.* *voorgedragen* word; en een *yeder*, dien het *gelegen* komt, *diene* *sich* *hier* van.

PHILIPPUS VINGBOONS.

BESCHRYVING

DER

AFBEELDINGEN

VAN HET VOORNAAME

GEBOUW

Van d'Heeren TRIP in dit eerste Deel begreepen.

A. B. C. D. & E.

Deze vyf volgende Platen siet men de ordinantie en verdeling van dit heerlyk en vermaard Gebouw, het welk de Heeren *Louis* en *Hendrik Trip* hebben laten timmeren in 't jaar 1662, bestaande in twee schoone en groote Huysen onder een Dack. Dit Gebouw staat aan de West-zyde van de *Oude Cingel* of *Colveniers Burgwal*, ontrent de *Nieuwe* of *S^t. Anthony markt*; en deese twee Huysen syn malkander 't eenemaal gelyk wat de wooning aangaat, de eene heeft aan de linker syde de selfde stucken, en vande selfde groote als het andere aan de rechter syde, maar aan het achterste van dese Huysen is er dit kleyn onderscheyd, dat de Stalling van het Huys aan de rechter zyde, aan het eynde van de Tuyn staat, en de Stalling van het andere, ter syde aan des selfs toebehoorende Tuyn. Dit Laaste Huys heeft ook een uitgangh op de *Nieuwe Hoogstraat* gelyk te sien is in 't ontwerp; maar nademaal deese twee Huysen met malkander groote gemeenschap hebben, soo is de selfde uytgang aan beyde ook gemeen.

De eerste van deese vyf Platen, geteekent A, is een generaal ontwerp, verbeeldende de wooningen deeser twee Huysen, de Tuynen, en de Stallen met haar toebehooren; dat aan de rechter syde een kamer naast de Stal hebbende; en dat aan de linker, een kamer aan 't eene einde van de Stal, en aan 't andere einde een somer-keuken. In dit eerste ontwerp sietmen de verdeling van de onderste Wooning van beyde deese Huysen, welke bestaat in kelders, keuken, etenskas, kinder-kamer, en een plaats, als ook gangen en doorgangen om na alle deese verscheyde stucken te gaan. Men siet er ook de trappen om van deese Wooning na de Wandelplaats tussen het Huys en de Tuyn synde op te gaan, gelyk mede de groote en kleyne trap van beyde Huysen, welke nog beter en klaarder vertoont syn op de volgende Platen, dewelke na een grooter maat afgeteekent syn.

De tweede Plaat B, is het ontwerp van de eerste Verdieping, welke niet seer verheeven is, gelyk de afteekening van de gevel te kennen geeft, de Deur en Ingang van beyde de Huysen aan dese eerste verdieping synde, welke verdieping in een groot Voorhuys en een sy-Salet bestaat. In het voorhuys synde, treed men in een lange van voor tot achter het Huys doorgaande Galdery, en in de welke synde men na alle de stucken aan de rechter en linker hand kan gaan. Achter het voorhuys is een plaats; daar aan een kamer van de selve Licht scheppende, na dewelke volgt een groote Eetfaal syn Licht scheppende uyt de Tuyn. Aan de andere syde, achter de sy-Kamer is de groote trap, daar aan de kleine ter syde d'Alcove van de slaap-kamer die daar aan volgt synde recht over de Eetfaal. Aan het einde van de Galdery is een Bordes om in de Tuyn neder te gaan, voor 't welke is een Wandelplaats tussen dien Tuyn en 't Huys.

A 2 De

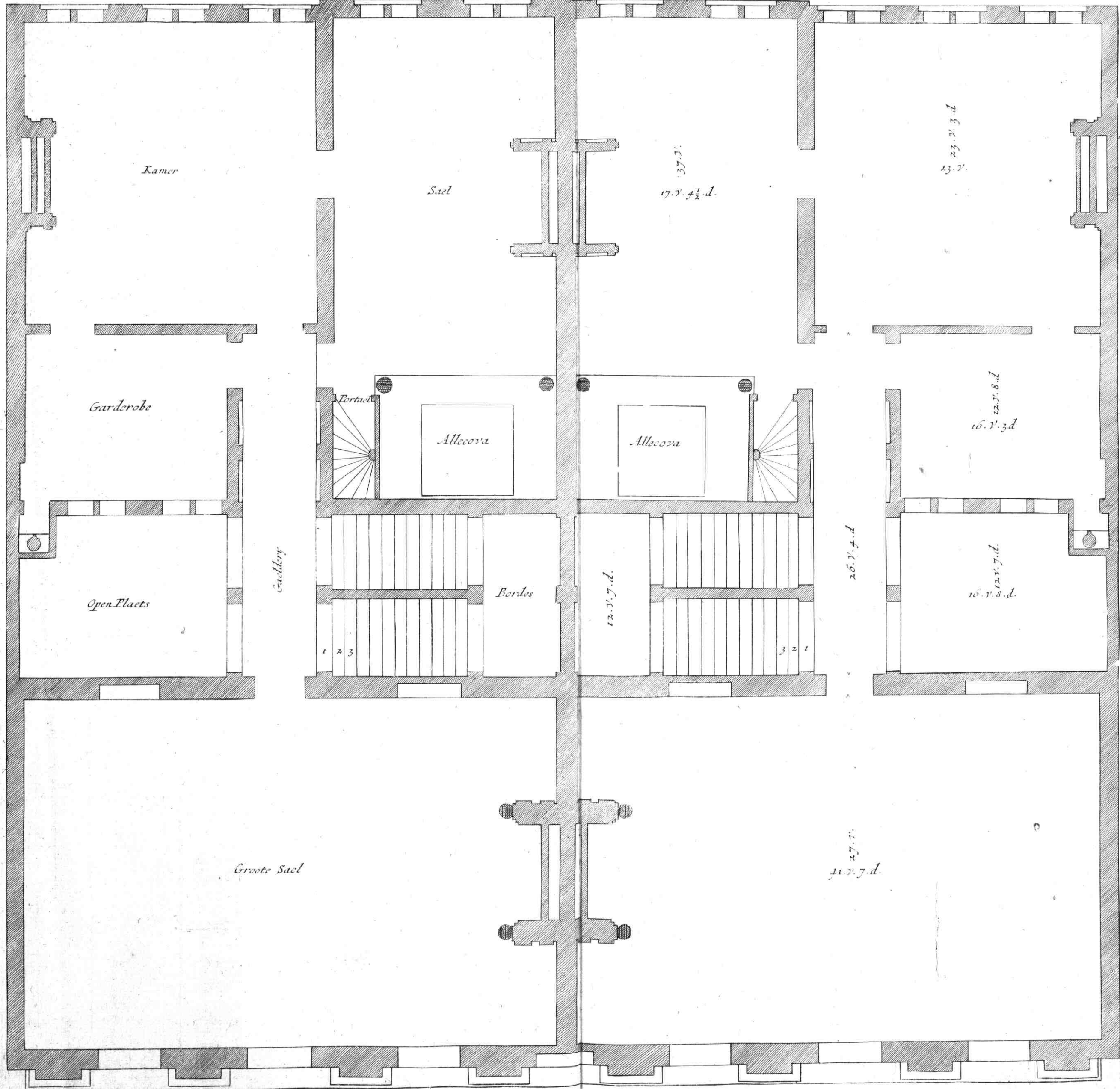
De *Derde* Plaat C, verbeeldt de verdeeling van de groote en voornamste wooning, de welke bestaat in een groot sy-Salet, hebbende de breedte van 't heele Huys, en de groote van 't Voorhuys en het sy-Salet daar aan te samen. Aan het achterste van 't Huys is een Saal licht scheppende van de Tuyn; en tusschen dese twee stukken, de twee trappen, en d'Alcove. Een groote Kamer ook syn uytfigt hebbende op de Tuyn, boven de Eetsaal, naest welke is een Kleer-Kamer, syn licht scheppende van de plaats. Boven die voornamste wooning synder nog twee andere op de selfde manier geordineert en geschikt, maer soo hoog niet van verdieping, als blykt uyt de Afteekening van de gevel. Op deese drie Platen kan men de namen van alle de stukken op het ontwerp of plan van een deser Huysen geschreven sien; en op het ontwerp van d'andere syn de grootte geteekent.

De *vierde* Plaat D, verbeeldt de voorgevel van dat prachtig Gebouw, en de hooghte van alle de verdiepingen uyt welke het samen gestelt is, welke hooghte ook afgemeeten kan werden uyt de nevens afgeteekende Schaal. Dese gevel is verciert in alle de Pinanten, met uytgegroeide Pilasters van de Corinthise Ordre, welkers steunsels rusten op de Plint die de eerste verdieping bekroont, welke weynig verheeven synde de Ordres die er boven op syn ondersteunt, gemelde verdieping is sonder verciersels; de andere daar en tegen hebben veel cie-raat, en de vooruytstecken soo in 't midden als aan de twee syden, rusten ook op de selve Plint. Het uytsteck in 't midden heeft drie vensters en vier Pilasters; de uytstecken op 't uytterste, eene venster en twee Pilasters; soo blyft er over eene venster aan yder zyde van 't agter uytsteck tusschen de twee voor uytstecken. Onder aan fiet men de Ingangen van beyde de Huysen, verheeven op een stoep, verciert met een yfere Leuning in de heele breedte van de gemeene gevel. Het Venster van de voornaamste verdieping, staande tusschen de twee voor uytstecken aan weder syden, is verciert met een *Chambrante* of omwerk, hebbende boven op een Frontispice welkers *Tympan* of gevel-plat met verscheide verciersels vervult is, de *Corniche* of Kroonlyst ondersteunt met *Consoles* of Crollen, aan de posten lofwerk van de *Consoles* of Crollen tot onder toe hangende, onder aan het Venster is er ook lofcieraet, als mede aan de wydte die tusschen de Frontispice van dat venster en het steunsel van de bovenste is. Op de andere vensters van deese voornamste verdieping syn er Helmdekken met lofwerk, en onder aan de steunsel syn er *Guillobis*. De Wydte tusschen de twee andere verdiepingen is ook met schoon lofwerk verciert, als ook de achter uytstecken aan de twee einden. De Fries van het *Entablement* of oppercieraet op de Capiteelen van de Pilasters, is ook rykelyk met lofwerken verciert in de heele lengte en 't midden uytstek gekroond met een Frontispice in welkers *Tympan* of gevelplat men de wapenen van de gemelde Heeren verheeven fiet, met twee stukken kanton kruyswys over mal-kander achter het wapenschild en verscheide kogels. Uyt alle de verciersels die buyten aan dit Gebouw syn, selfs aan de pypen van de schoorsteenen die boven het dak uytsteeken, kan men oordeelen hoe het van binnen moet syn.

De *vyfde* Plaat E, verbeeldt de Achter-gevel, dewelke niet met Pilasters verciert is gelyk de voorgevel; waarom men niet genootsaakt is geweest soo veel breedte te geven aan de Pinanten, soo dat men middel gevonden heeft om gemakelyk meer vensters in die Gevel, als in de voorste te maken. 'T voor uytsteck in 't midden van die gevel vier vensters en vyf pinanten begrypende, daar de voorstukken aan de syden elk maar drie vensters hebben, heeft boven op een schoon Frontispice. Beneden fiet men het Bordes om van de eerste verdieping in de tuyn neer te gaan, en onder dat Bordes de Deur van de onderste of onderaardtse wooning.

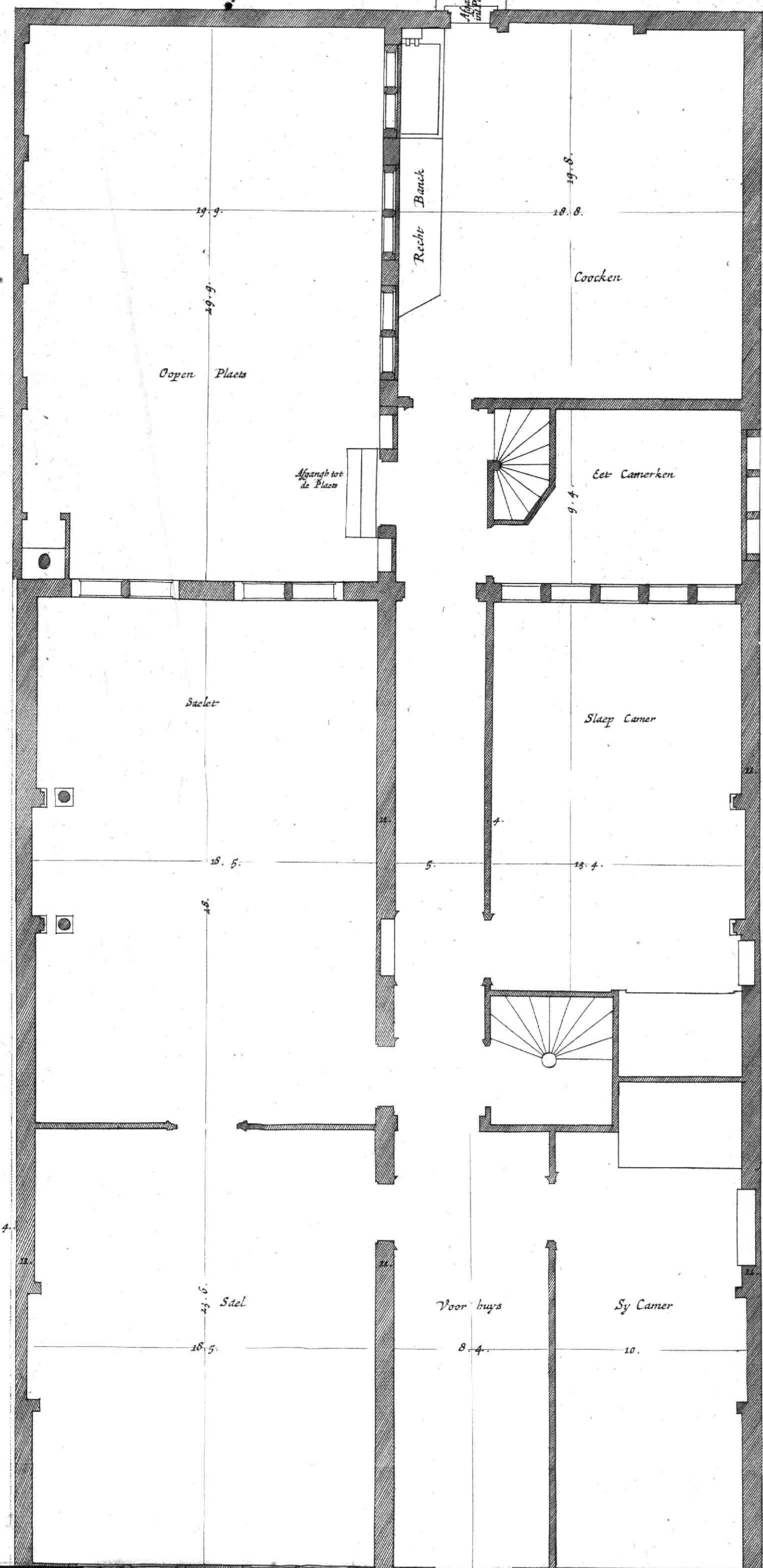
Hier na volgt het Tweede Deel.

Plan du grand & principal Appartement, consistant en Sales, Chambres, & Garderobe.
Grondt der Voornaemste en Principalste Vertracken soo van Grootte als Kleene Saellen met de Camers en Gaenderobben.

Pack Huys

Afgangh
na Packhuys

B E S C H R Y V I N G

van de Afbeeldfels der

G E B O V W E N

in dit tweede Deel.

Folio 1, 2.

IN den Jaere 1650 heeft de Heer *Nicolaes* van *Bambeek* doen bouwert dese Huysing, die met grondt en gevel verthoont werdt, staende binnen Amsterdam, op de Oost-zijde van de Colveniers burgh-wal, op d'oude Zingel, recht tegen over 't Pleyn genaemt het Ruslandt, van waer gemelte gebouw seer heerlijk sich laet aensien; is uytmuntend wel gearbeyt, soo van Metsel-werck, als van Steen-houwery; oock van binnen verdeelt met ruyme vertrecken, die gevloert zijn met uytgenomen schoone witte Marmere vloeren, van de grootste slag van steen; vorder lustigh en gemackelijck, vermits alles gelijcks vloers komt, hebbende onder de wooning twee doorgaende Pack-kelders, en boven bequame Solders; sulcks, dienstigh voor een Koopman. Achter dese wooningh is een Pack-huys daer men langhs seecker eygen gangh onder door gaet tot op de Groene Burgh-wal, alwaer de gemelte Heer *Bambeek* een aensienelijke Poort heeft doen stellen, bequaem om met de Caros te konnen gebruycken, te meer vermits alreede een Stal staet voor vier Paerden.

3, 4.

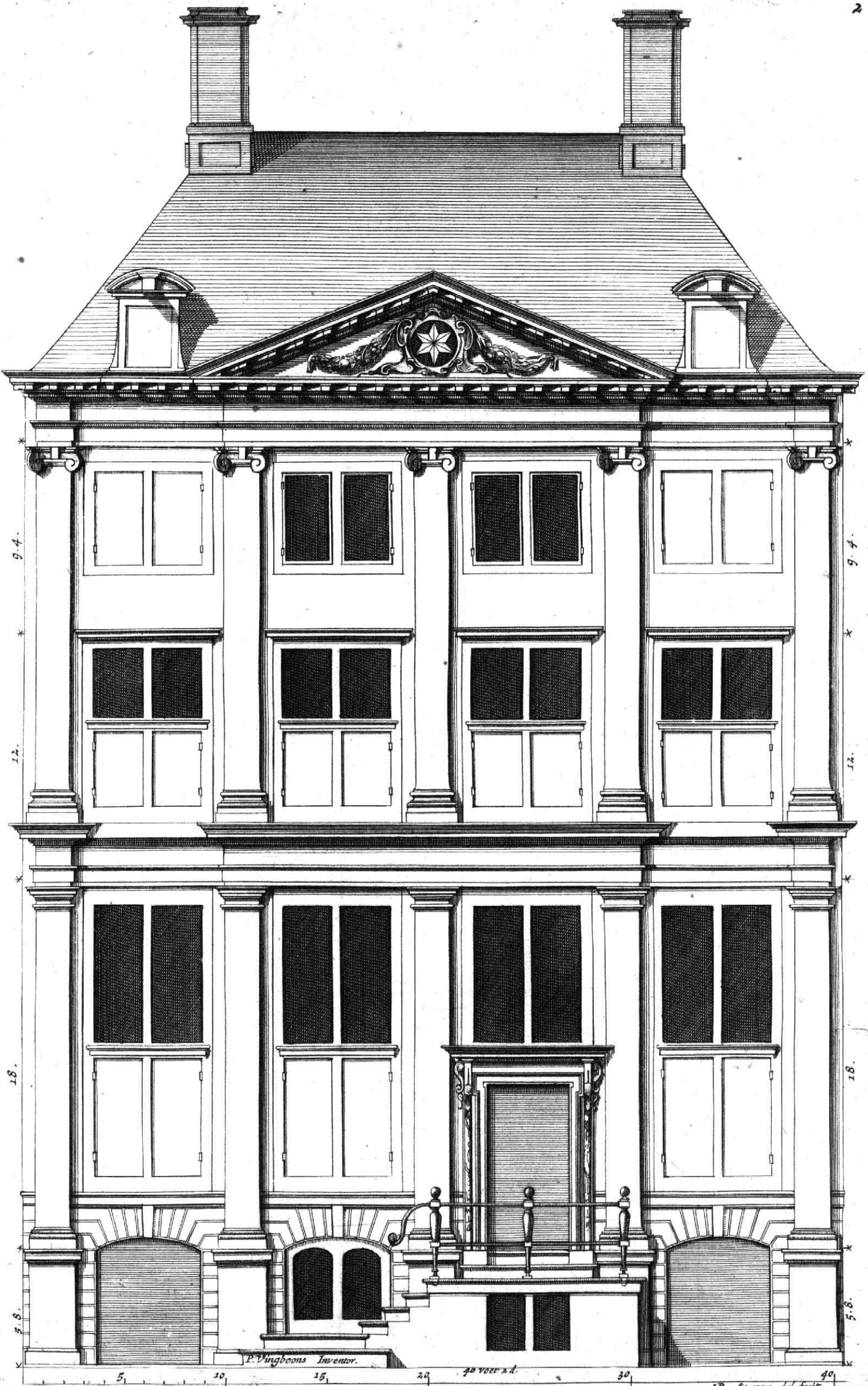
Dese ordonnantie van Huysing heeft in den jaere 1655 doen bouwen d' E. *Pieter de Mayer*, Suycker-Backer, op de West-zijde van de Fluwelen Burgh-wal, tusschen de Lombaert en de Sleutels-brugh, aende Zuydt-hoeck van St. Barbara-straet, streckende dit Huys langhs de selve straet tot achter aen des Bouw-heers Suycker-backerije, sulcks men uyt de wooning daer in gaet, insgelijcks door de Kelder ende van de Solder, die derhalven mede tot de Suycker-backerije gebruyckt werden, zijnde tot dien eynde dit Huys meer als gemeen sterck gebouwt, soo van swaere Muuren als Hout-werck. Belangende de Wooning, is t'eenmael vermaeckelijck, hebbende d'uytsichten en lichten op de voorseyde Straet, komende de Koocken genoeghsaem in 't midden van 't Huys, 't welck een gemackelijke wooning geeft, gelijk mede de verdeeling van de Kamers, als by de grondt-teeckening vertoont wordt, welke Kamers meest met witte Italiaensche steenen gevloert zijn, onder welke in 't Voor-huys en in de Gang eenige blauwe zijn vermengt: Wijders is alles seer net, meer als gemeen, soo van Schoorsteen-mantels als Marmere pylaren; de Gevel oft voorstant van 't Huys is met veel Hartsteen doorwerckt, en verthoont sierlijck in 't aensien van de over-zijde des Burghwals.

5, 6.

Dese Huysing gelegen in 't Landschap *Twente*, onder den Gereghte van *Diepenhem*, in een seer aengenaeme Landtsdouwe, is aldaer doen bouwen door den wel Ed. Heer *N. van Heuvel*, in den jaere 1656. op de plaets van outs genaemt *Peckendam*, waer van 't maecksel by dese twee achter een volgende afbeeldfels wert gesien, en daer by de verscheydenheit van alle de Kamers, Koocken, en aenklevens der selver, zijnde de Kamers boven mede in de selve wijze verdeelt, doch soodanigh van een gescheyden, dat de Achterkamers met een bysondere trap begaen worden, sulcks dat gedeelte tot gebruyck van de Vrouw wert gehouden. Boven de generale Kamers is een geheel ruyme Solder, gebruyckt werdende

B

werdende

9.4.

9.4.

12.

12.

18.

18.

5.8.

5.8.

5

10

15

20

20 voer x d.

30

40

P. Vingboons Inventor.

B. Stepen dal fecit

2 **BESCHRYVING VAN DE AFBEELDELS**

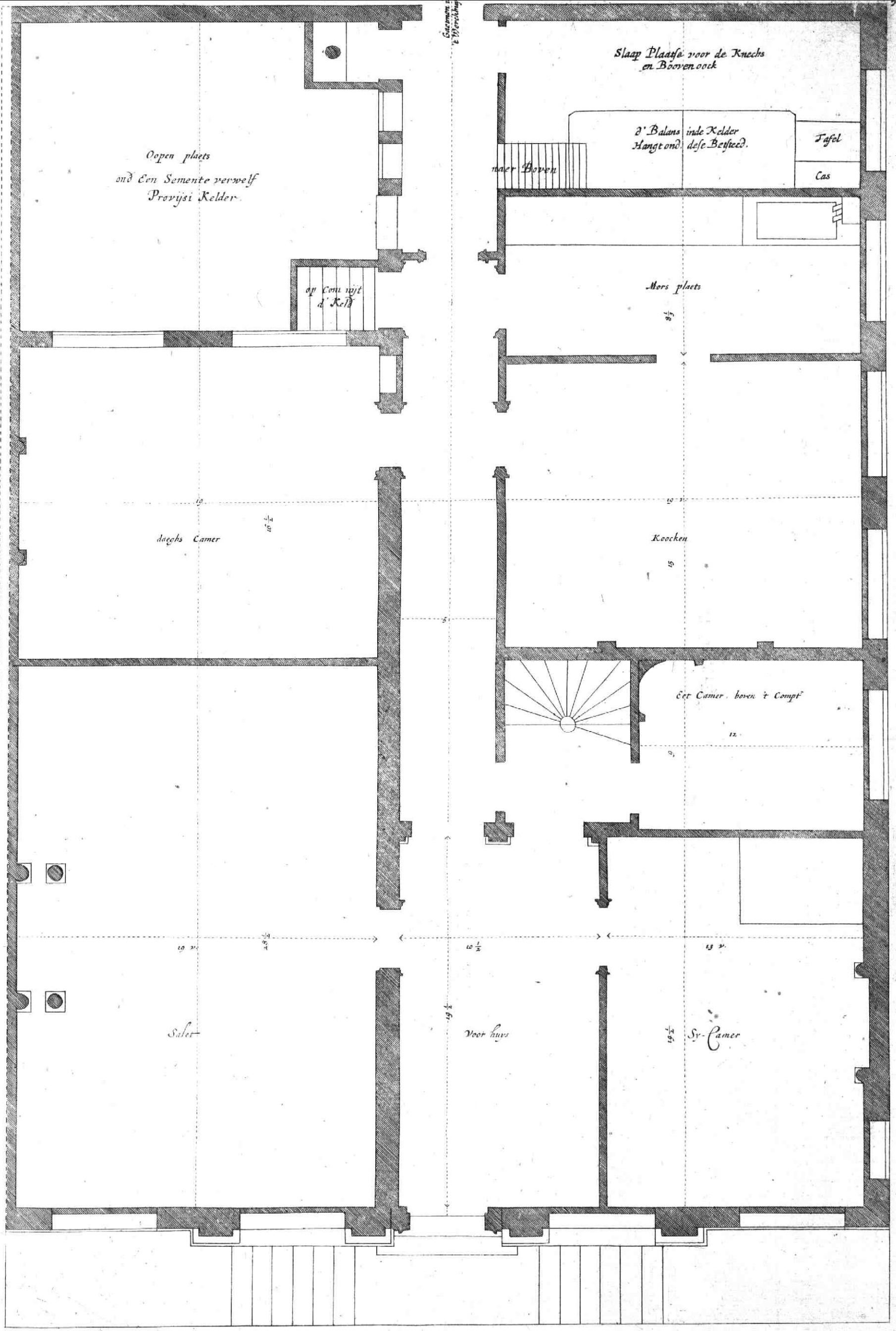
werdende soo om Zaet op te leggen als wijders ten dienste van de huys-houding, hebben de mede schoone verwulde Kelders, en 't Huys rondom even schoon uytgewerckt.

7, 8.

In 't begin van den jare 1650, hebben de Heeren *Jan* en *Henrico Schuyt* laeten bouwen op d'Ooft-zijde van de Fluwele Burghwal, tegen over de Banck van Leening, oft geseyt de Lombaert, twee Wooningen onder een dwars dack, en dat op foodanigh fatsoen gelijk by de Figuur van den opstal verthoont wort: was een ongeformeert Erf, derhalven alle vlijt aengewendt is, om soo veel als doenlijk, 't selvige te gemoet te komen, om de Kamers in 't vierkant te brengen, als eenighsints naer gelegentheyte des voorseyde Erfs konde lijden; is vorder verdeelt met seer ruyme Vertrecken, de Koockens zijn achter de Huyfengebraght, en met ses treden neer te gaen, alwaer alle gerief tot de huyshouding van nooden gevonden wort. Boven de voorseyde Koockens gaet men met ses treden tot de dagelijcksche Kamers, en boven welke noch foodanigh een Slaep-kamer is, alwaer dan het dack boven op komt. Komende tot de voorz Huysing, heeft men eerst twee doorgaende Pack-kelders, hoogh van verdieping, vermits 't Huys hooger staet als ordinaris, en tegen een Brugh leyt, die buyten twijffel in toekomende in een steene Brugh sal verandert worden, daer alles naer gemaect is. Wijders is de Huysing in groote en ruyme gemacken verdeelt, soo van Voor-huys, Zy-kamer, Binnen-kamer, Gang, en Portael, daer een Kamer oft Comptoir boven is. Alle de voorseyde vertrecken zijn seer curieus met witte Italiaensche groote Steenen gevloert, en voorts seer net van Sacardaene deur-bekleetsel en Schoorsteenmantel uytgevoert. Komt men in 't tweede vier-kant, het selvige is verdeelt in fraye groote Kamers, naer plaets gelegentheyte, die aen de stract komen, en zijn vermaeckelijck van uyt-sicht. Daer en boven heeft men boven yder Huys een schoone doorgaende Pack-folder, die daer toe bequaem en sterck gemaect is: daer boven heeft men de Solder met kromme stijlen, oft 3 voet borst-weeringh; en hooger de Vliering, daer men de Turf leyt; en is alles gemaect van Eecken-hout, met Rhijns Leyen gedeckt; is samen een schoone sterck Huys, en van sware dicke balcken, bequaem om boven last te kunnen dragen, en onder om by Koopluyden bewoont te werden. De Gevel is gemaect met blaewe Leydse Klinckert, seer net en wel gearbeyt, en versien met soo veel Hartsteen als d'ordre daer van is vereyschende; heeft een schoone aensien als men de voorseyde Brugh af komt, gelijk by de Figuur verthoont wort.

9, 10.

Alhier wort verthoont de grondt en Voorstandt van seecker Huys, geordineert ten verfoecke van de Heer *Bartholomeus* van der *Borgh*, en is in den jare 1663 begonnen te bouwen, op een plaets by hem daer toe verkoosen, aen sijn Plantagie genaemt *Harsvelt*, in den Gerechte van *Ootmerstum* by *Tellichte*, *Deneham* en *Singraven*, aen de Riviere den *Denkel*, in 't Landtschap *Over-Yssel*. Dese Huysing is hoogh uyt de grondt gestelt, sulcks de ordinarie grondt blijft met de vloeren van de Beneden-huysing oft Kelders gelijk, doch de Provisie en Melck-kelders zijn dieper; dese Huysing is rontom wel 2½ voet aen-gehooght, en het pleyn voor, tegen de Huysing aen, wel een voet meer, sulcks men aen de lincker zijde van 't Huys wat schuyn neer gaet tot aen de Deur oft Portael, waer mede men komt in de Beneden-huysing, welke ingangh meest gebruyckt wort. Dese verhoogingh is gedaen om drie redenen, eerst om 't Huys meer aensien te geven, ten tweeden om de afwateringh, ende ten derden om soo veel drooger Huys te hebben. Aen de voorz ingang van ter zijden is een besloote Portael, in welck de bordés-trap komt, daer men mede gaet tot de Huysing ofte eerste vierkant, van waer men uyt het Portael al de vertrecken begaet, gelijk by de grondt verthoont wort: Met de bordés-trap gaet men op 't Portael, alwaer een ingestecken Kamer is; boven de Slaep-kamer en 't Portael is 't bordés; Voortgaende komt men op het tweede vierkant, 't welck verdeelt is als het onderste, met gelijcke Kamers, die schoone uyt-sicht hebben over de Landtsdouwen; Met de voorz Trap komt men op de Solder, die soo groot is als het geheele

heele Huys, heeft rontom 't Huys noch 3½ voet muurs ofte borstwering, tegen welke de kromme stijlen komen aen te staen; en heeft oock twee deur-slagen dwers over 't Huys, die vier stijlen hebben, die met pen, gat, en karbiels in de deur-slagen van onderen ingewerckt zijn, en haer fundament hebben op de dwars muuren, dat fundament muuren zijn. Dese vier stijlen is al de belemmering die op de Solder is; alle de Balken die op de voorz kromme stijlen komen, hebben haer rust; Boven dese Solder heeft men de Vlieringh, ofte Turf-folder, en voort het heele dack, 't geen rontom aen vier zijden afgekapt is tot in de Goot, met een lijst rontom; 't heele Huys heeft in 't midden een Plat met loot beleyt, soo groot als de vier stijlen van malkanderen staen onder de deur-slagen.

11, 12, 13.

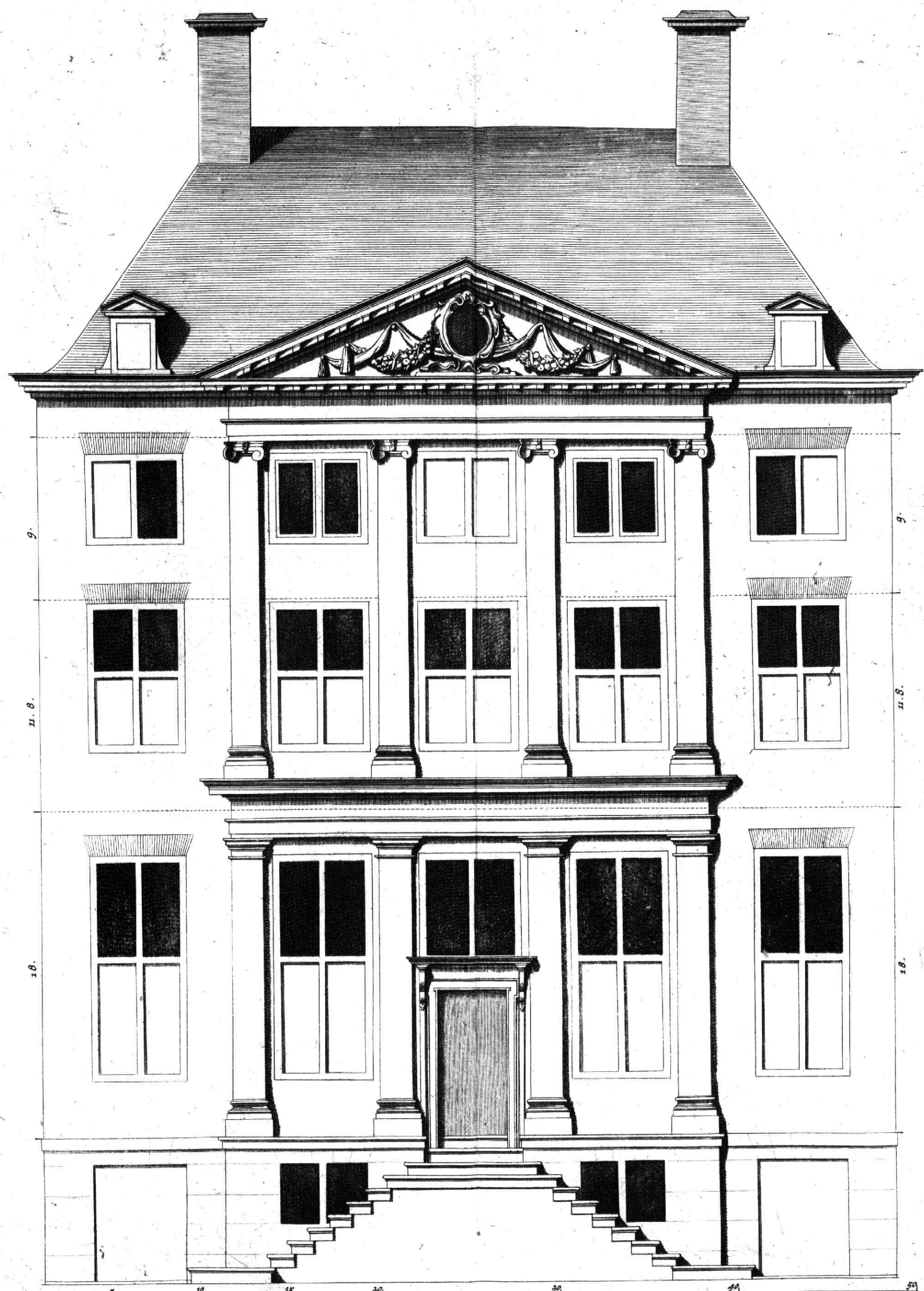
De Heeren *Nicolaes* en *N. N. Burchaerts*, gebroeders, voorname Koopluyden tot *Hamburg*, hebben aldaer dese manier van Huyfing doen bouwen, als by de tekeningen vertoont werdt, staende in 't voornaemste van de Stadt, in de straet genaemt 't Grim, op de hoeck van een Dwars-straetje, dat nevens dit Huys tot aen de Revier loopt. Dese Huyfing staet doorgaens op een verwulfd Kelder, die aen de selve Revier sijn op en afslag heeft. Zijnde dese Huyfinge 6 a 7 voeten over 't water, gebouwt in de Revier, op boogen, als op de figure te sien is; hebbende nevens meerdere privilegien 't recht soodanig aen de selve Revier, vermits wel eertijts een Brouwerij heeft gestaen. Dese Huyfing is ongemeen swaer en sterck, soo van muuren, als houtwerck gemaect; de voorgevel seer sierlijk, meest alle van Bremer steenen, van binnen met seer veel vertrecken, en groote Kamers verdeelt, die langhs de Revier schoone uytzicht hebben; als mede . . . en aenkleven van dien: Oock boven alles gemaect op 't beleggen van Koopmanschappen, sulcks een recht groot Koopmans Huys is.

14, 15, 16.

De wel Ed. Heer *Joan van Ysselmuyden*, Heere tot *Rollocate* en *Zerwillinger Kamp*, Landt-Droft van *Vollenhove* en de Heerlijckheit *Kuynder*, Gecommitteerde wegens de Provincie van *Over-Yssel*, ter Vergaderinge van de Ho. Mog. Heeren Staten Generael, heeft in den jare 1654, in sijn Heerlijckheit van *Rollocate*, gelegen dicht onder de Stadt *Vollenhove*; dese maniere van Huyfing, sulcks hier vertoont wordt; doen bouwen, dan stont als doen noch een gedeelte van de Kooken, met een hock, overgebleven van 't oude Huys, 't welck wel eer daer gestaen hadde, maer is nu t'eenmael herbouwt, en genoeghaem een geheel nieuw Huys geworden, alsoo 't meeste muur-werck, balcken, folders, venster-ramen, en het dack, oft gespan, altemael vernieuwt is: 't Selve Huys staet in 't geheel op verwulfd Kelders, met soodanige verdeeling, soo beneden, als boven, gelijk by de tekening te sien is; De Kamers hebben schoone uytzicht, soo over de Landts-douwen, als mede in de Zuyder-zee; 't is rontom uyt 't water opgehaelt, sulcks met een brug toegang heeft, zijnde tot dien eynde geschickt dese maniere van een steene en Valbrug, die voorgenomen was daer te doen maken.

17, 18, 19, 20.

Dese Huyfinge die hier vertoont wert, heeft doen bouwen *S. Marten Fransz van der Schilde*, Koopman binnen Amsterdam, in 't laetst van den jare 1649, op een plaets die doemaels noch voor 7 a 8 jaer water was, genaemt de Wael, alwaer de Schepen, soo van 200 en meer lasten groot, winter-laeg plegen te leggen, en nu tot landt gemaect zijnde, verdeelt tot Erven, om Huyfen op te bouwen, met breede Kayen, twee straten met toe-gangh en bruggen, waer over men de Stadt wijder in gaet. De gront ofte erf van dese Huyfinge is een krimp, vermits op een scherpen hoeck naer het Y leyt, zijnde mis-vormt, als by dese teekeninge blijkt, echter tot twee Woonhuysen verdeelt, gestelt op Kelders die oock bewoont werden, met dicke muuren, daer op wel dicht met swaere balcken beleydt, alsoo dienen tot last-dragende Solders, die van buyten met een

P. Vingboons Inven.

Jan Matheys fecit

4 BESCHRYVING VAN DE AFBEELDSELS

vrye trap toegang hebben, zijnde de wooningen foodanig verdeelt, dat yder een bequaem Huys is, dan 't grootste is een seer gemackelijck Koopmans Huys, met ingestecken Kamers, dat veel woonings geeft, tot gerijf van de Huyshouding.

21, 22, 23, 24, 25, en 26.

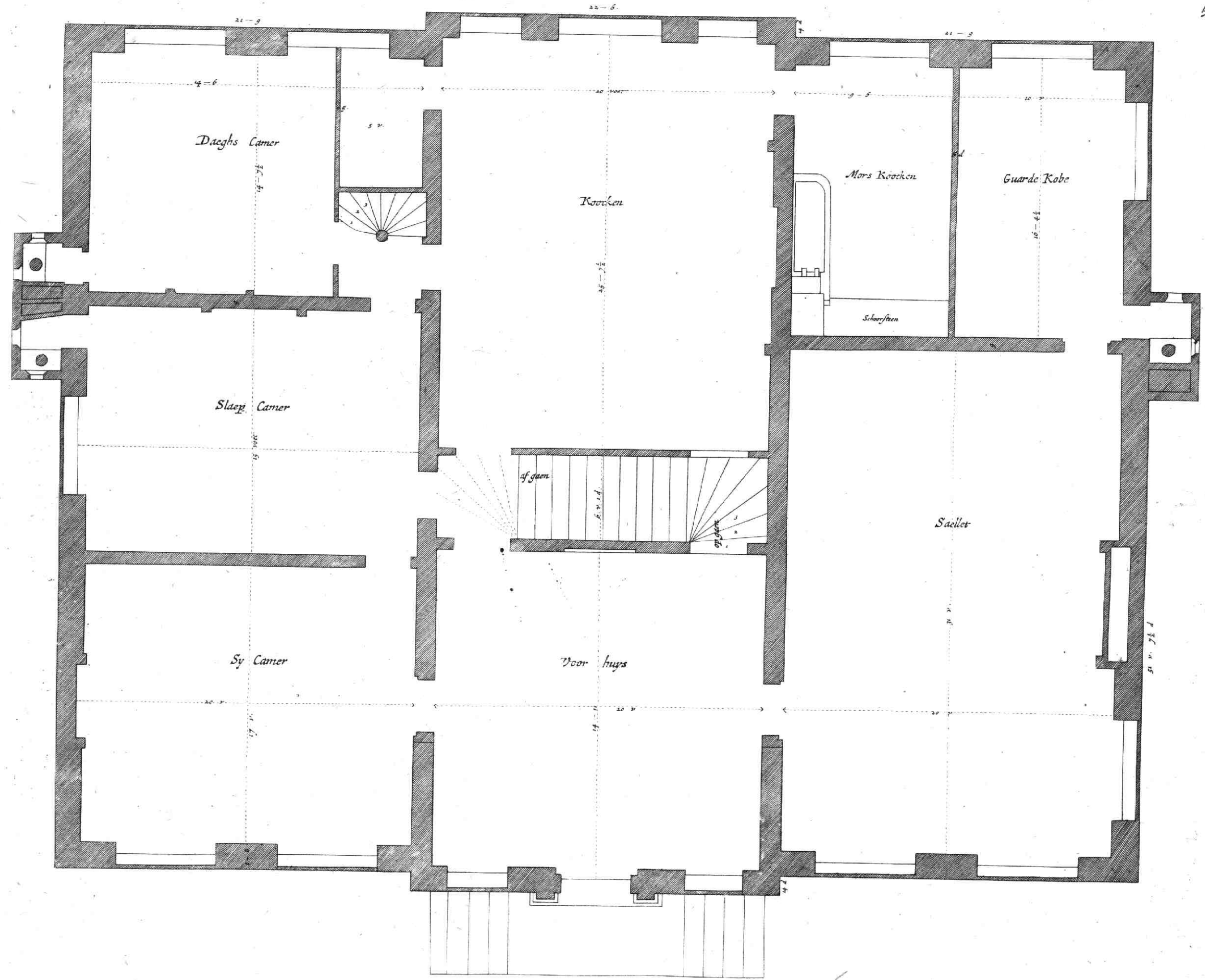
In den jare 1664 is 't Huys *Vanenburg*, gelegen op de *Veluwe*, omtrent twee uren van *Harderwijk*, en *Nieuwerkerck*, een kleyn half uur van *Mulden* aen de Zuyder-zee, alwaer veel Brandt-hout vergadert en naer diverse plaetsen gescheept wordt, doen bouwen, door den Hoog Ed. gebooren gestrengen Heer, *Henrick van Eessen*, Heere tot *Helbergen* en *Vanenburg*, Landt-Drost van de *Veluwe*, Presideerende in 't Collegie van de Gedeputeerde Staten des Vorstendoms *Gelre*, resideerende tot *Arnhem*, sulcks en in foodaniger voegen als by de ses achter een volgende Tekeningen gesien kan werden, begrijpende d'eerste alle de verdeelingen van de beneden Gemacken, de tweede alle de Kamers, Saletten, en de hoedanigheyt van de vordere vertrecken aen de Huyshouding gehoorende, ende werdende wijder aangewesen op de gronden alle de grootte van de Kamers, zijnde vorder 't voor-gemelde Huys soo sterck gebouwt van dicke Muuren, swaer van Balcken en andersints, als een sterck Landt-Huys soude kunnen gemaeckt worden.

27, 28, 29 en 30.

In den beginne van den jare 1655 heeft de Heer *Remond de Smit*, voornaem Koopman t' *Amstelredam*, doen bouwen dese Wooning, als by vervolg in 4 Figuren vertoont wort, te weten, onder en boven grondt, voor en van achter zijnde gelegen in 't Sticht van *Zuytrecht*, in den Gerechte van *Maerseveen*, dicht by 't vermaerde vermaeckelijcke Dorp *Maersen*, aen de Reviere de *Vecht*, neffens 't Sant-padt; zijnde dit Huys gemaeckt in een jonge Plantasie, *Ganssen-Hoef* genaemt, voortijds by de Heer *Lucas Rotgans* doen planten, die de Wooning-plaets aldaer verkooren hadde, en by de Heer *de Smit* oock gevolght is, de welcke aldaer gierlijck vertoont, soo voor de Passanten gaende langhs 't Sant-padt, als mede voor die gene welcke de Wagen-weg aen de over-zijde van de *Vecht* gaen. De verdelinge van de Vertrecken is in de onder en boven-grondt te sien; hebbende de Boven-kamers schoone en vermaeckelijcke uytlichtten over de Zaey- en Wey-landen; is vorder heel net en gemackelijck doorbouwt, en van alles wel versorgh, wat in een Landt- of Luttwooning vereyscht wordt.

31, 32, 33 en 34.

De Vergrootinge van de Stadt *Amsterdam* heeft aen veele Liefhebbers occasie gegeven groote Huysen te kunnen bouwen, waer af de Heer *Karel Gerards* sich heeft gedient, kopeude twee Erven nevens malkanderen, op de west-zijde van de nieuwe Heere Graft, op een Erf nae aen de oude Huysen van de selve Graft, en hebbende in den jare 1663 daer op doen bouwen, op de wijze als hier by 't Afbeeldtsel wert vertoont, namentlijck aldus verdeelt: Onder is een doorgaende Pack-kelder, aen de Zuyd-zijde van de Pack-kelder is de Koocken, de selve is weder aen de Noordt-zijde verdeelt aldus: Het gedeelte der selve streckt voor van de Straet tot achter aen de Tuyn. De Zuyd-zijde bestaet in twee deelen, ofte drie, het voorste deel dient oock tot een Pack-kelder, het achterste deel is een Koocken; tusschen de Pack-kelders is een Gangh, om uyt de Kelder aen de Straet te kunnen gaen, en een trap om naer boven te gaen; uyt de Koocken gaet men in een seer diepe *Tiras*, ofte semente Provific-kelder, die onder een gedeelte van de voor-geroerde Pack-kelder komt, heeft mede zijn licht in de Achter-gevel, als by 't selve Afbeeldtsel op de tweede grondt werdt aangewesen. De wooning self is verdeelt in groote stucken, seer curieus uytgewerckt, soo van gecompoteerde en bekleede Solders, van diverse Meesters heel fraey geschildert en verguldt, en de Vloeren zijn doorgaens met ongemecne witte Marbere platen gevloert, expres daer op gesaecht, en die met blacuwe steene randen van den anderen verdeelt. Wijders met de vereyste Portalen. De bordés-Trap opgaende, komt men weder op foodanige verdeelinge en vertrecken als vooren, mede

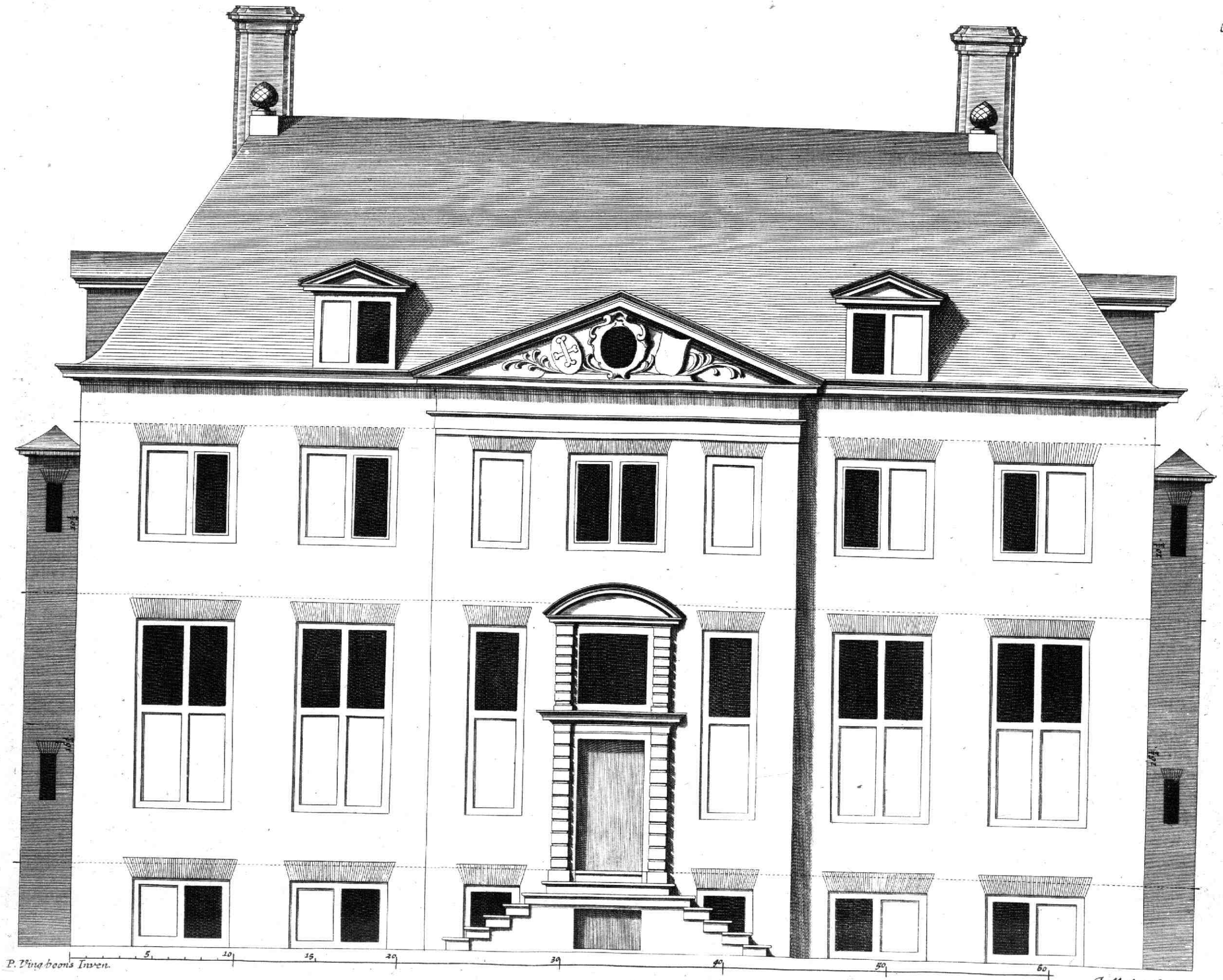
mede alle ruyme en fraye verçierde Kamers; daer boven zijn Pack-folders, en noch hoo-ger Kleer-folders; de voorftandt ofte Gevel van dit Huys is meest van Arduyn oft Hartsteen gemaeckt, en voorts met Metsel-werck van Leytse klinckert, en door die verandering vertoonende heel çierlijck; d'Achter-gevel net gemetselt van de selve klinckert, als by de Figuren te sien is; heeft wijder achter een schoone Thuyn van ontrent 130 voeten lang, vermakelijck beplant.

35, 36, 37 en 38.

In den jare 1664 hebbe geordineert voor de Heer *Isaac Jan Nijs*, voornaem Koopman t'*Amsterdam*, dese maniere van Huyfinge, die hier verthoont wordt in vier achter een volgende Figuren, is gelegen op d'Ooft-zijde van de nieuwe Keyfers Gracht, en begonnen te bouwen in 't jaer 1665, en zijn daer mede gekomen ongeveer 6 a 7 voeten boven de straet, en is soo blijven over staen tot in den jare 1666, en als doen voort volbouwt; by de eerste grondt wordt verthoont de verdeeling van 't Huys, en beneden vertrecken, het in komen van de Straet is een Galderye van achter tot vooren, en heeft weerszijds twee vertrecken, de twee voor aen de Straet konnen voor Packhuysen dienen, de eene achter aen de rechter zijde wordt gebruyckt tot het Comptoir, en aen de sincker zijde is mede een schoone Kamer, daer onder heeft men een seer diepe verwelfde semente Kelder, welke in 't Pakhuys aen de lincker zijde voor aen de Straet sijn inslag heeft, maer d'ordinarie ingang is achter. Gaende dan met een bordés Trap, wiens treden witte Marber zijn, tot de tweede Galderye, alwaer de Wooning is; in dese Galderye is de selve verdeeling als onder, aen de rechter zijde is het Salet, daer achter de Slaepkamer, aen de andere zijde de daeghs Kamer voor aen de Straet, daer aen de voorz bordés Trap, die groot licht heeft uyt de Galderye, daer na de Koocken; uyt de Koocken komt men in een Kamerken, dat aen 't groot Huys aen-gebouwt is, 't welck gebruyckt wordt voor de Koocken, daer men in komt door een Portael; uyt welck Portael men mede na beneden gaet in een gelijk Kamerken, waer uyt men op de plaets gaet, ofte in de voorz semente Kelder; en om de egaelheyt is op dese grondt aen de andere zijde foodanigen Kamerken mede geordineert, maer niet in wesen gebouwt; de voorz Galderye is seer çierlijck met witte Marbere Platen gevloert, als oock 't Salet met meer als gemeene groote witte Marbere Platen, die met roode Marbere banden van malkanderen gescheyden zijn; 't verhemelt van dese Kamer is met compartement werck beschooten, heel çierlijck, heeft een gesloote Italiaensche Schoorsteen-mantel, en wijders zijn alle de Vertrecken met foodanige Marbere Vlocren beleyt, uytgefeydt de Slaepkamer; komende dan tot het derde vierkant, is wederzijds de selfde verdeeling, uytgefeydt de Galderye soo veel korter is, alsoo de Heer d'achterste kamers tot een gemack behoudt, is dwars over Huys heen, sulcks het een Salet is by de 50 voeten lang, en kan altijd tot twee Kamers gemaeckt worden, alsoo yder zijde sijne Schoorsteen heeft; van dese Sael heeft men schoone uytlicht over veele Thuy-
nen; met de voorz bordés Trap komt men op de Solder, die seer ruym en groot is, son-der eenige belemmering als de vier stijlen, die onder de twee deurslagen komen, waer in alle de eynden van de balcken, die op de kromme stijlen leggen, en tegen de 3¹ voets borstweering komen te staen, ingewerckt zijn. Hier boven heeft men de Vliering, sulcks 't dack aen alle vier zijden afgekapt is, gelijk by de nevensgaende Figure te sien is; heeft mede boven de Solder een Plat, dat met loot beleyt is, en is seer hoog rondtom opgeset, sulcks daer wel twee voet waters kan op blijven staen. Is vorder een sterck Huys, d'achter en Voor-gevel is gemaeckt van graeuwe Leckse Moppen, en seer net gewerckt, sulcks hem 't Huys treffelijck verthoont.

39, 40, 41, 42 en 43.

De Heer *Guillam Belin la Garde*, voornaem Koopman binnen *Amsterdam*, heeft in 't eynde van 't jaer 1664 doen bouwen seecker Huys, als hier verthoont wordt, gelegen op de West-zijde van de nieuwe Heere Gracht, tusschen de Leydtse Straet en Leydtse Gracht, ontrent in 't midden, waer van eerstelijck wordt verthoont de verdeeling van Huyfing en
C Thuyne

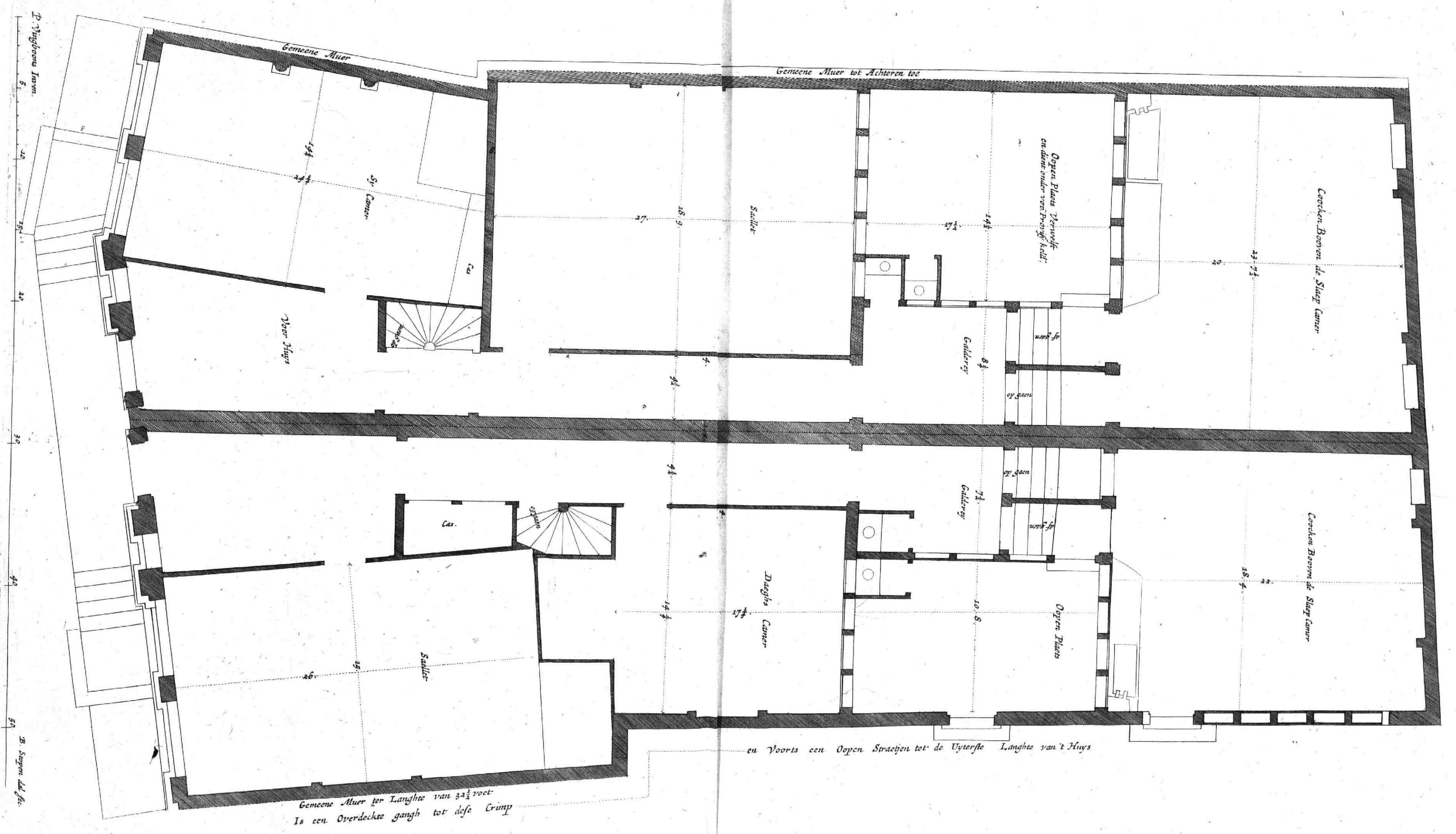
P. Dingboons Inven.

J. Mathys fecit

Thuyt aen malkanderen. Op de tweede grondt, van grooter voet-maet, de gantsche onder-wooning, soo van 't voor in-komen, dat aen de eene zijde genoeghsaem kan strecken voor aen de Straet een Packhuys, en achter 't selve een dagelijckse Kamer, aen de andere zijde een seer gemakelijck Comptoir, en achter 't selve een open plaets, en achter die plaets een Koocken van alle gerijf voorsien, als tot foodanigen Koocken behoort; men gaet uyt de Koocken in 't Was-huys, daer Pomp en Water-steen in staet, en daer bezijden 't Secreet; tusschen dese Koocken en de daeghlijckse Kamer is een Gang van 14 voet, tot de selve Kamer en Koocken, en daer voorby tot in de Thuyt. Boven dit voorz Was-huys is een Garderosbe, 't selve is aen de andere zijde mede, uytgeseyt daer men van de plaets gaet met een Trap tot in de boven-Koocken, waer in mede Pomp en Water-steen is; onder de daeghs Kamer en beneden Koocken zijn twee gewelfde semente Kelders, waer in alle gerijf is, daer toe vereyfchende; voort gaet men met de bordés Trap in de Provisie-Kelder, en oock omtrent 12 voeten hoog naer boven op een Portael, dat veel licht heeft van de voorz Plaets, uyt welck Portael men begaet de bordés Trap ende ingang van de slaep en daeghse Kamer, als mede van de groote Zy-Kamer en Salet, welke Vertrecken seer curieus zijn, de Solders van onder met compartement werck gemaect de Saelen schoon vergult, en dan beyde geschildert, de achter-Kamers mede naer advenant verciert. 't Voorz Portael is mede seer sierlijck van bekleedtsel, van deuren en pylasters gemaect, uyt het voorz Portael gaet men tot de particuliere Wentel-trap, die van onder op komt tot op de Solders toe van de Werck-luyden, dese Wentel-trap heeft veel licht van de voorz plaets, als mede de bordés Trap, van dese bordés komt men op d'ingesteecken Vertrecken, die men gebruycken kan tot Kinder- ofte Slaep-kamers, te samen met d'onder-Vertrecken hoog 21 voeten, gelijk de twee groote Vertrecken aen de Straet zijn, daer boven heeft men eerst 13 voet verdieping, en boven dese verdieping noch 9 voet, altemael geprepareert tot Pack-folders, en alles daer seer bequaem toe gemaect, swaer van Balcken en Muur-werck, soo dat het t'eenemaal tot een Koopmans Huys aengeleydt en gemaect is; komende dan tot de Solder daer 't dack sijn begin neemt, is met kromme stijlen, daer de balcken en karbeels met pen en gat ingewerckt zijn, d'andere eynden in de moerbinten ofte deurslagen, daer boven de Vliering komt het werck alles naer behooren sterck in malkander gearbeydt, en heeft vorders alle gerijf om de goederen boven t'arbeyden, daer toe voor een Wind-aes, en noch een dat op de binnen-plaets accordeert, tot gebruyck van de Vliering; de geheele Voor-gevel, soo die hem verthoont, is t'eenemaal van witte Bentemer Hartsteen, ofte by sommige Arduyn-steen genaemt, is curieus en net gewerckt door M^r. *Pieter Pieterz van Kuyck*, als mede de sieraden, en alles, wat daer aen gesien wordt; d'Achter-gevel is geheel gemaect van grauwe Leckse Moppen klinckert, perfect en schoon uyt de handt gewerckt, en verthoont hem van de Keyfers Gracht heel verheven.

44, 45.

De Heer *Gillis Marcellis*, Eygenaer geworden van de oudtvermaerde Brouwerij 't witte Lam, op de West-zijde van de Zingel of Koninglis Gracht, tegen over de Voetbooghs-Doelen, en de selve Brouwerij vernieticht zijnde, heeft op die plaets in den jare 1661 doen bouwen dese Huysing, van grootte, fatsoen en verdeling van schoone Vertrecken, als mede de Gevel, die een schoon aensien van d'overzijde heeft, sulcks in de twee volgende Kaerten verthoont werdt; dese Huysing springht achter 't kleynder Huys (mede gemelde *Marcellis* toebehoorende) dat aen de Zuyd-zijde staet, met een Koocken, Provisie-kelder, en ander gerijf tot de Huys-houding, en Slaep-kamers daer boven, alwaer een bordés Trap komt, daer mede men oock 't geheele voorste Huys begaet, daer inne heel groote en meer als gemeene schoone Kamers komen, insonderheit de Voor-kamers, die alle vermakelijcke en goede uytzichten hebben, voorts boven gaende vindt men groote Solders, om met Koopmanschappen te beleggen, daer toe de selve uyttermaten sterck gebouwt zijn; de voorseyde Huysing met het achter-Erf strecken doenmaels tot aen de Stadts-Vesten, 't welck door 't uytleggen van de Stadt veran-

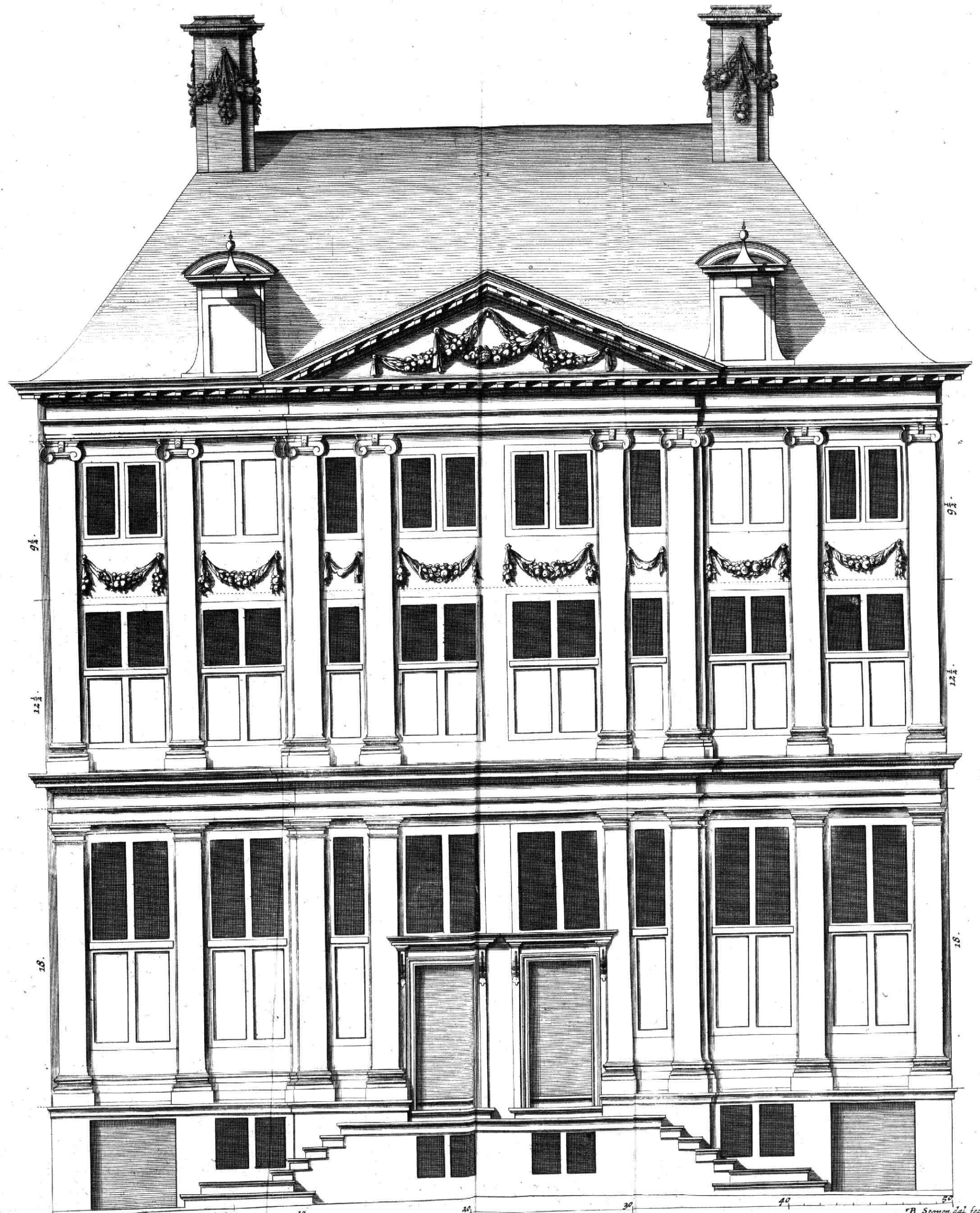
verandert is, sulcks nu met een aengekocht gedeelte Erf is streckende aen de Heere Gracht op de breedte van omtrent 63 voeten, met een muur en een groote Poort, om met de Karos in en uyt te rijden; daer wederzijds binnen noch vertrecken, 't eene gebruyckt werdende voor 't Comptoir, en 't ander een Kamerken, die beyde lustige uytlicht op de Thuyn hebben, vorder zijnde gelegentheyd, om Karos en Wagen te plaetsen, wesen- de oock een gedeelte van de gewesene Mouterye tot stallinge voor vijf Paerden gemaect, de reste gebruyckt werdende tot een Packhuys, hebbende aldaer mede een playfante Thuyn, sulcks als by de generale Gront-teekening kan gesien werden.

46, 47, 48, 49, 50.

Alhier werdt in ses Figuren verthoont de hoedanigheyt van de vier Huysen, die wijlen de Heer *Jacob Kromhout* in 't begin des jaers 1660 heeft doen bouwen op de West-zijde van de Heere Gracht, bezuyden de Huyde Straet, doenmaels by naer 't eynde, en als nu door 't vergrooten van de Stadt genoeghsaem in 't midden der selver Gracht; de grondt is bevoorens geweest een schoone Bloem-hof en Boomgaert, groot omtrent een quart morgen, de drie van de selve Huysen hebben yder achter seer schoone Hoven, 't grootste wierdt bewoont by den Bouw-Heer selfs, welckers Thuyn of Hoeve achter 't kleynste Huys omspringht, dat maer 70 voet lang en 20 breed is, zijnde dit kleyn Erf gedurende het bouwen aengekocht, en sulcks te laet om 't geheele ontwerp van 't begonnen werck te veranderen; in de onder-gronden worden verthoont alle de beneden Huysingen, van Koockens, Kamers, Pack- en Provisie-kelders, daer van de Pack-kelders alle verwulft zijn; op de tweede gront-tekeninge wert aengewesen de gheele verdeling van Kamers en vertrecken, die eenige met Houte Vloeren, en andere met seer curieuse witte Italiaensche Marbere Steenen beleydt zijn, met compartimenten naer de Solders verdeelt, alles meer als gemeen net gemaect, gelijk mede de bekleedtsels van de Schoorsteenen naer eysch van foodanige Huysen. De Voor-standt ofte vier Gevels zijn t'eene-mael van witte Bentemer of Arduyn-steen tot boven toe, seer net uytgewerckt, van satsoen als by d' Afbeeldtsels, en achter foodanig als uyt de Thuynen laet aensien, op de breedte van 120 voeten, vermits 't eene kleyn Huys met 20 voeten Erfs achter den Buerman omspringht, sulcks dat de Thuynen te samen 120 voeten begripen, volgende geseyde Gront-tekening.

51, 52, 53, 54, 55.

Hier wort voorgestelt de manier en hoedanigheyt van Huyfing, die de Heer *Joseph Deuts* heeft doen bouwen op de Zuyd-zy van de nieuwe Heere Gracht, tusschen de Leytse en Spiegel-Straet, en wort voorgestelt in vijf volgende Figuren, eerstelijck by de generale grondt de beneden verdeling, soo van Pack-kelders, Koocken en aenkleven van dien, mede de Plaets en Thuyn met sijn verdeling, oock de twee Wooningen, Stalling en Poort tot op de Keyfers Gracht, welke Wooningen, Stalling en Poort noch staen om gebouwt te worden; de tweede verthoont alle de Verdelingen van 't Huys, soo van de Vertrecken, Portalen, Trappen, en Salet aen de Straet, wiens Solders met compartiment werck gemaect zijn, als mede seer sierlijke Schoorsteenen, de twee Kamers tegens de Tuyn hebben yder noch een Kamer daer boven, te samen 23 voeten hoog, is $1\frac{3}{4}$ voet hooger als de generale verdieping, en worden genoemt ingestecken Kamers, dese Kamers zijn seer bequaem tot de Huys-houding, en van alle gerijf voorsien; op 't tweede Vierkant van $15\frac{1}{2}$ voet verdieping, heeft men boven de twee Voor-Salen foodanige Kamers, maer hebben als boven, sulcks ten naesten by vierkant blijven; zijn sierlijk opgemaect, de Solder van de eene Kamer is mede met compartiment werck gemaect. Boven het Voorhuys is mede een seer bequame Kamer, uyt welke men op de Balcon gaet voor aen de Straet, daer een schoone uytlicht is. Boven de voorsz ingestecken Kamers heeft men wederom twee Kamers, die seer gerieffelijck en sierlijk opgemaect zijn; 't derde Vierkant hier boven is van 10 voet 7 duym verdieping, seer bequaem om te kunnen beleggen, alsoo daer toe sterk gebouwt is, soo van Muur-werck, en meer als gemeen

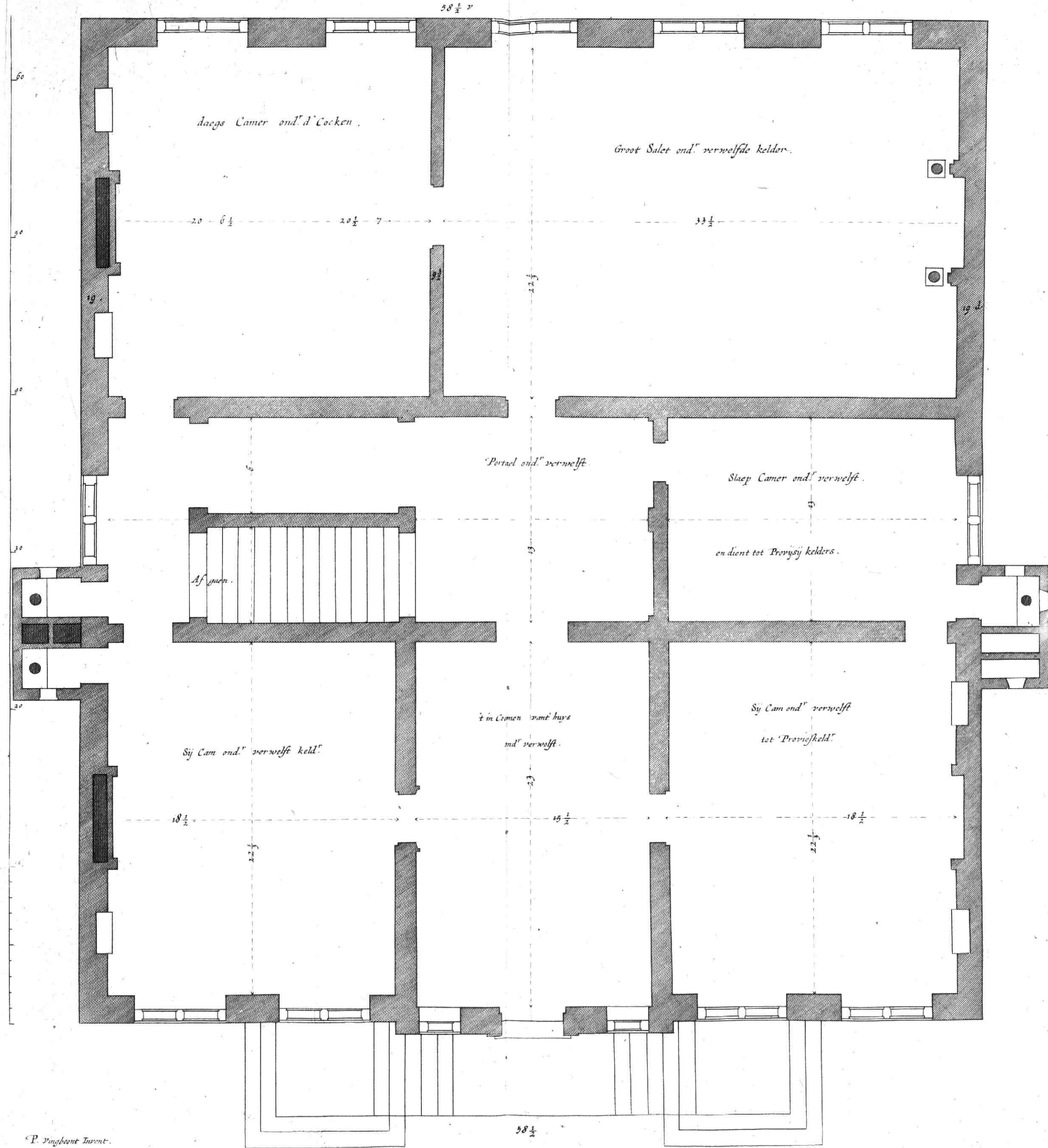
P. Vingboons Inven.

J.B. Steylen del. fecit.

van Balcken, soo dat mede tot een gemakkelijck Koopmans Huys kan gebruyckt worden; komende tot de laetste Solder, daer men kromme Eyce stijlen rondtom heeft, met de twee Moerbinten, op welke de balcken die op de kromme stijlen met karbeels in-gewerckt zijn, rusten. De Solder komt over het heele Huys, heeft geen belemmering als de vier stijlen onder de Moerbinten, daer alles sijn rust op heeft. Boven de voorseyde Solder komen drie Vlieringen ofte Dacken, die in 't voorste en achterste Dwars-dack gewerckt zijn, dat meer als gemeen sterck en wel verdeelt gemaect is. Voorts versien met sijn wormte, gording, nock, en alles wat tot een Dack dient. Alle de Vloeren oft Solders zijn doorgaens het heele Huys met 2 duyms Pruyffe Deelen beleyt. De Voor-gevel is geheel van witten Arduyn ofte Bentemer steen gemaect, en seer net gearbeydt, door Meester *Jan Gijfeling*, en wel gevoeght op malkander; de Achter-gevel is van de beste blaeuwe Leydtse Klinckert meer als gemeen net gemetselt, en vertoont hem seer sierlijck, als by de nevensgaende Figure te sien is.

56, 57, 58 en 59.

Omtrent 3 uren van de Stadt Groningen in 't *Fivalingo* quartier tot *Steen*, heeft den wel Ed. gebooren Heer *Joan Clant van Stedum*, Heer tot *Stedum* en *Nirwierda*, doen bouwen foodanigen Burgh ofte Huys, als by de volgende Afbeelding vertoont werdt, op de selvige plaets alwaer bevoorens de Voor-ouders gebouwt hadden, 't welck in den jare 1579 door 't Spaens Guarnisoen der Stadt Groningen is gedestruert en naer eenigen tijt door de familie op d'oude fondamenten weder herbouwt, en soo nu als dan vergroot, dan vermits de fondamenten doorgaens te hoog en heel ongelijck lagen, sulcks men in 't afbrecken te klaerder konde sien, en daerom ongeraden was op foodanige fondamenten weer te bouwen, en oock de verdeeling met dese gantsch niet accordeert, soo is de voorseyde Burgh t'eenmael afgebroocken, de fondamenten uytgeroeyt, de Vijver gedrooght, en 6 a 7 voeten verdiept, en soo tot een gelijcke pleyn gemaect; was te voren heel scheef en uyt den haeck, dan nu alles in 't vierkant met gelijcke hoecken gemaect, op welke bodem van de voorseyde Vyver in den jare 1669. op oft in de wel zijn de fondamenten aengeleydt, volgens de verdeeling van de grondt-tekening met soo dicke, breede muuren als vereyscht, en met diverse Inijdinge, sulcks als men op de Wel is gewoon te maken, zijnde een weynig te steeck gewerckt tot de Kelder-vloer, alles met grauwe Klinckert, en wat sement onder de kalck vermenght, van daer recht te loot op met 3½ steen, de muur 3¼ voeten dick, Groninger maet, zijnde de voet ¼ duym grooter als de maet t'*Amsterdam*. Gekomen zijnde met de 3½ steen tot de Huys-vloers hooghte, soo zijn de Vloeren van alle de Vertrecken en Kelders met kruys-verwelffels gemaect, uytgenomen de Koocken-kelder, die beleyd is met Balcken, en tusschen de voorseyde Balcken met trogwelffels gemaect; wijders zijn de muuren rondtom de geheele Burcht, soo van voor van achter als ter zijden opgehaelt met twee steen grauwe klinckert, schoon uytter handt gewerckt tot boven aen 't dack toe, oft soo lang men muur van nooden hadde; het inkomen van dese voorseyde Burcht is eerst een schoon pleyn, alwaer men met Koets en Paerden over de brugh kan opvaren, wenden en keeren, welck pleyn wel 280 voeten breed, en over de 300 voeten lanck is, aen yder zijde met een Schathuys ofte Stalling beslooten, van daer gaet men over een houtc Brug over de 80 voeten lang, dewelcke over de Gracht leydt daer het Huys in gebouwt is tot op een plaets van 57 voeten breed, en ongevaer 60 voeten lang, die aen drie zijden betimmert is, aen beyde zijden van de brug met een Pavillioen dat op de hoecken voor uyt springht als twee Bastioenen, van daer komt men in een Galdery of voor inkomen, waer uyt men alle vertrecken kan begaen, als mede de bordés, in 't selve Portael voor de Trap gaet men in de Ect-kamer, en vorder in de Slaepkamer, zijnde 11 voet verdieping, en daer boven 8½ voet, (te samen soo hoog als 't Salet en de Dacghs-kamer) die men Ingesteucken Kamers noemt, welke Kamers alle gemacken hebben, ende bequaem tot Kindere Kamers; worden begaen van 't eerste bordés, en vorder opgaende komt men op de generale verdieping van alle gemacken, die boven 't Salet zijn in twee Kamers verdeelt, alwaer een gang is van de Kamniers Kamer afge-

P. Vuytrent Invent.

B. Stegen del. fecit.

afgesneden, boven de Daeghs-kamer, hebbende in de eene een deur daer mede men op een schoon Plat komt, boven de voorseyde Galderye oft inkomen van 't Huys, en voort op de kamer zijnde alomme groote ruyme Kamers, boven dewelcke een ruyme Solder met kromme stijlen, die tegen een borstweering van 3 voeten hoogh muurs acnstaen, en hooger een Vliering zijnde, alles wel sterck en vast in malkanderen gearbeydt, naer fatsoen en eysch van 't werck; en cyndelijck 't geheel Huys heel çierlijck en sterck doorbouwt, en van alle gerijf verforgh.

60, 61, 62 en 63.

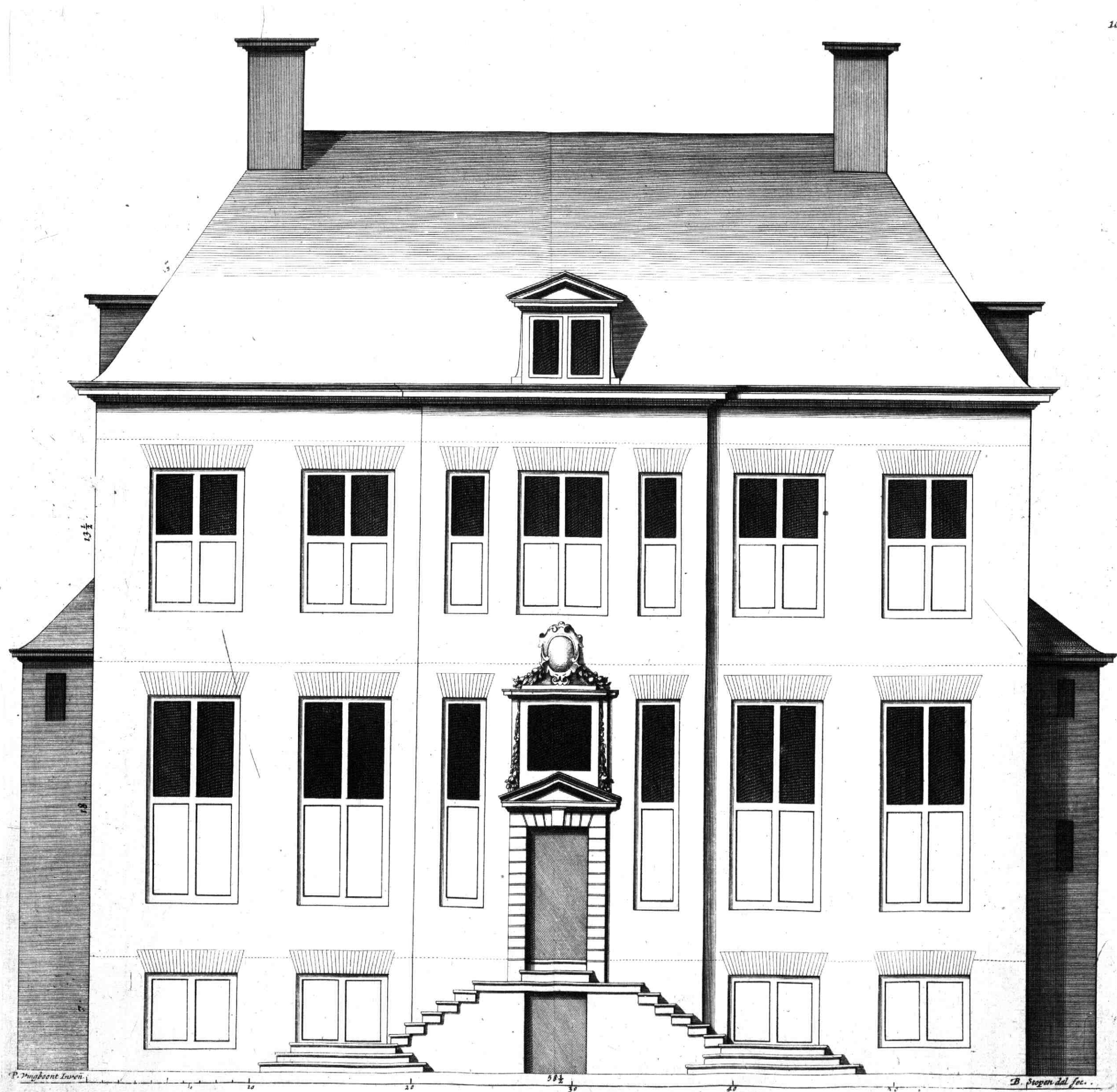
De Heer *Hieronimo de Haase*, Heer van *Stabroeck*, heeft doen bouwen in den jare 1669 dese Figuer van Huyfinge, als hier vertoont wordt, en is gelegen op de Zuyd-zijde van de Nieuwe Heere Gracht, bezuyden de hoeck van de Spiegel-stract, welcke Stract leydt in de krimp ofte bocht, oversulcks dit Huys wederzijdts langhs de Heere Gracht schoone uytzicht heeft; het aensien van dese Huyfinge ofte Gevel is geheel van witte Bentemer steen seer wel en net gewerckt, als oock de Beeldthouwery, soo van Beeldt-werck en andere çieraden. Welck Huys van de overzijde aen te sien seer heerlijk hem vertoont, als mede de Achter-gevel uyt de Thuyn, welcke van de beste Leydtse klinckert, en meer als gemeen net gewerckt is: by de generale grondt op kleyne voet-maet gemacckt, om 't heele perceel te gelijk en aen malkander te vertoon, wordt eerstelijck vertoont alle de beneden-huyfinge, soo van Pack-kelders en andere gelegtheden, als mede de Thuyn, Paerdestalling, en hoedanig men daer in en uyt komt, van de Spiegel-stract, als mede 't getimmer aen de Stalling. By de tweede grondt wort de verdeeling dusdanig vertoont; eerstelijck een gewelfde Galderye, streckende van voren tot achteren, en wederzijts met twee Vertrecken: Voor aen de Stract ter rechter zijde een Comptoir, daer achter de bordés Trap, en dan de daeglijckse Kamer; daer tegen over een Vertreck tot een Slaep-kamer gebruyckelijck; en voor aen de Stract een Spreek-kamer. Aen de slincker-zijde de bordés Trap opgaende, komt men weder op gelijcke Galderye als onder, en wederzijdts twee Vertrecken aen de Stract, ter lincker zijde 't groot Salet, daer achter noch een schoon Vertreck; aen de rechter zijde een vermakelijcke Kamer, die schoone uytzicht heeft: Dan volgt de bordés Trap, met een Achter-kamer: Ten eynde van de Galderye gaet men op een Plat, van waer men een seer playserig uytzicht heeft over veele Thuynen, en aen de Stract een Balcon. Dese Galderye is wederzijdts verçiert met Schilderyen, die in de muur ingelaten zijn; soodanig is de Solder mede gecomparteert en geschildert door den konstigen Meester *N. Frere*. Vorders zijn alle Vertrecken heel çierlijck opgemaect. Komende met de bordés Trap tot het derde vierkant, daer vindt men weer soodanig een Galderye als onder, en aen de Achter-gevel na de Thuyn twee schoone Kamers, en voor tot Solders om te kunnen beleggen gemacckt: Daer boven is een ruyme Solder, soo groot als 't heele Huys; op dese Solder neemt het dack sijn begin, met de kromme stijlen tegen de muur ofte borstweering ongevaer 3 voeten hoogh, die rondtom de vier zijden van de heele Solder gaet; de voorz kromme stijlen leggen met haer balcken en karbeels ingewerckt, als mede in de Muurbinten met pen en gat op een borst gewerckt, die gedragen worden van vier stijlen mede in de voorseyde binten gewerckt met karbeels buyten gemeen sterck: Dit is de eenighste belemmering die de heele Solder heeft. Dese Solder is in de 60 voeten lang, en in de 50 breed, en is daer toe geprepareert dat mede beleydt kan worden. Boven dese Solder is een Vliering, zijnde onder 3 dacken neffens een, die in 't voor en achter Dwars-dack gemacckt zijn, en soodanig voorsien, en alles soo vast en wel in malkander verbonden, datter geen bewegen acn is.

64 en 65.

Een kleyn half uur van *Nieuwerfluyt*, in het Sticht van *Vytrecht*, dicht by 't vermaerde Dorp *Breuckelen*, heeft de Heer *Wilhem van den Broeck*, voornaem Koopman t' *Amsterdam*, doen bouwen de Huyfing die alhier vertoont werdt, zijnde gelegen in een schoone lustige plaets, voornamentlijck om dat de selve langhs soo vermakelijcken Revier de *Vecht*

D

leydt,

13 1/2

18

58 1/2

P. Menghini sculp.

J.B. Segner del. fec.

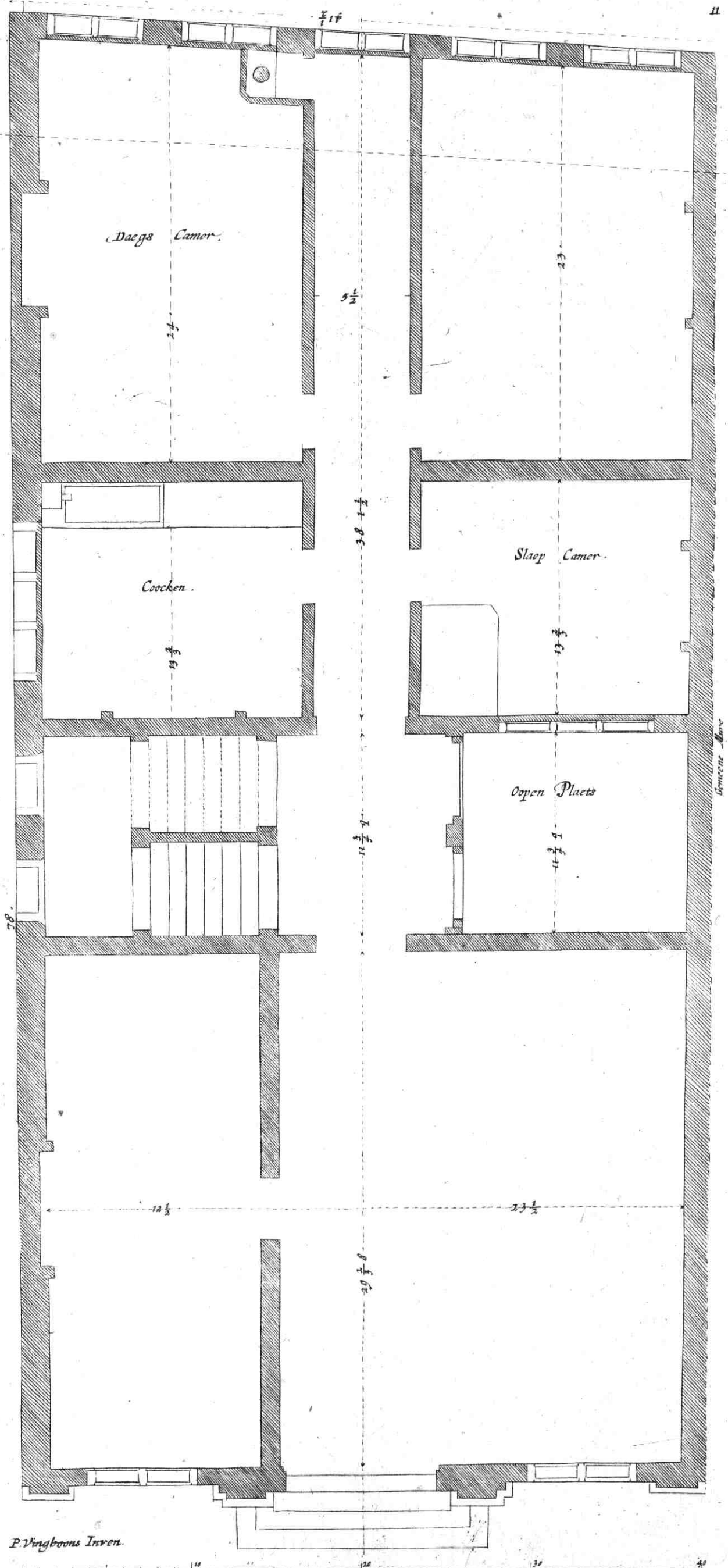
leydt, en 't Huys gemaect is op een uythoek, hebbende te wederzijds 't gesicht langs en over de selve Revier, als mede 't Zandt- of Jaeg-padt, waer langhs ontelbare Schuyten verby dese Wooning getrocken worden, en men t'allen tijde soo naer *Amsterdam* als naer *Duytrecht* en elders op andere plaetsen kan varen; zijnde dit Huys en Plantagie op soo lustigen gewest geplaetst als men soude kunnen verkiesen, kennende oock met de Wagen alomme rijden, vermits d'ordinaris Heeren weg achter 't Huys langs gaet. Het fatsoen van dese Wooning werdt by de twee genombreerde Figuren voorgestelt; in de eerste is de verdeeling van alle de Vertrecken, soo van Kamers en Koocken met d'aenkleven van dien, komende alles gelijcks Vloers, op Kelders ten deele gewulft, waer in men noch heeft een groote Koocken, een Was-plaets, als mede wooning voor yemandt dien de sorge van de plaets soude mogen by absentie werden aenbevoelen. Het tweede vierkant heeft weder de selve verdeeling als de grondt uytwijst, uytgenomen boven de Sael, alwaer het in twee Kamers verdeelt is, vermits by toeval men te Landwaert somtijds veel Vertrecken nodig heeft. Hooger is noch goede gelegentheyd van Solder en andersints, tot gerijf van de Huyshouginge. Het fatsoen van de Gevel werdt by de tweede Figuur aengewesen, en vertoont soo van vooren en rondtom Landwaert heel verheven; is seer sierlijck uytgewerckt met klinckert, meer als gemeen wel gearbeydt, en voornamentlijck van sterckte, 't geen aen een goet Landt-Huys heel nodig is.

66, 67, en 68.

De Heer *Gerbrandt Ornia*, heeft sijn Huys genaemt het Keyserrijck, gelegen op de Westzijde van de Heere Gracht, omtrent de Lely Gracht, doen vertimmeren en veranderen, als namentlijck van 't Voorhuys de Zy-kamer, en van de Zy-kamer 't Voorhuys gemaect, heeft nu van vooren langs 't Huys sijn gesicht tot achter in de Thuyn. Al de Huyfing is achter uyt of Thuynwaerts in omtrent 9 a 10 voeten, en wel 3 voeten hooger gevijfelt. Men heeft op nieuws moeten hayen, en nieuwe fondamenten leggen; waer mede men uytgewonnen heeft dat alle de oude Huyfing te voren ongemackelijck en onbruyckbaer nu bruyckbaer en gemackelijck geworden is. Eerst een seer bequame Koocken, Kinderkamer met sijn toebehooren, en een Somer-koocken oft Was-huys, met een Vertreck daer bezijden; een open Plaets, en een Portael, die beyde haer licht hebben van de voorz open Plaets. In dit Boven-portael is de Trap waer mede de geheele Achter-bouw begaen wort, van onder tot boven toe. Onder de Galdery gaet men noch dieper in een geweldde semente Kelder, die boven op gevloert is, en een open Plaets, soo dat voor een binnen Plaets verstreckt. Van de Galdery gaet men 8 a 9 treden neer tot in noch een Portael, daer men uytgaet in alle de voorz Beneden-gemacken; en opgaende komt men weer in de Galdery, van waer men komt op een bordés, en afgaende in de Thuyn. Uyt de voorseyde Galdery gaet men met 5 treden in 't Portael, van daer in de Kamer boven de Koocken, als mede in 't Salet, dat een seer ruyme Garderobbe heeft boven 't Was-huys. Van daer wederom door 't Salet in 't Portael, daer de voorseyde Trap staet, waer mede het boven altemael begaen wort; en heeft weer de selvige Vertrecken, uytgeseydt dat de Kamer boven 't Salet in twee Kamers verdeelt is. d'Achterste Kamer heeft een Garderobbe boven de voorseyde. Van daer door de Kamer wederom in 't Portael, van waer men gaet tot de doorgaende Solder, en naer de Vliering; alwaer men een seer sierlijck uytzicht heeft op de byleggende Thuynen, en oock van de Kamers; daer boven is 't altemael afgekapt op de lijst, die heel sierlijck, als d'Aftekening die hier ver-
toont wort, uytwijst.

69 en 70.

Dese Voorstel ofte Figuur van Huyfinge soude gebouwt worden voor seker Heer, maer alsoo eenige verandering des tijds is voorgevallen, is het selve gebouw gestacckt; het soude eengroot en sterck doorbouwt Huys geweest zijn, alsoo het voornemen was het selve hoog uyt de grondt te stellen, om de Vloeren van de Beneden-vertrecken hooger te hebben als d'ordinarie grondt; daerom soude de Voor-pleyn, ende ter zijden aengehoogt
zijn

P. Vingboons Inven.

zijn geworden, om te beter af te wateren: Was mede geordincert dat men van achteren soude kunnen ingaen, alsoo 't gebruyck van 't Huys meest in de beneden Gemacken soude wesen. Naer boven soude men met een bordés Trap gaen tot het eerste Vierkant, in 't welke de selve verdeeling is. Onder de voorz Vloeren blijft een halve steen leggen, op welke de welfels komen, een half steen sal de boven-muuren vermindert worden. Dese verdieping is 18 voet hoog, vermits 't groot Salet niet minder vereyscht, oock om dat men nevens de bordés Trap twee Ingesteecken Kamertjens heeft, het Onder-kamertjen van 9 $\frac{1}{4}$, en het Boven-kamertjen 8 $\frac{1}{4}$ voet, tot alle gerijf dienstig om dat by der handt zijn; Komende tot het tweede Vierkant oft boven, welck verdeelt is als onder het eerste, want alle de muuren ofte scheidung van Kamers weder op haer onder-muuren komen, die op het fundament staen, 't welck een sterck Huys maect; de Kamer boven het Salet (indien hy te groot is) kan bequaem in twee Kamers met een half steen gescheyden worden; alsoo men Landtwaert tot veel Vertrecken genegen is, en van doen heeft. Hier boven soude wesen de heele Solder, met een borstweering en kromme stijlen, daer het dack dan op soude geformeert en gemaect worden, 't welck sich vertoonen soude als dese Figure.

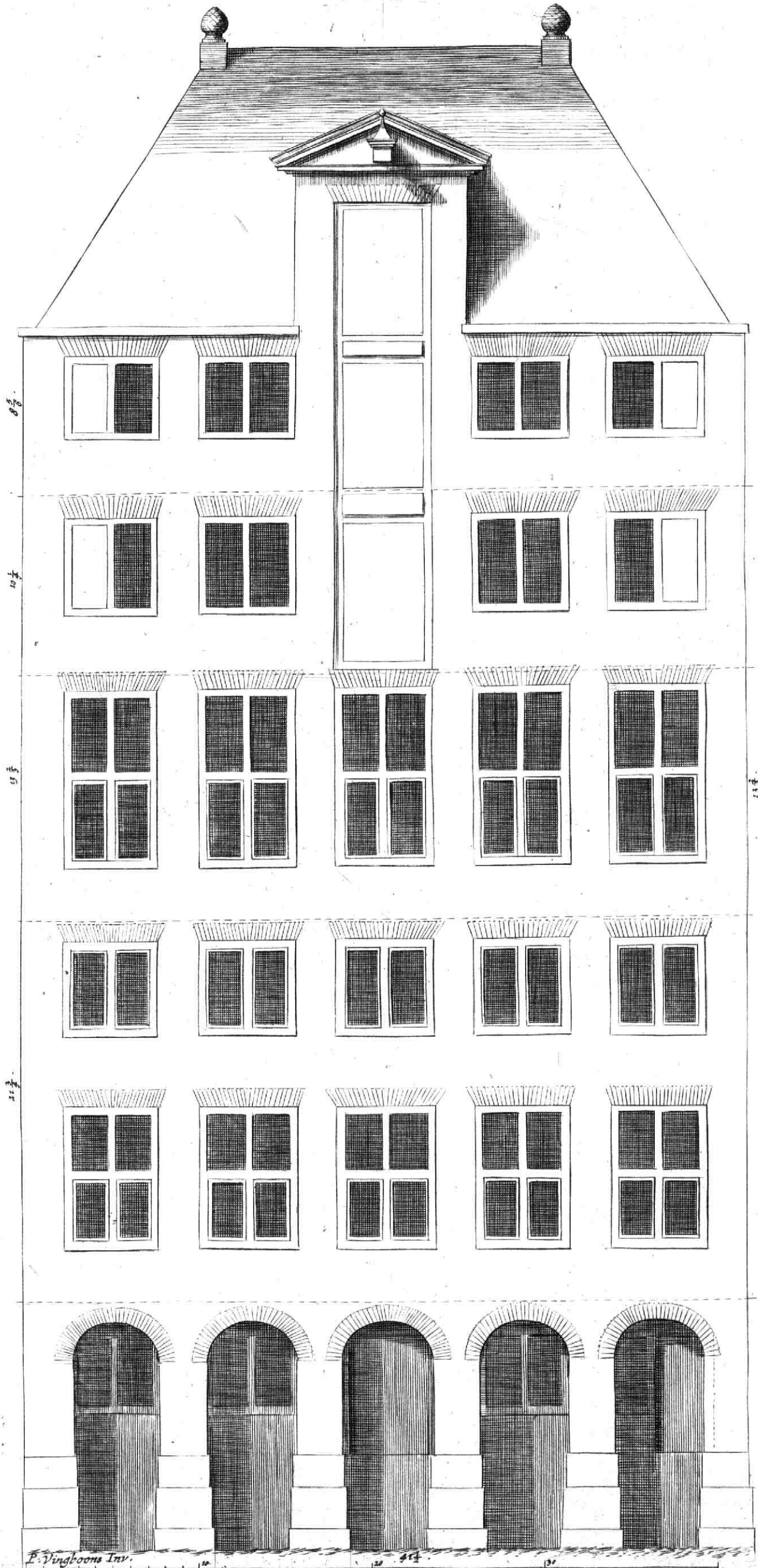
71 en 72.

Het aensien oft Voorstandt dat hier vertoont wordt is maer een concept geweest, 't welck ten versoecke van seker Heer gemaect is, hebbe evenwel niet kunnen naerlaten 't selve hier te pas te brengen, neemt het aen voor een toe-gift. Het was geordineert om van Metsel-steen gemaect te worden, uytgenomen de middelste borstweering, basementen, pylaren en capiteelen van Hartsteen, als mede het geheele ornament en cieraet in de Frontespice. Hebbe hier nevens dese grondt daer by geordineert; soude op foodanigen wijze een gemakelijck Huys hebben kunnen wesen, te meer als men 't beneden mede tot wooning wilde gebruycken. De ondergrondt hier by te maken docht my onnoodigh, vermits geen verandering in is. Als men van onder in komt, dat een muur wesen moest aen de lincker handt, soo dat de Vertrecken even groot souden geweest zijn, 't welck met twee Linien is aengewesen.

73 en 74.

Dese Figuren zijn ontworpen tot het bouwen van een Huys op 52 voeten breette, 't welck de ordinaris maet is van een dubbeldt Erf in de nieuwe Uytlegginge binnen *Amsterdam*. Dit soude een seer gemakelijck Huys zijn, als de Kelders tot Wooningen gebruyckt, ofte ten minsten de Koocken onder de Sael gemaect wierde, en dan de rest tot Pack-kelders bleef; foodanige Vertrecken soude men oock boven tot de Wooning hebben, indien men de Kelders tot Pack-kelders wilde gebruycken. Van vooren inkomende siet men door een gang tot achter in de Thuyn, aen welckers zijden men Kamers heeft, als mede in 't Voorhuys; ende daer boven zijnde 't laetste Vierkant, soude mede foodanige Kamers geven; de voorz Kamers souden een seer lustige uytzicht hebben, en soude men boven deselve komen op een doorgaende Solder, bequaem om te beleggen, als mede de Kamers onder de Solder, daer men alsdan een Wind-aes daer toe bequaem en andere gereetschappen maken moeste, 't welck hier niet aengewesen wordt.

E Y N D E.

8 1/2

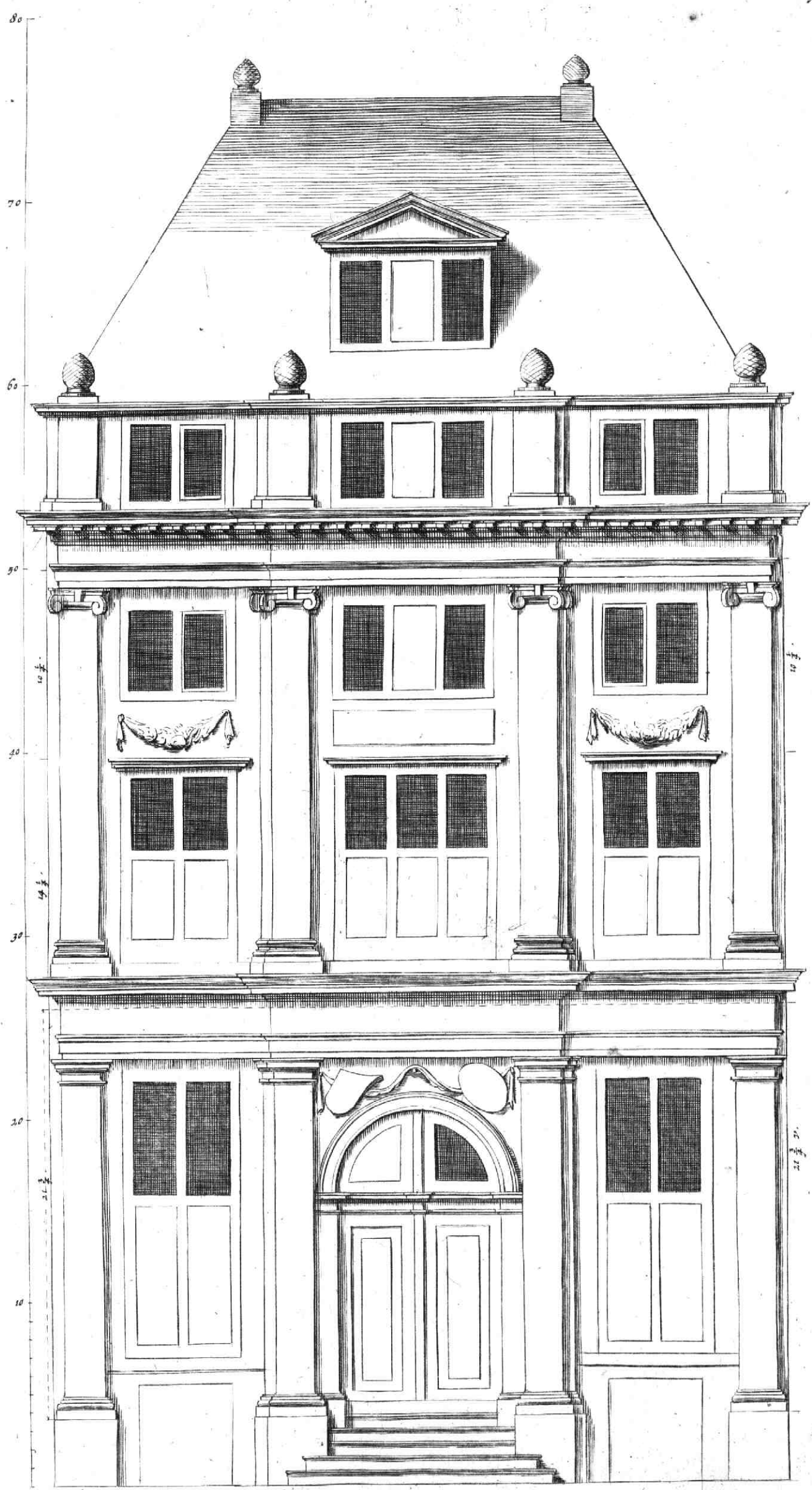
14 1/2

15 1/2

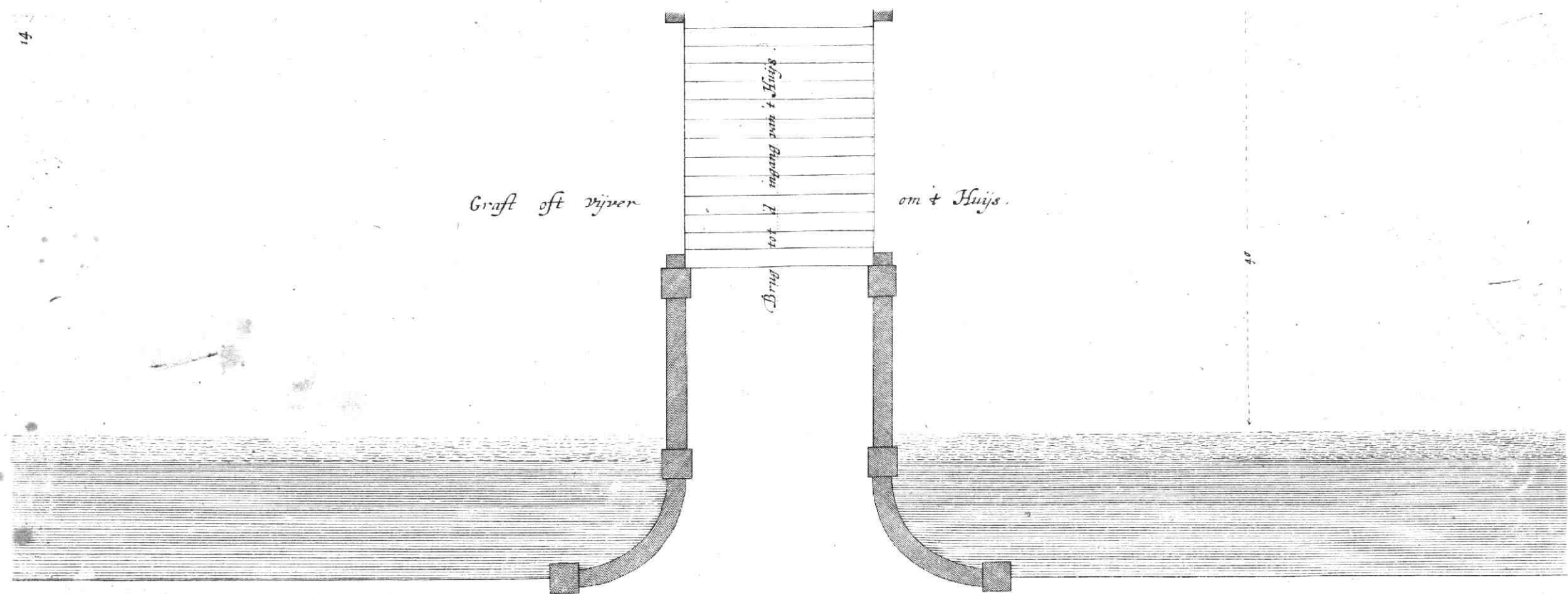
15 1/2

11 1/2

P. Vingboons Inv.

P. Vingboons Inv.

Graft oft vijver

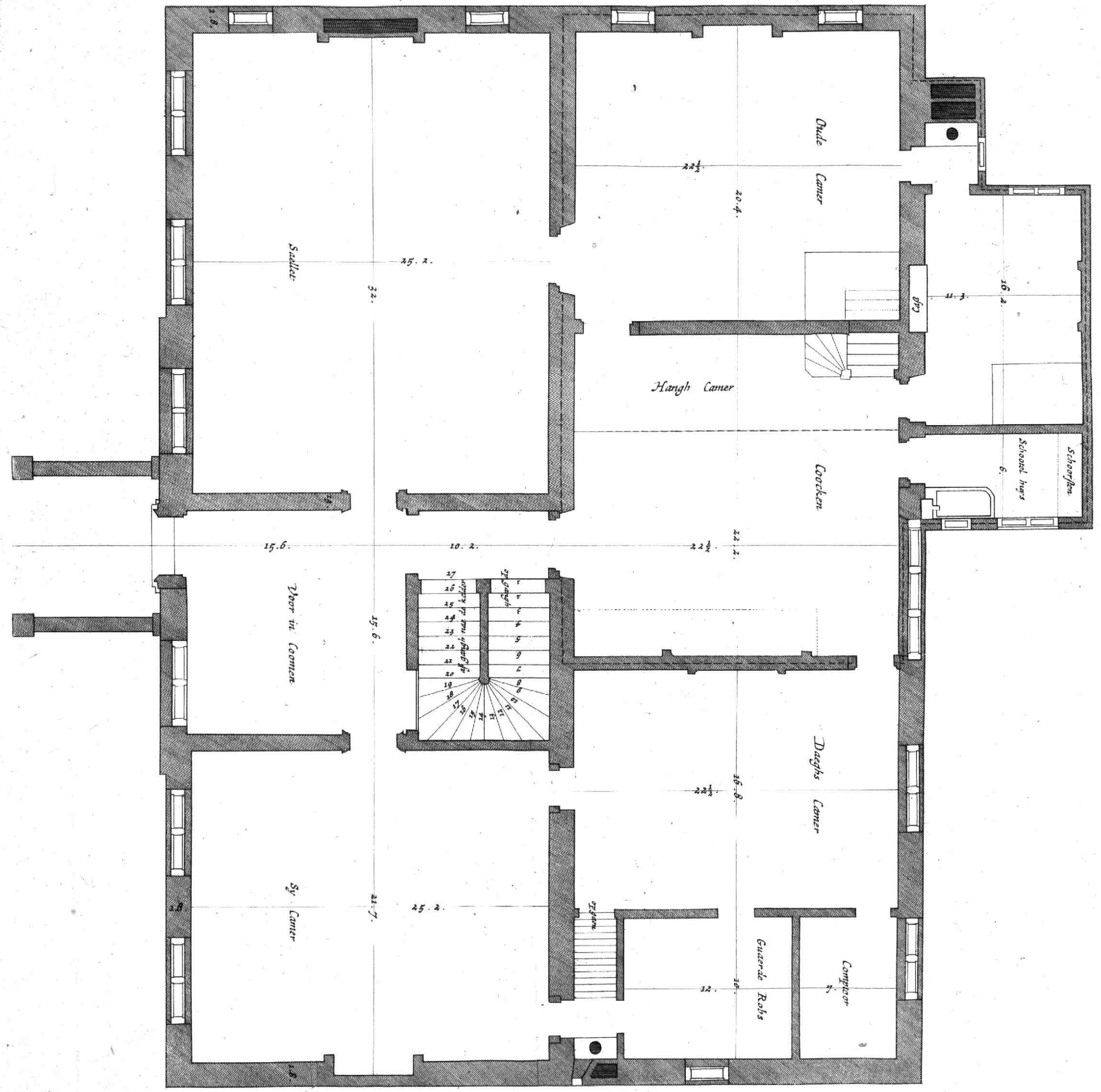
om & Huijs

tot d' ingang van 't Huijs

Brug

Dreef oft laen die om d' Plantagie gaet.

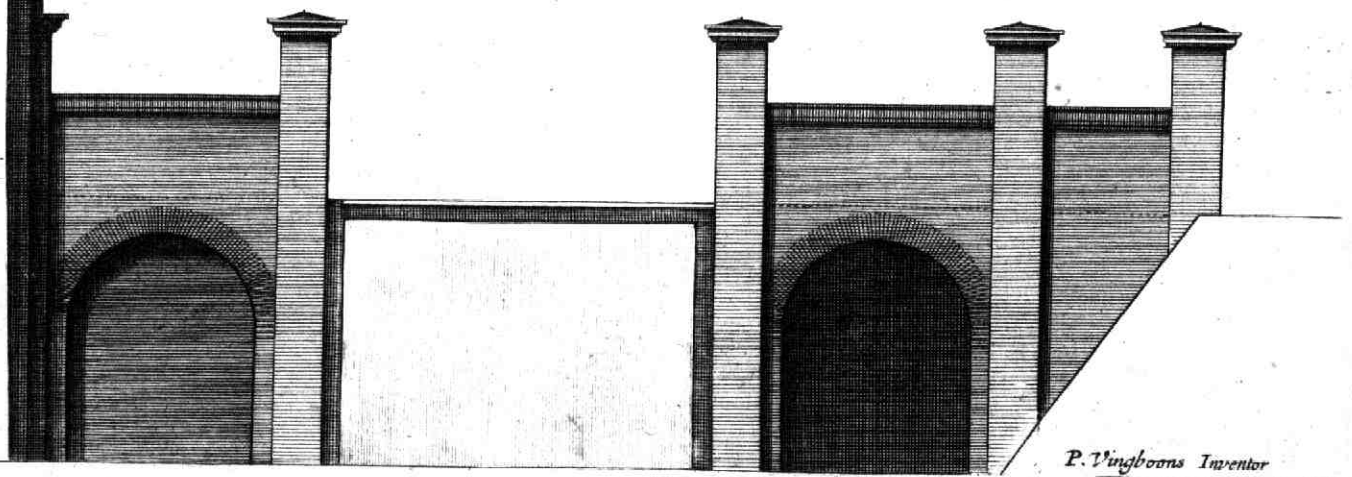
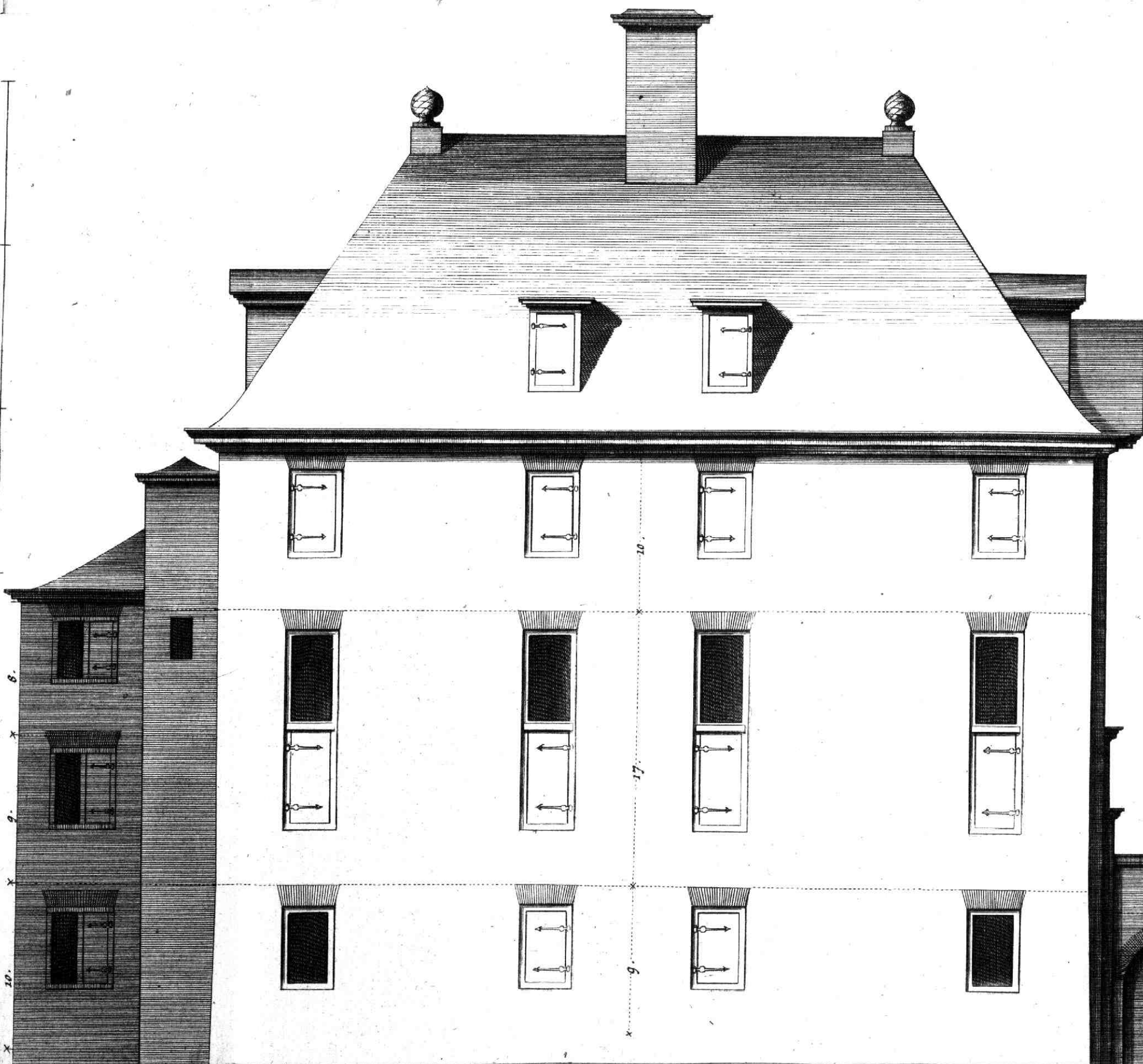
40

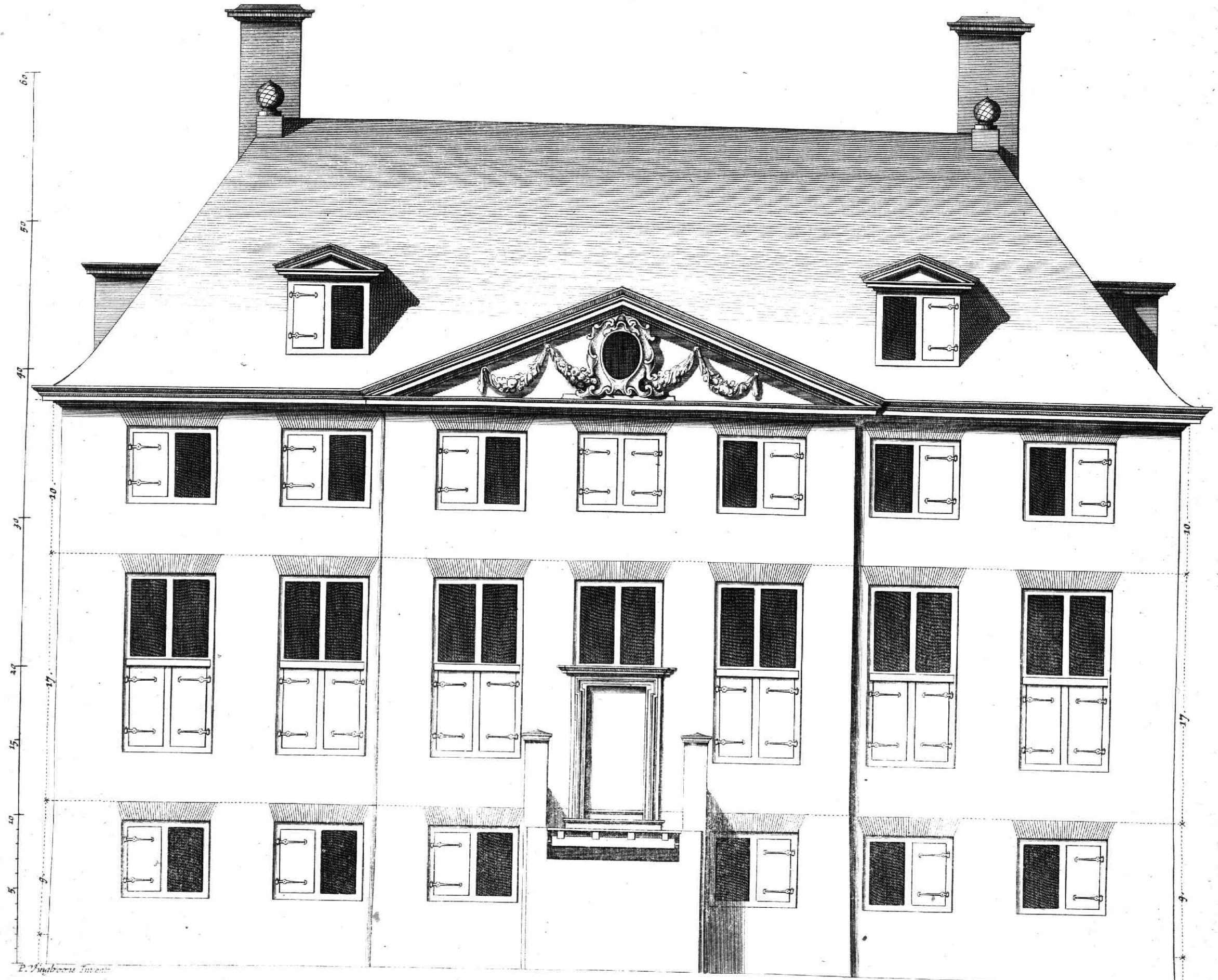

P. Vingboons Inv.

B. Stegen del fec.

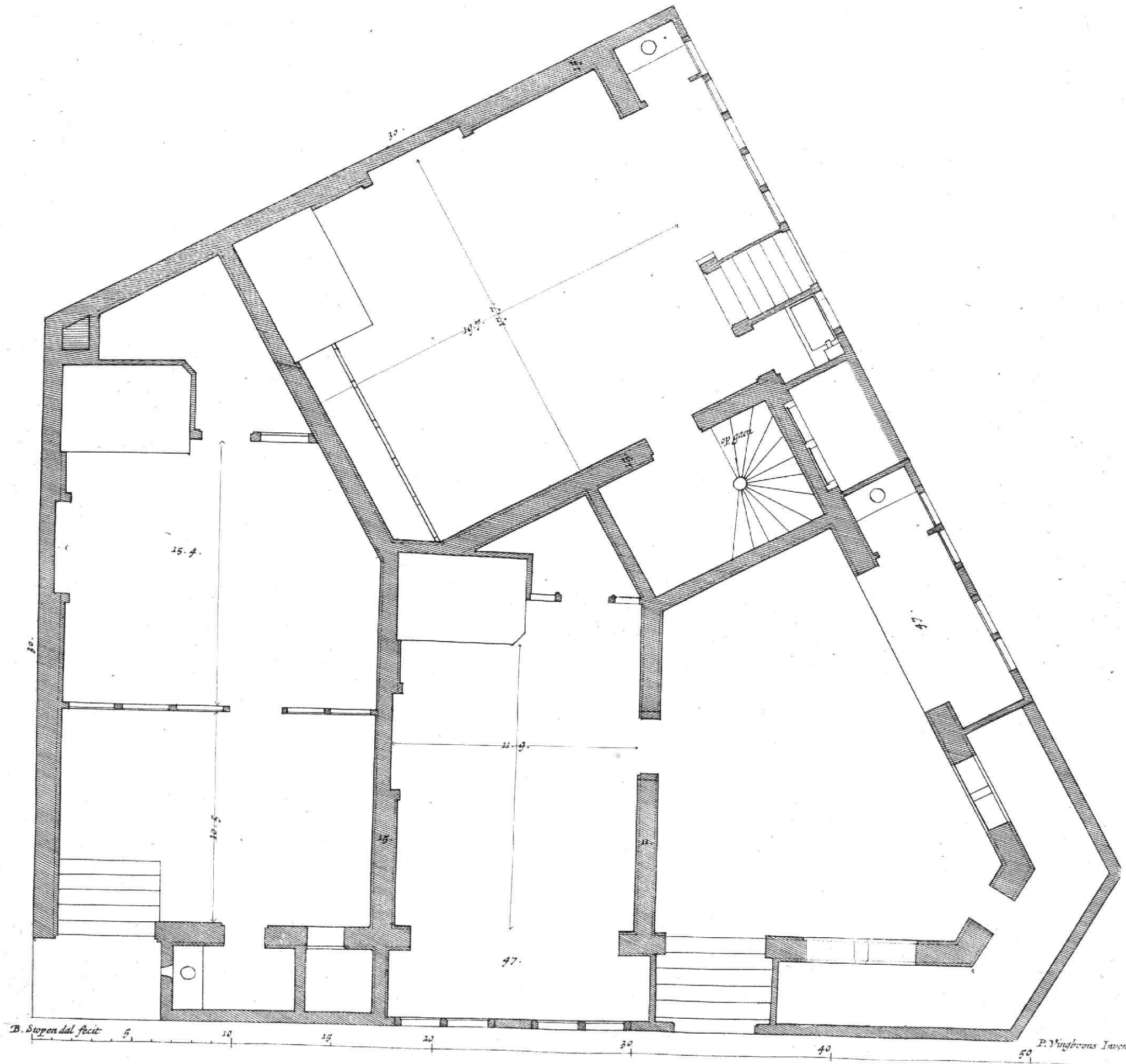
60
50
40
30
20
10
8
6
4
2
10

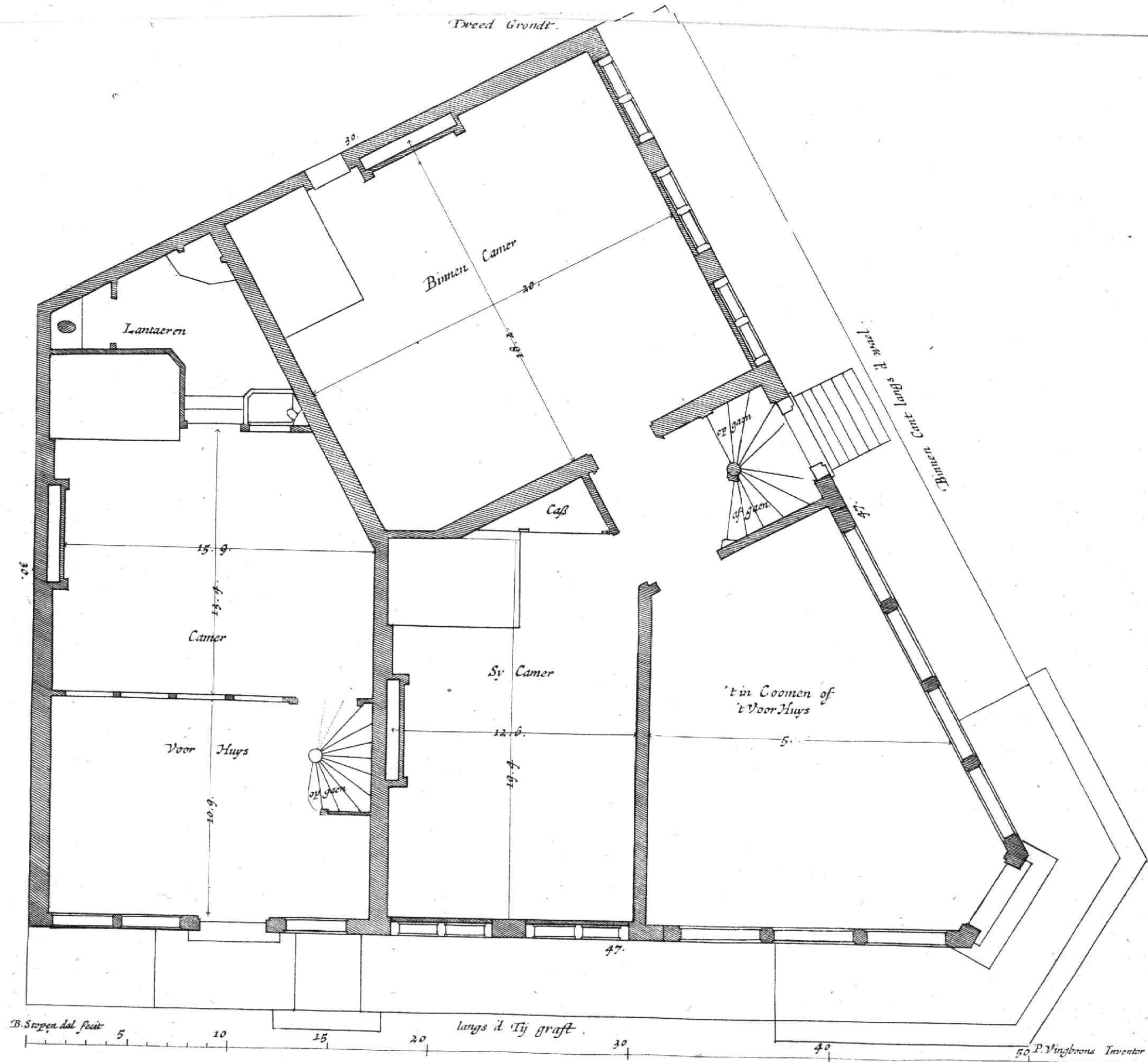
P. Vandenberg Invent

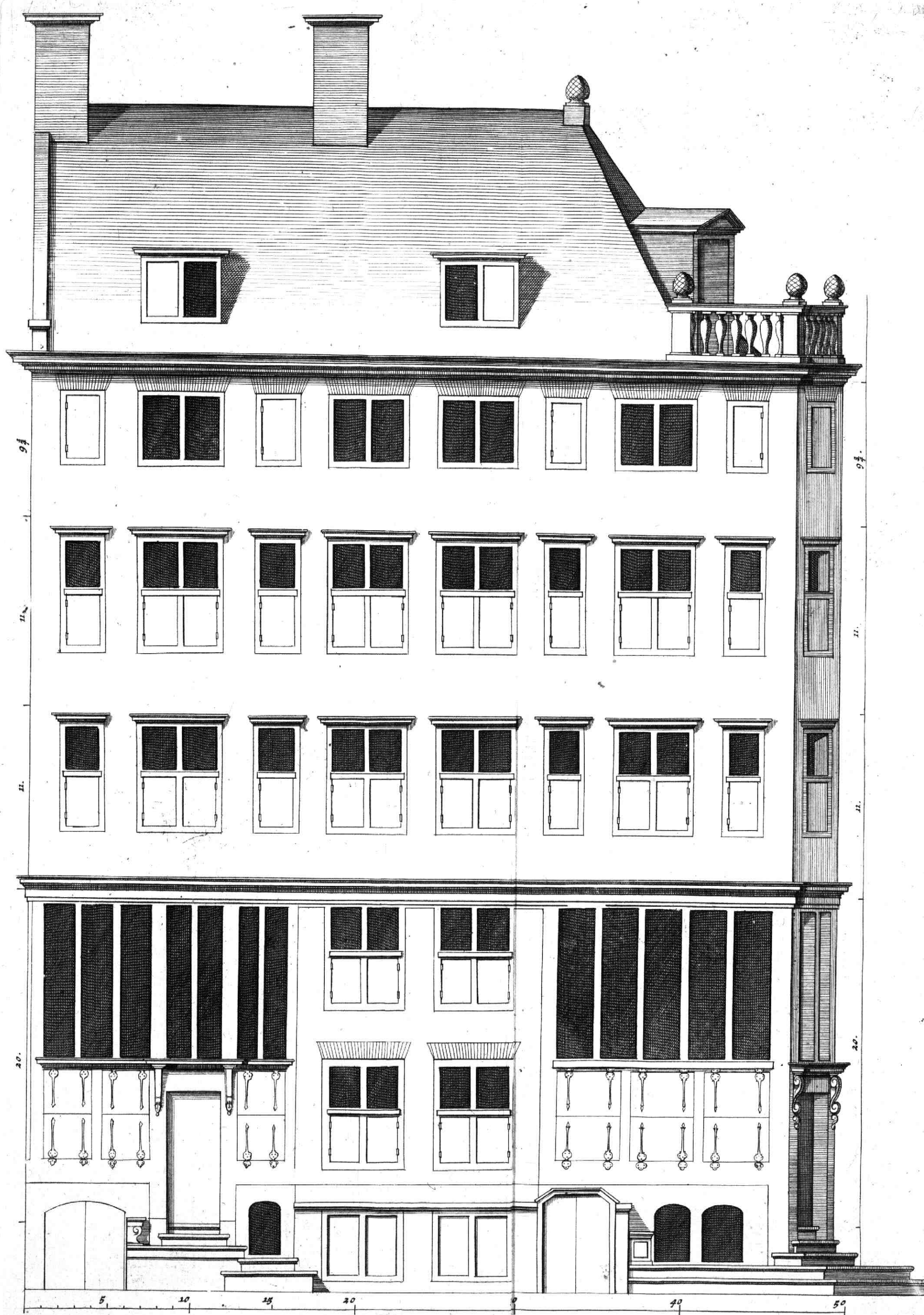
B. Steyer del. fecit

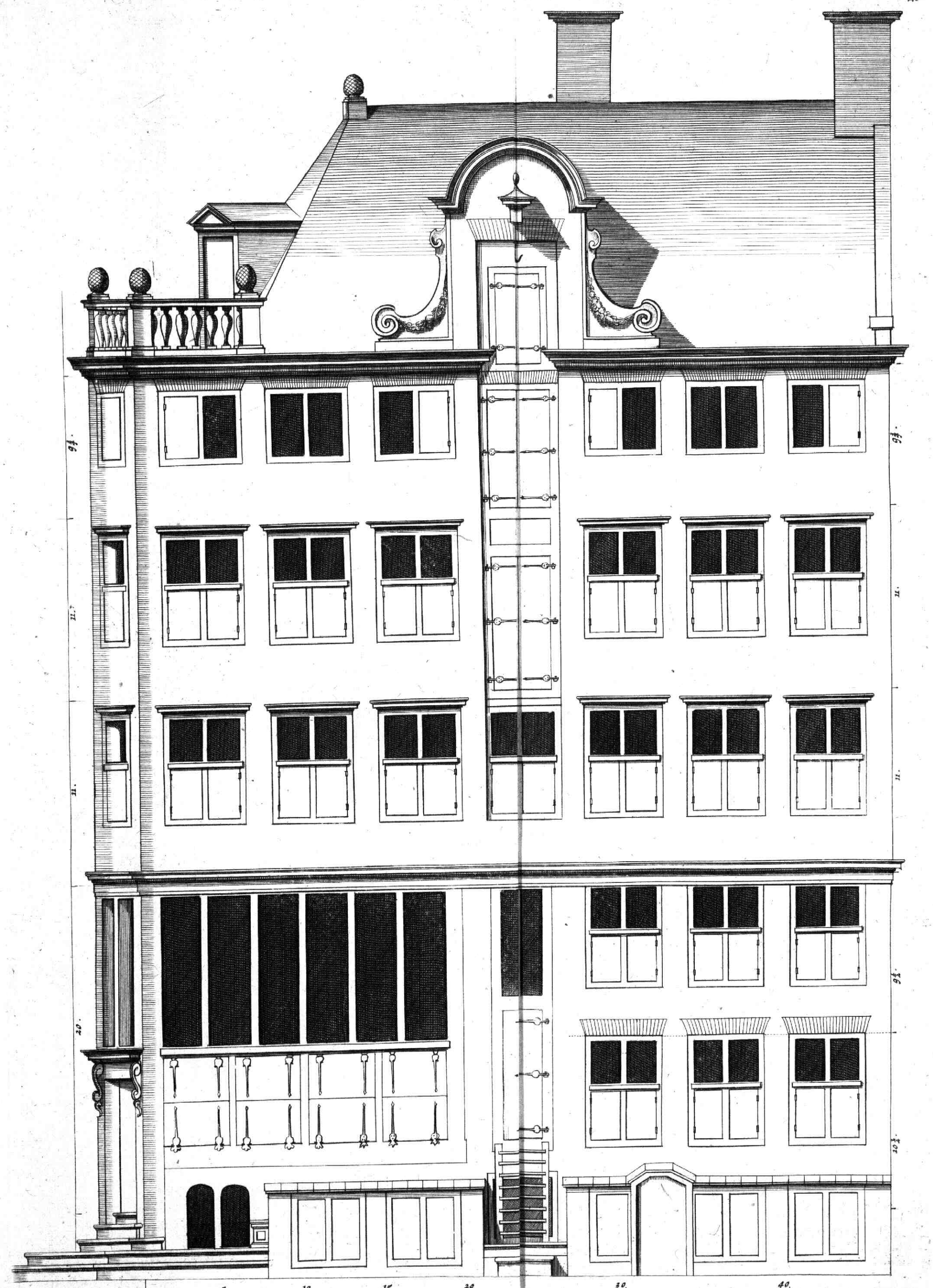

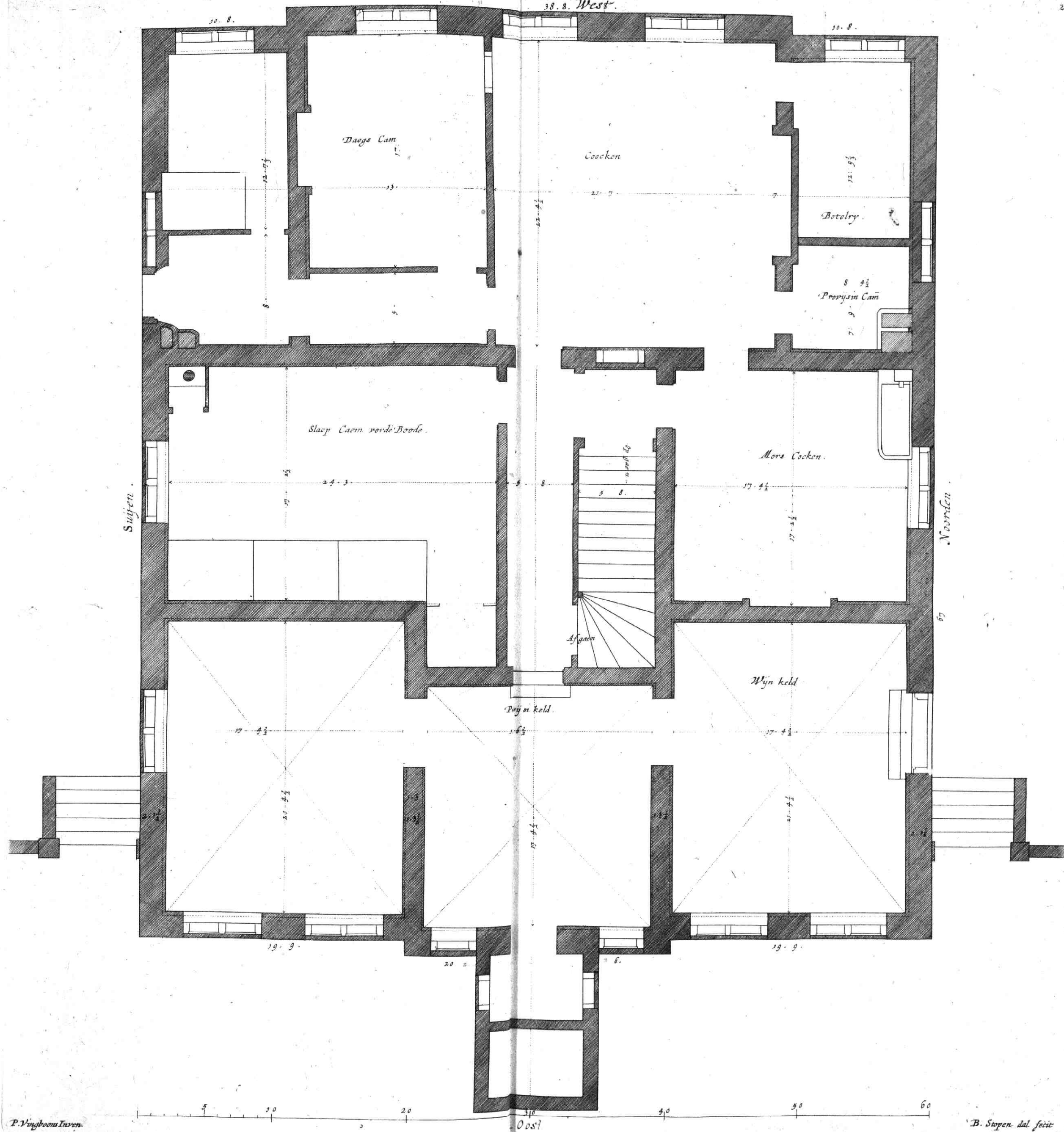
D. Stopen dal fecit 5 10 15 20 30 40 50 P. Vingérons Invenit

Tweed Grondt.

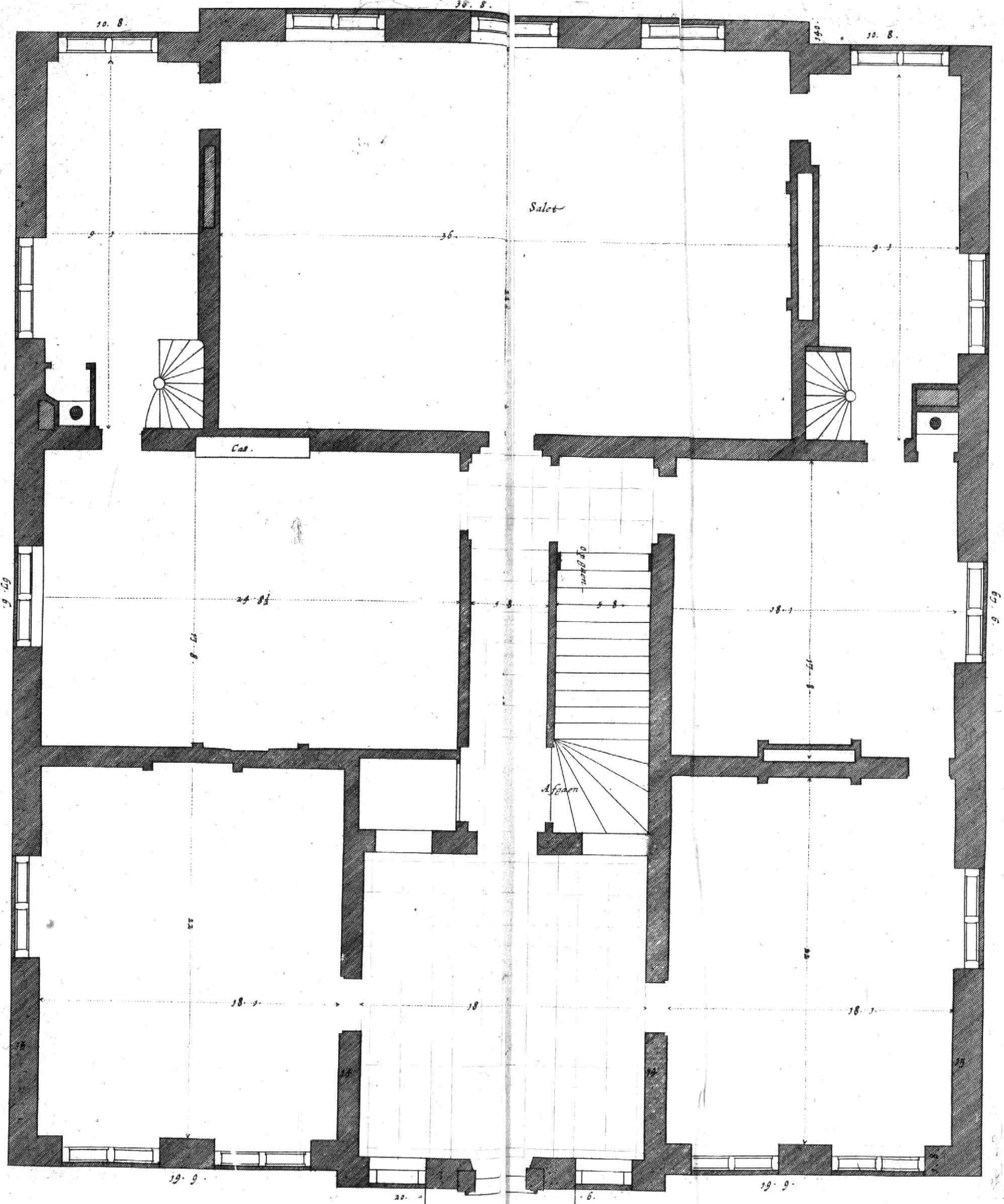

P. Vinthoos Inven.

B. Sopen del feite

Oost

P. Vingboons Invent. 5

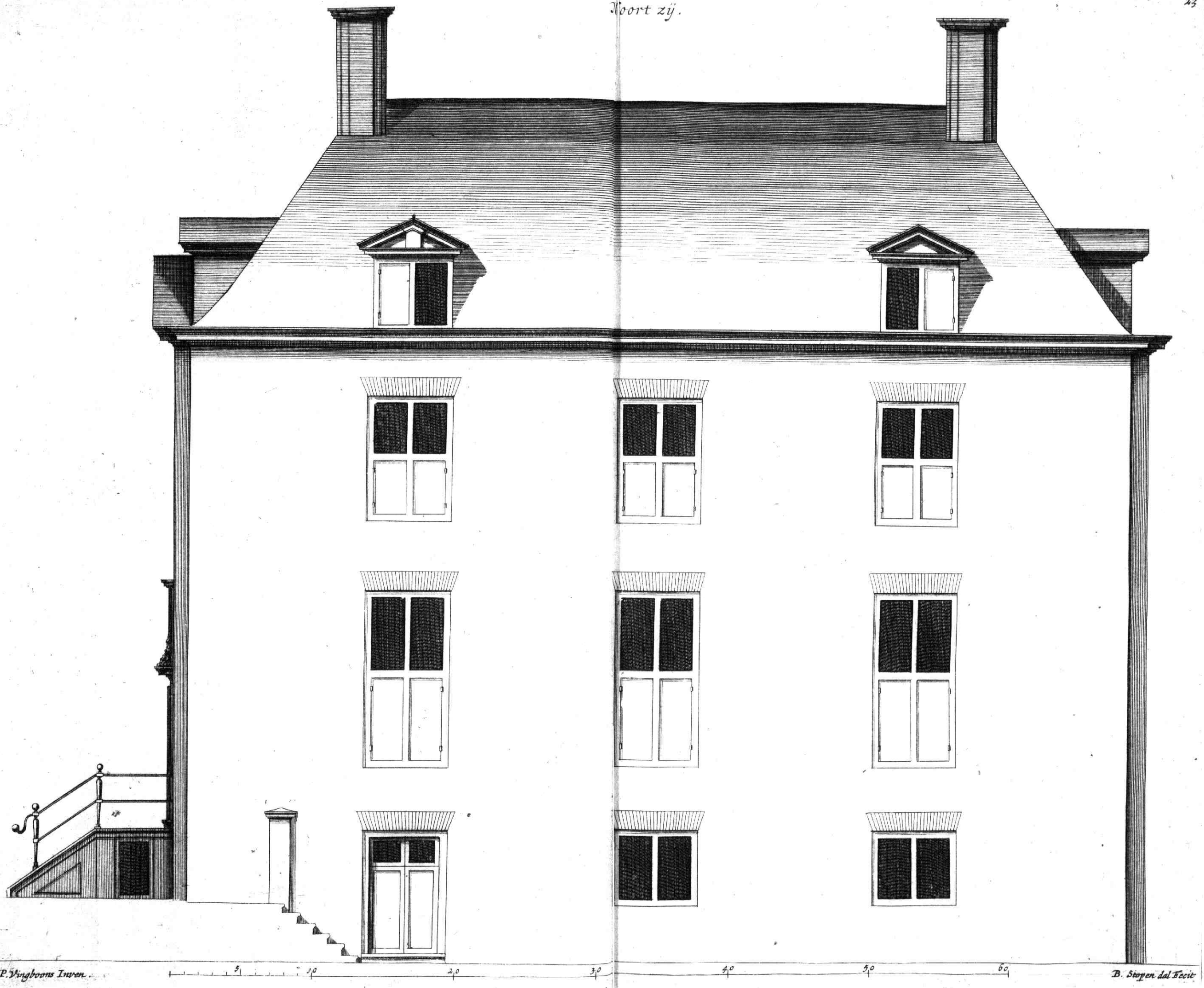
Amsterdam 20

voet Maet 40

B. Suyen del. fecit. 60

Voort zij.

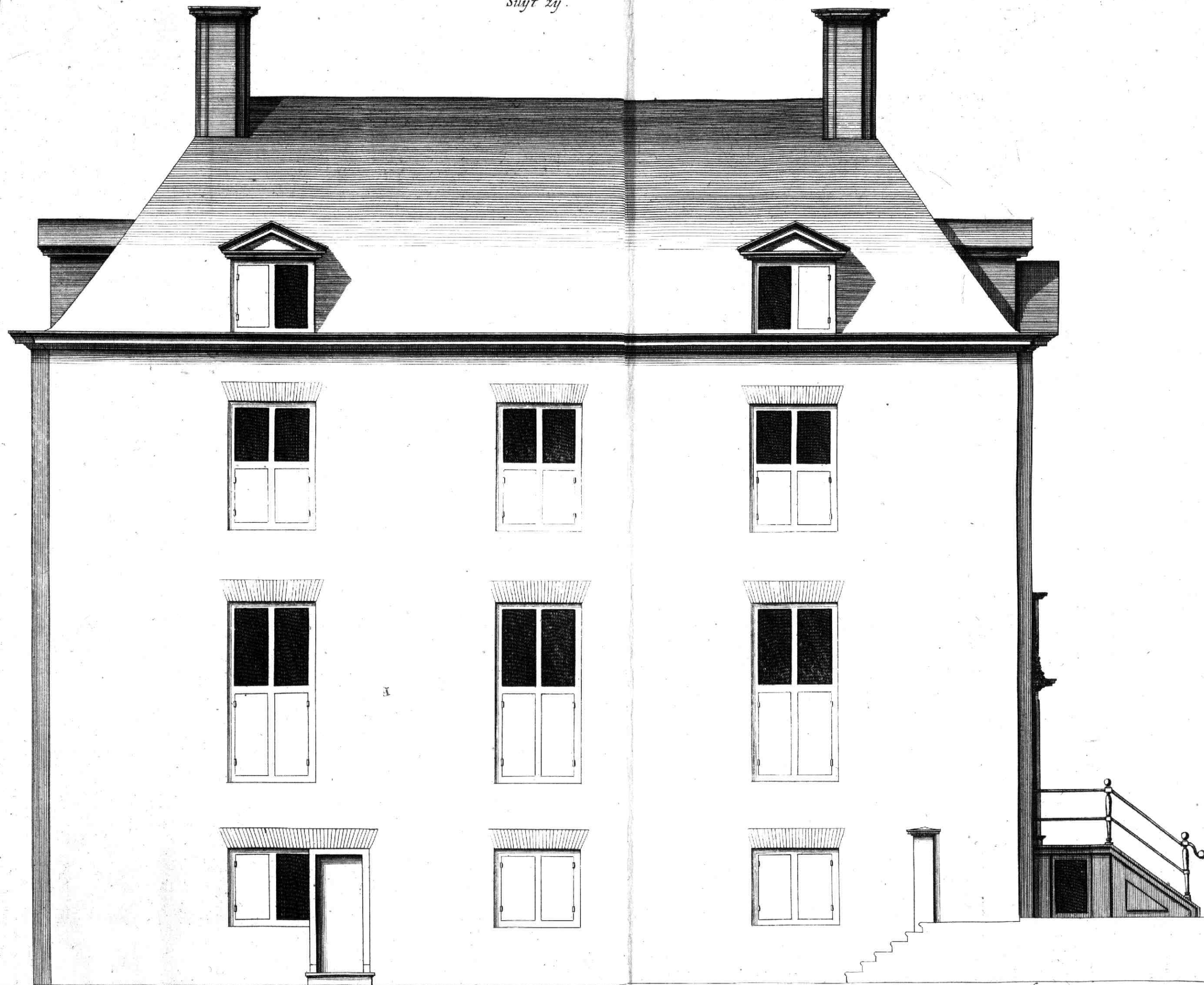

P. Vuybroeks Inven.

B. Stegen del. Facit

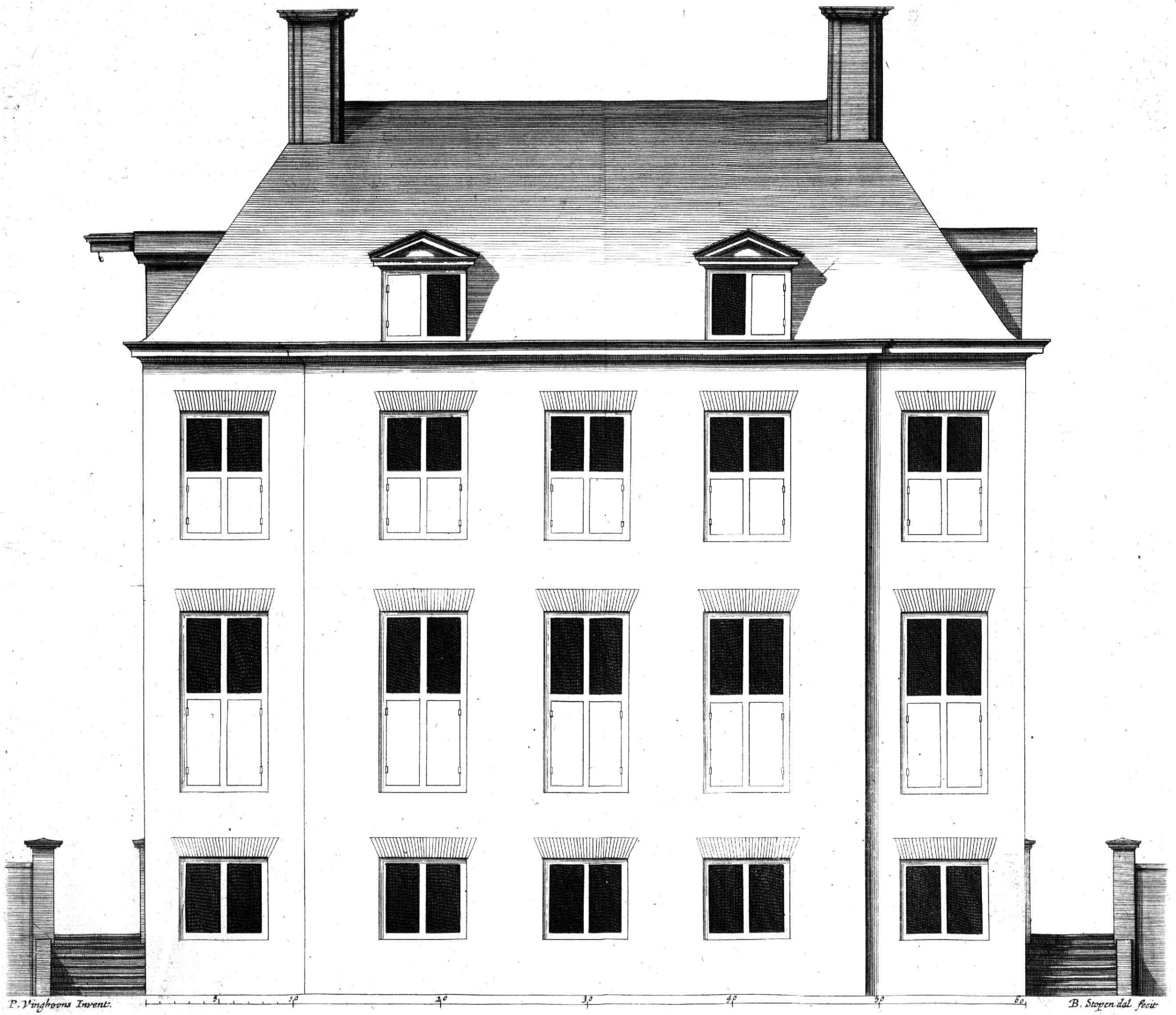
Suyt zy.

24.

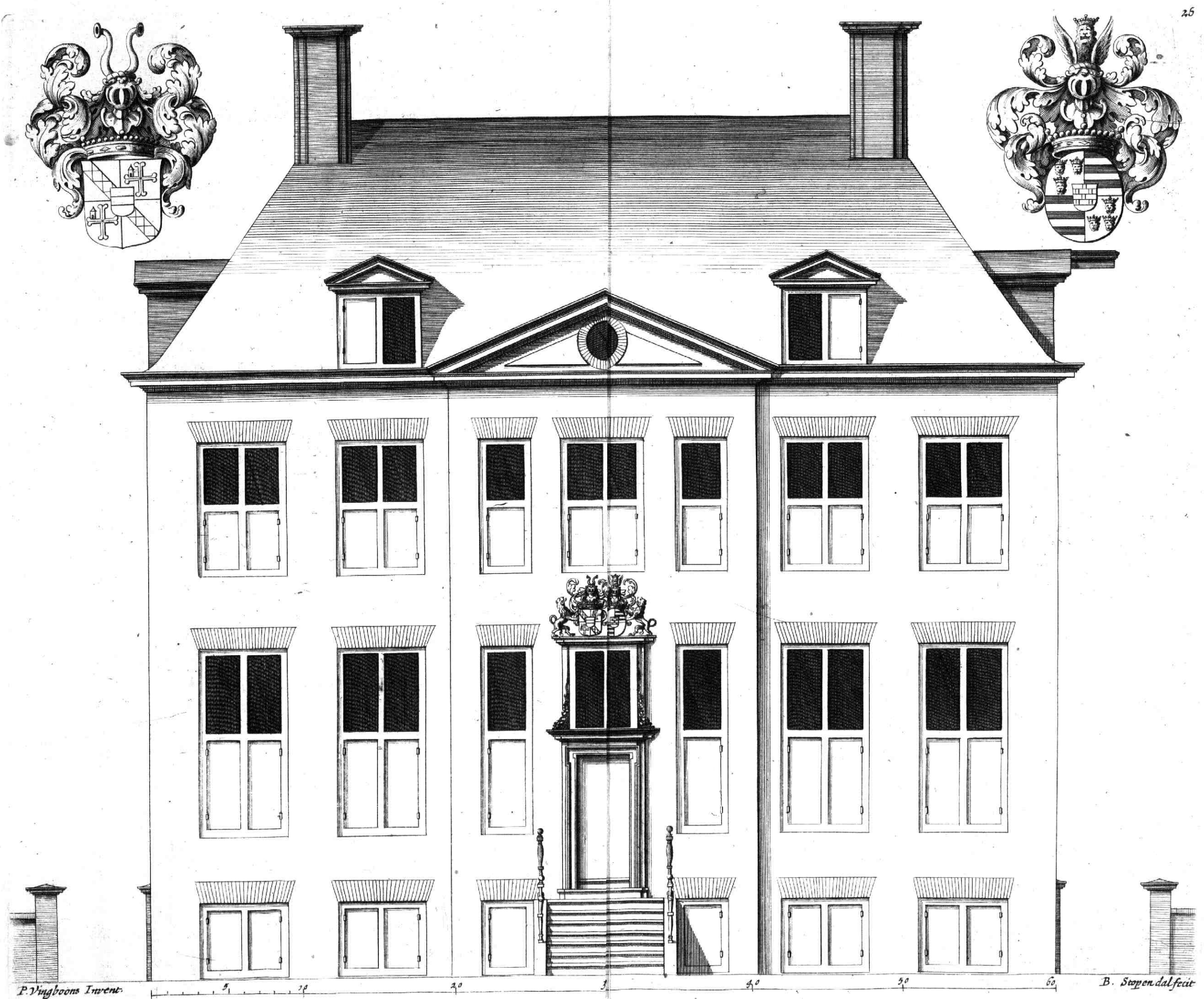
P. Vingboons Inven.

B. Stogen del. fecit

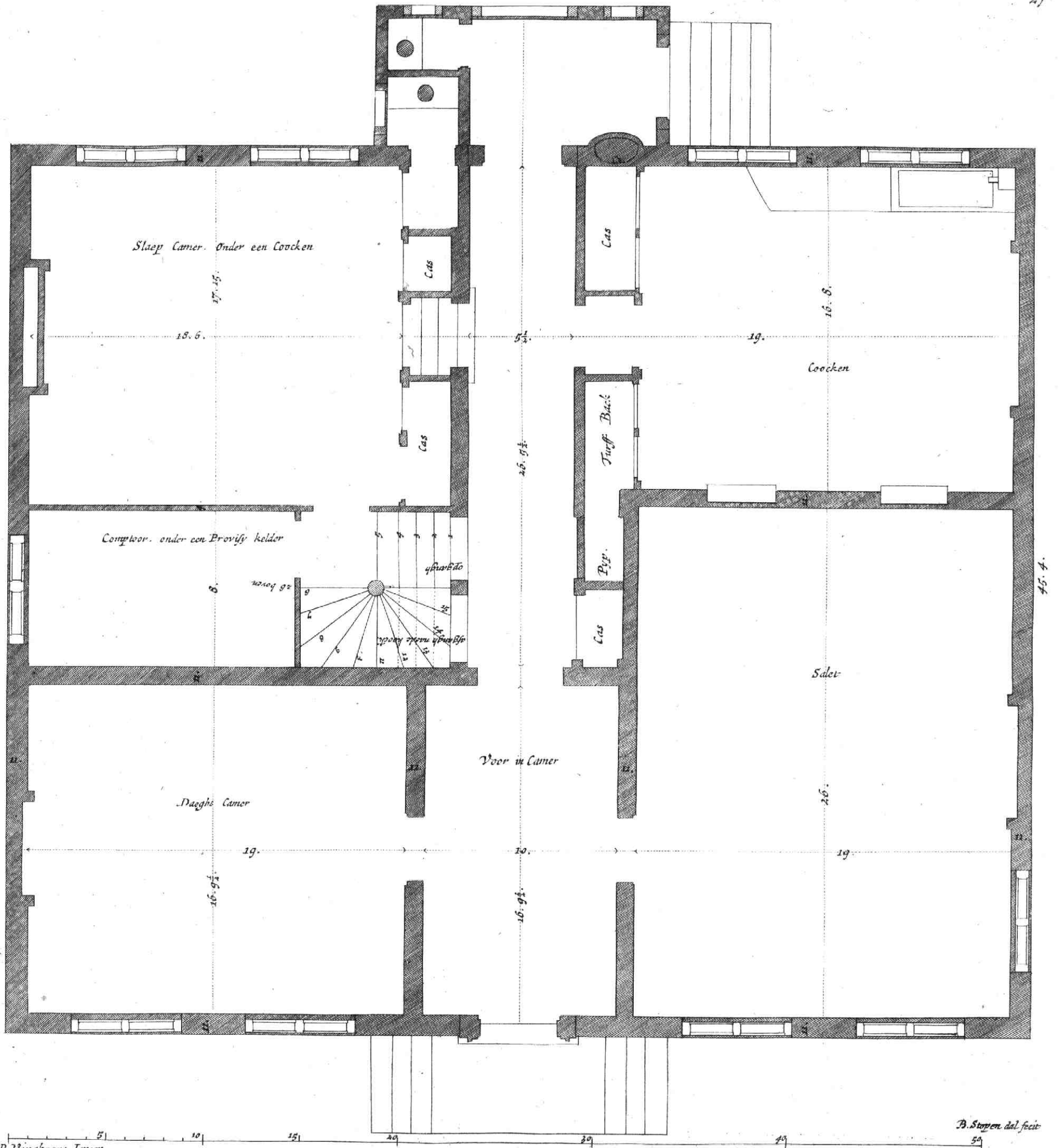
P. Vinghons Invent.

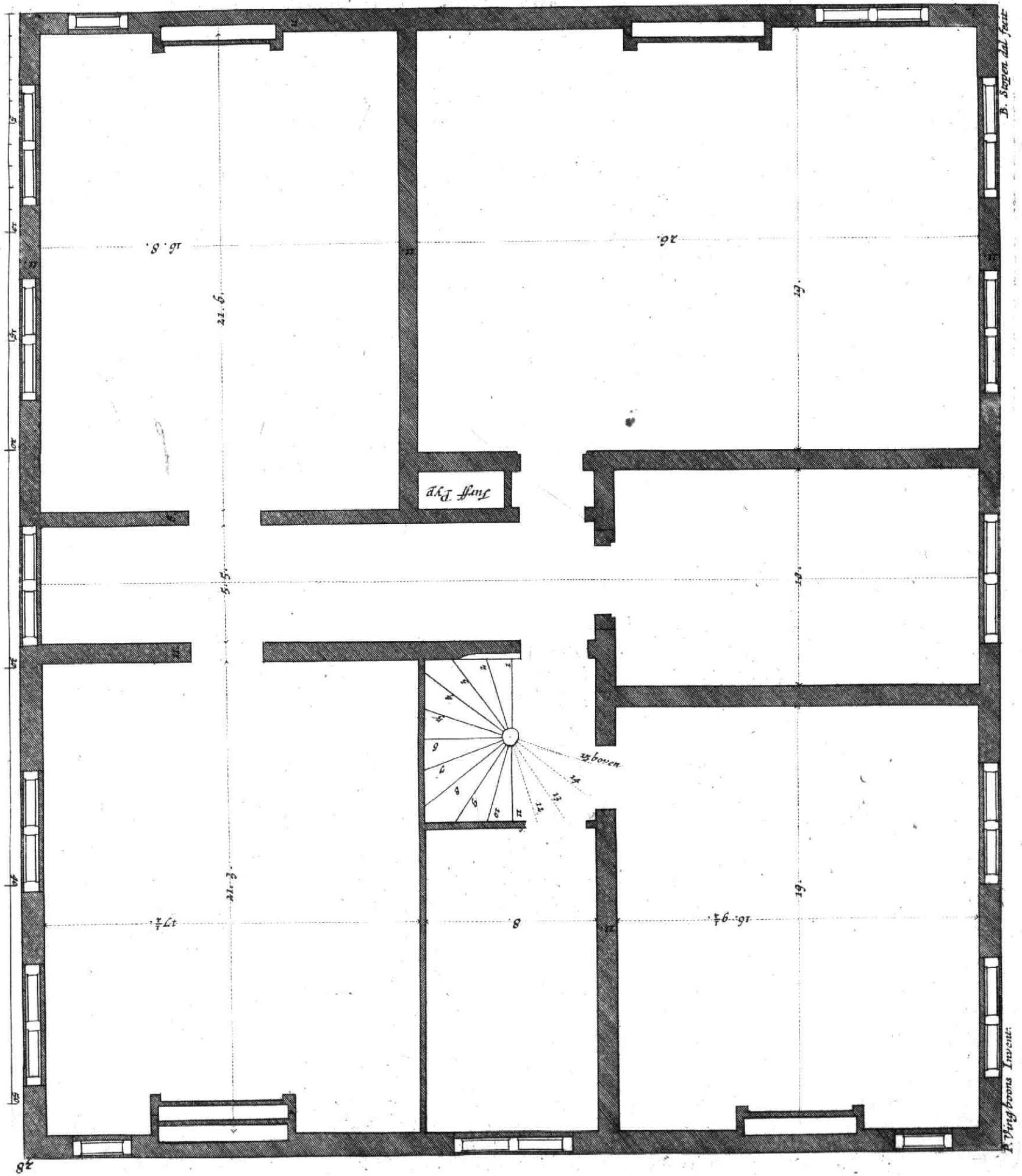
B. Sopen dal fecit

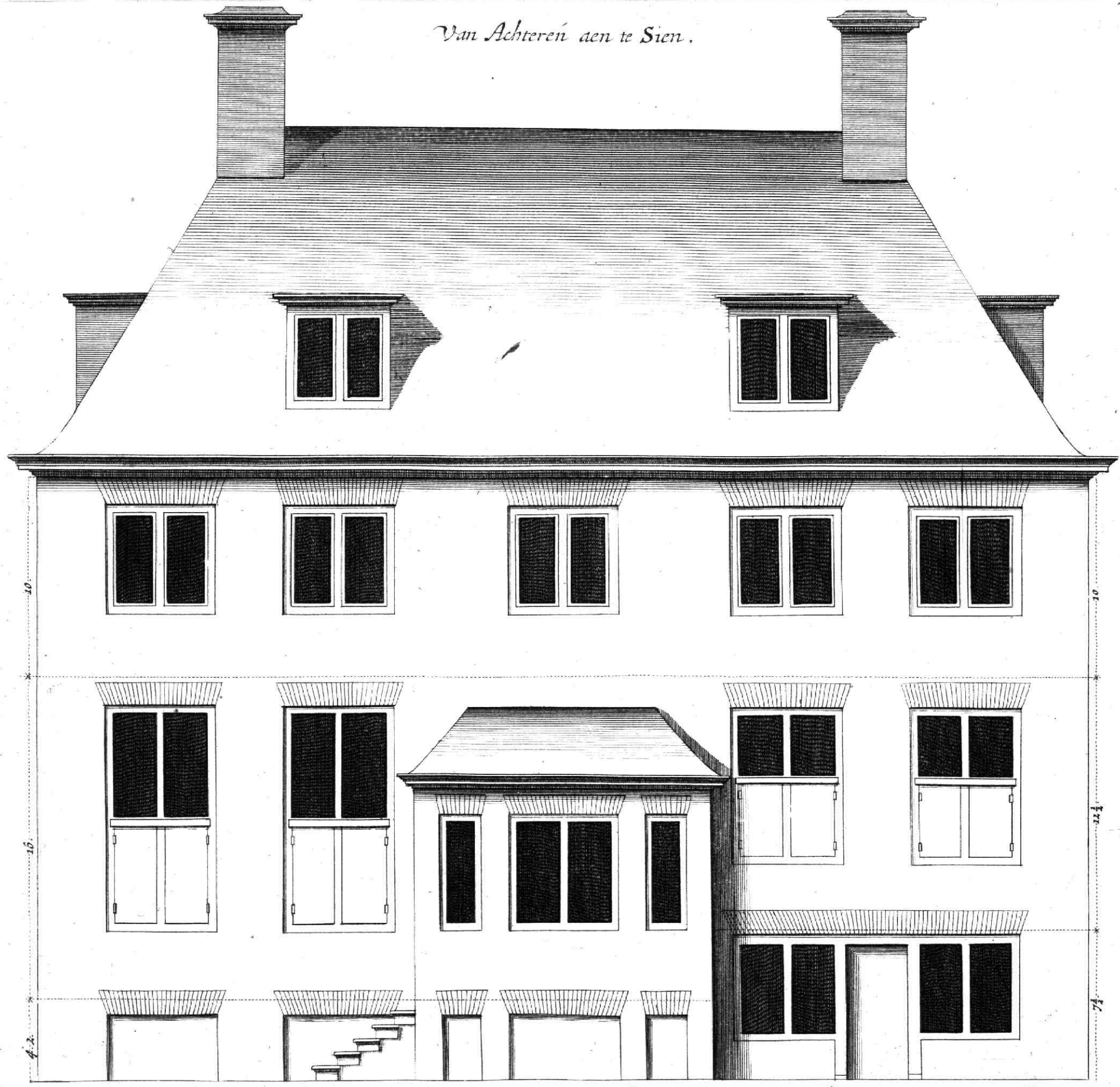
P. Vingboons Invent.

B. Steynen del. fecit.

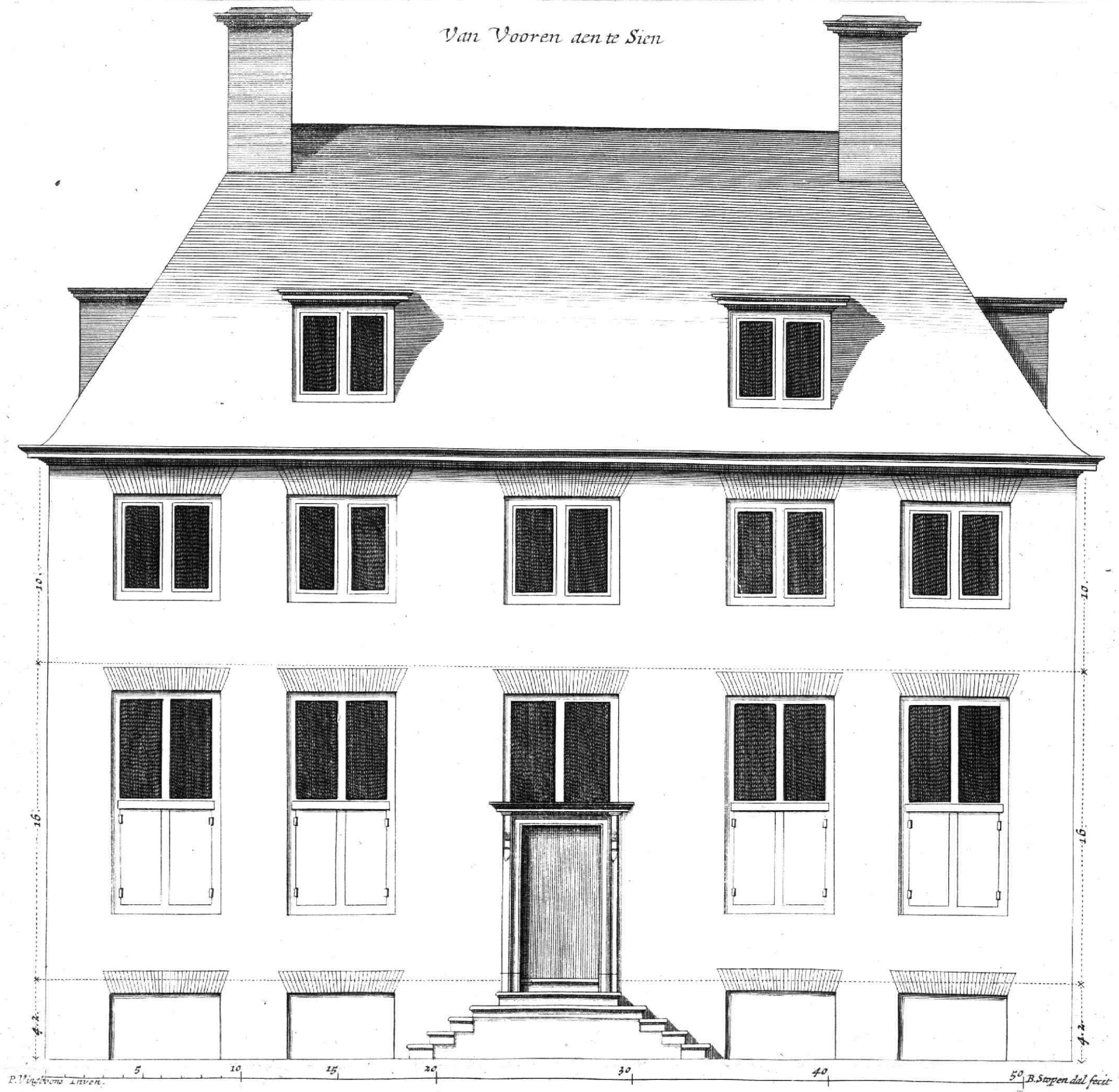

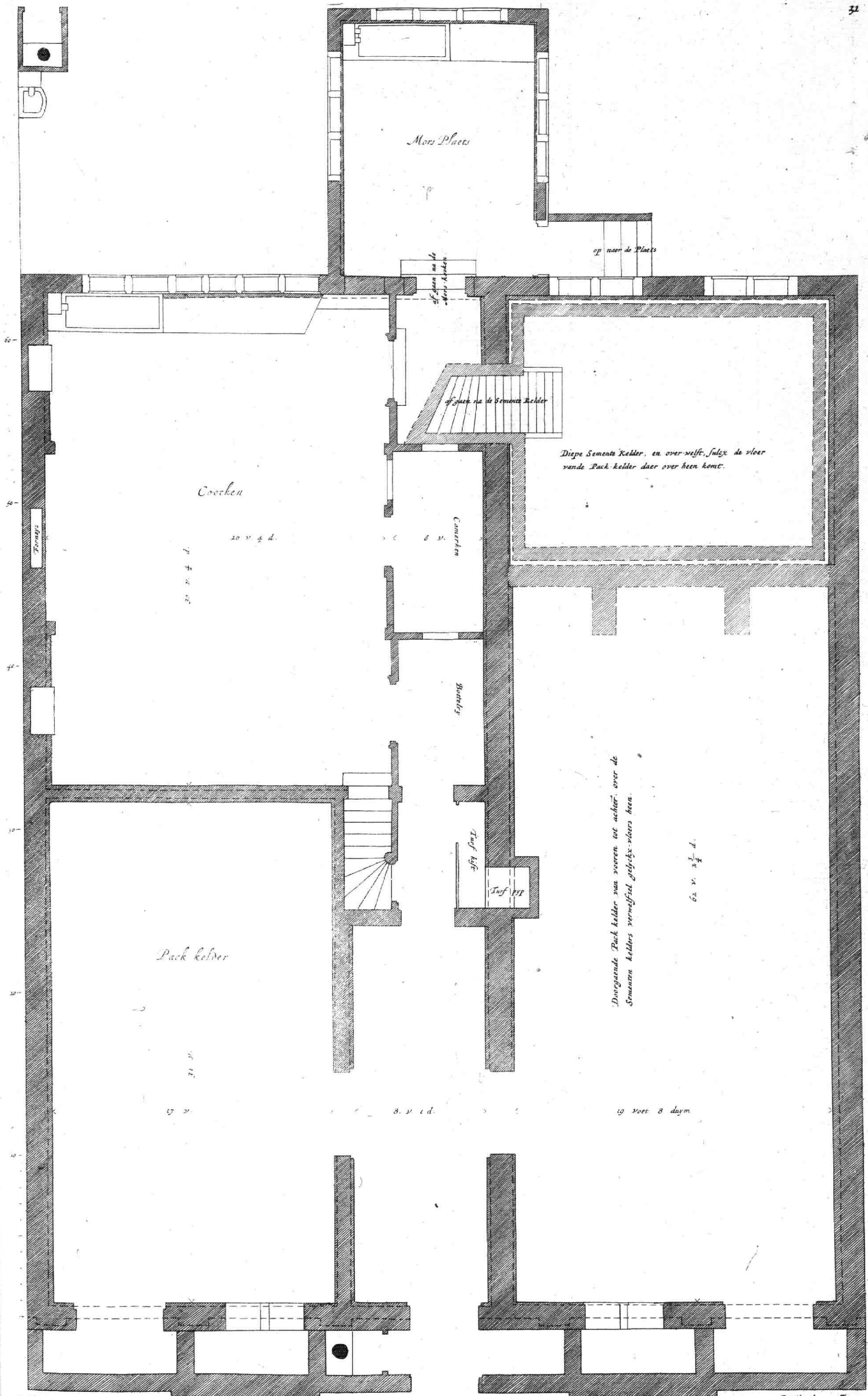

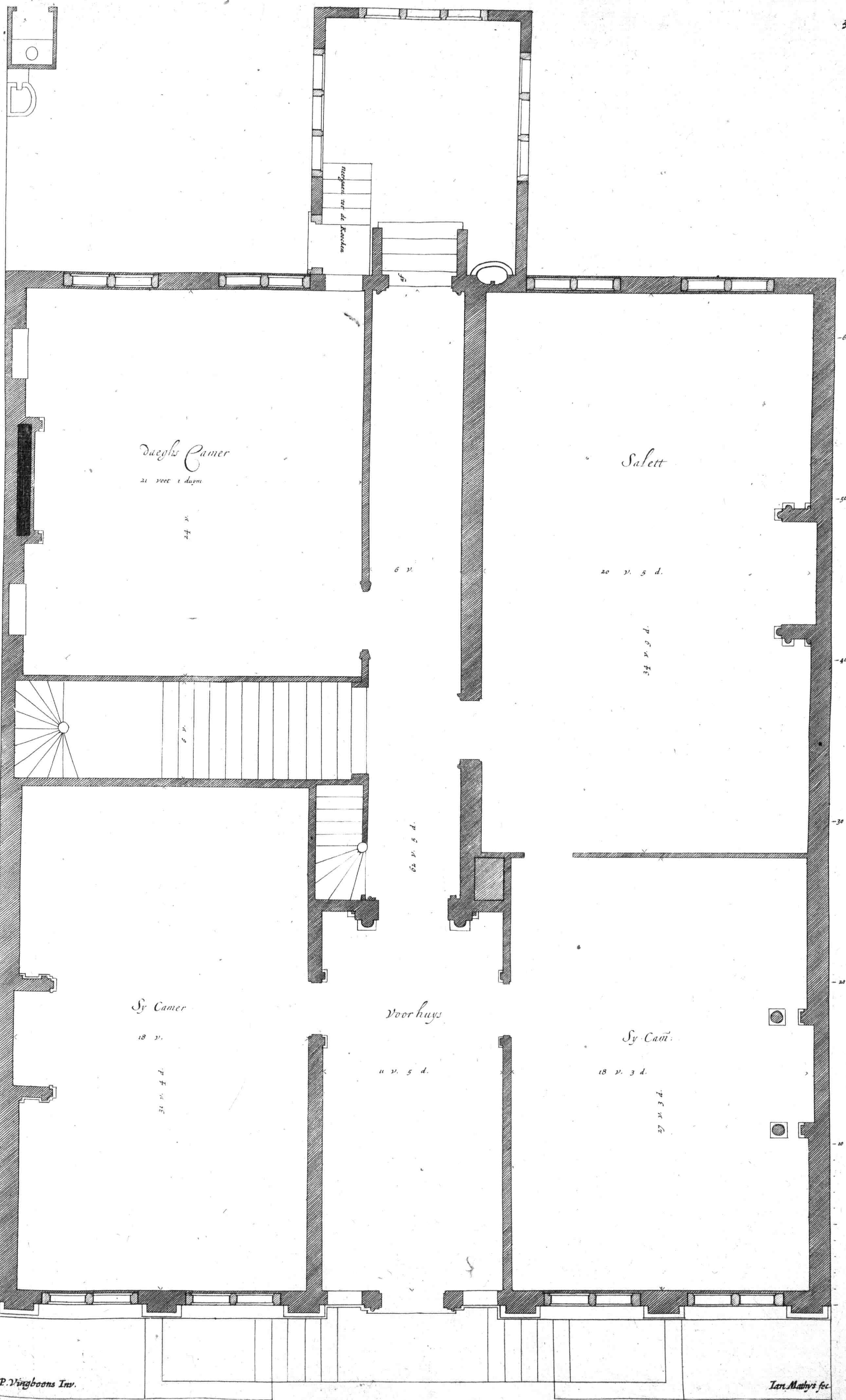
Van Achteren aen te Sien.

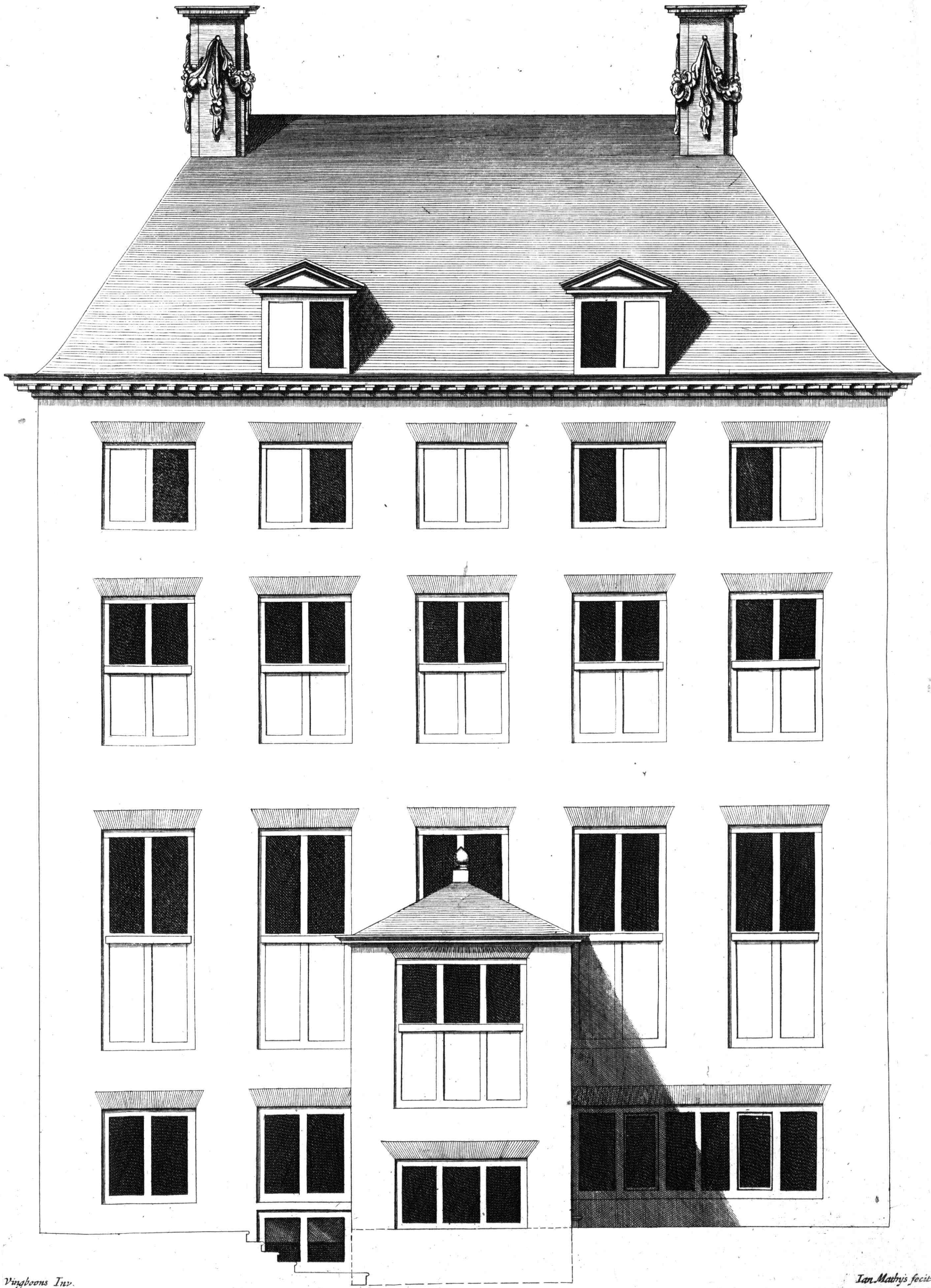

Van Vooren den te Sien

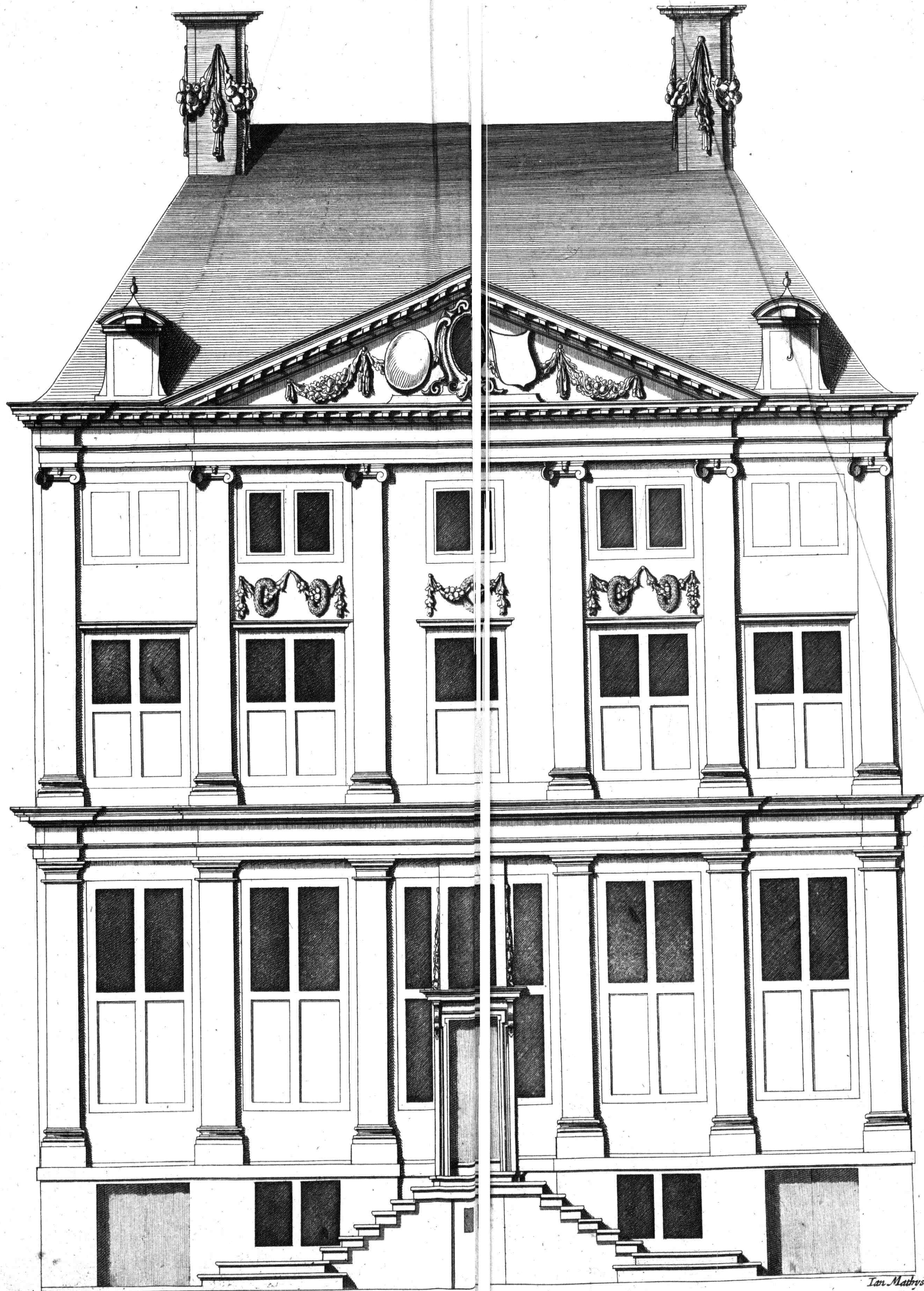

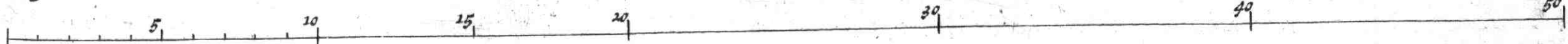
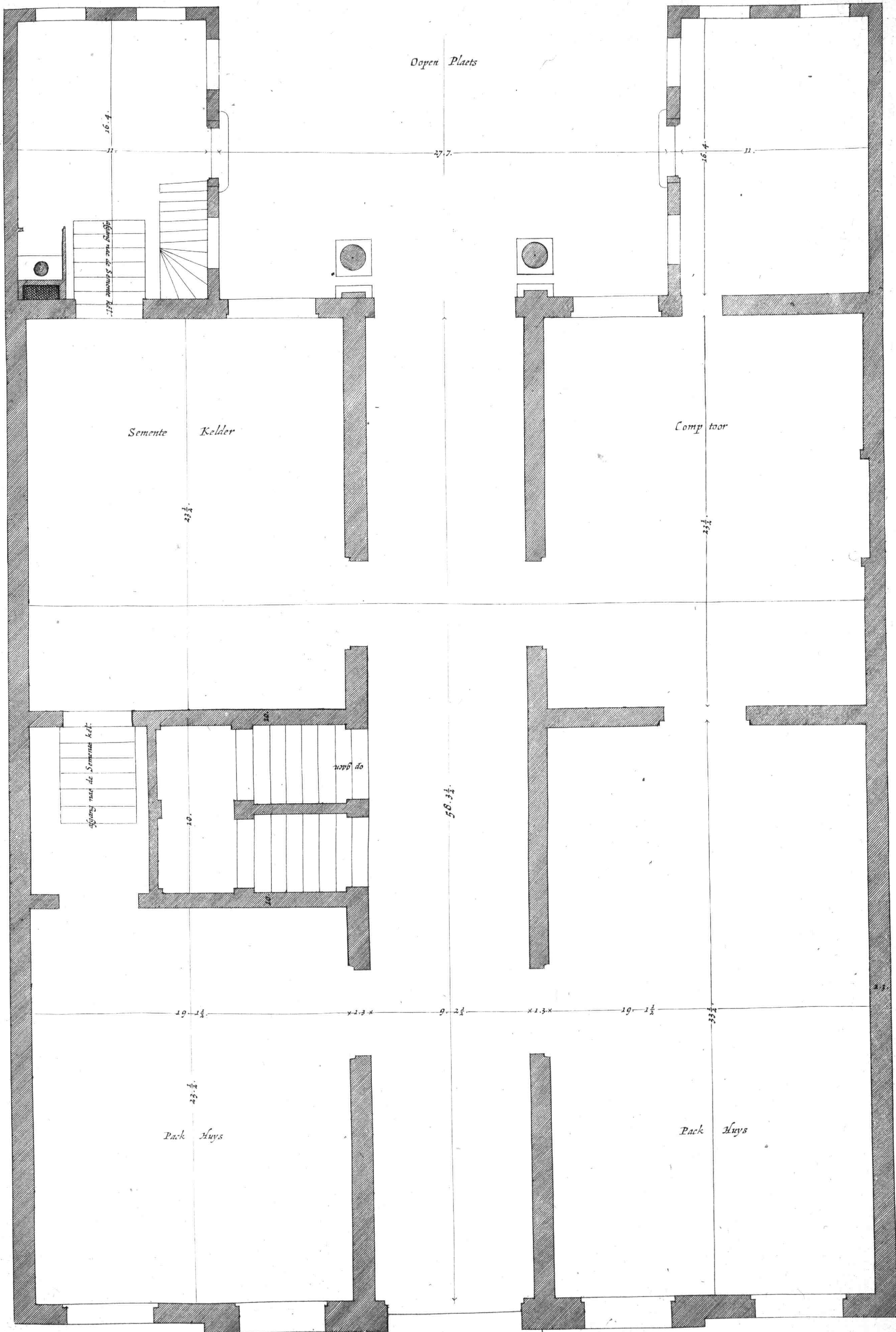
Vingboons Inv.

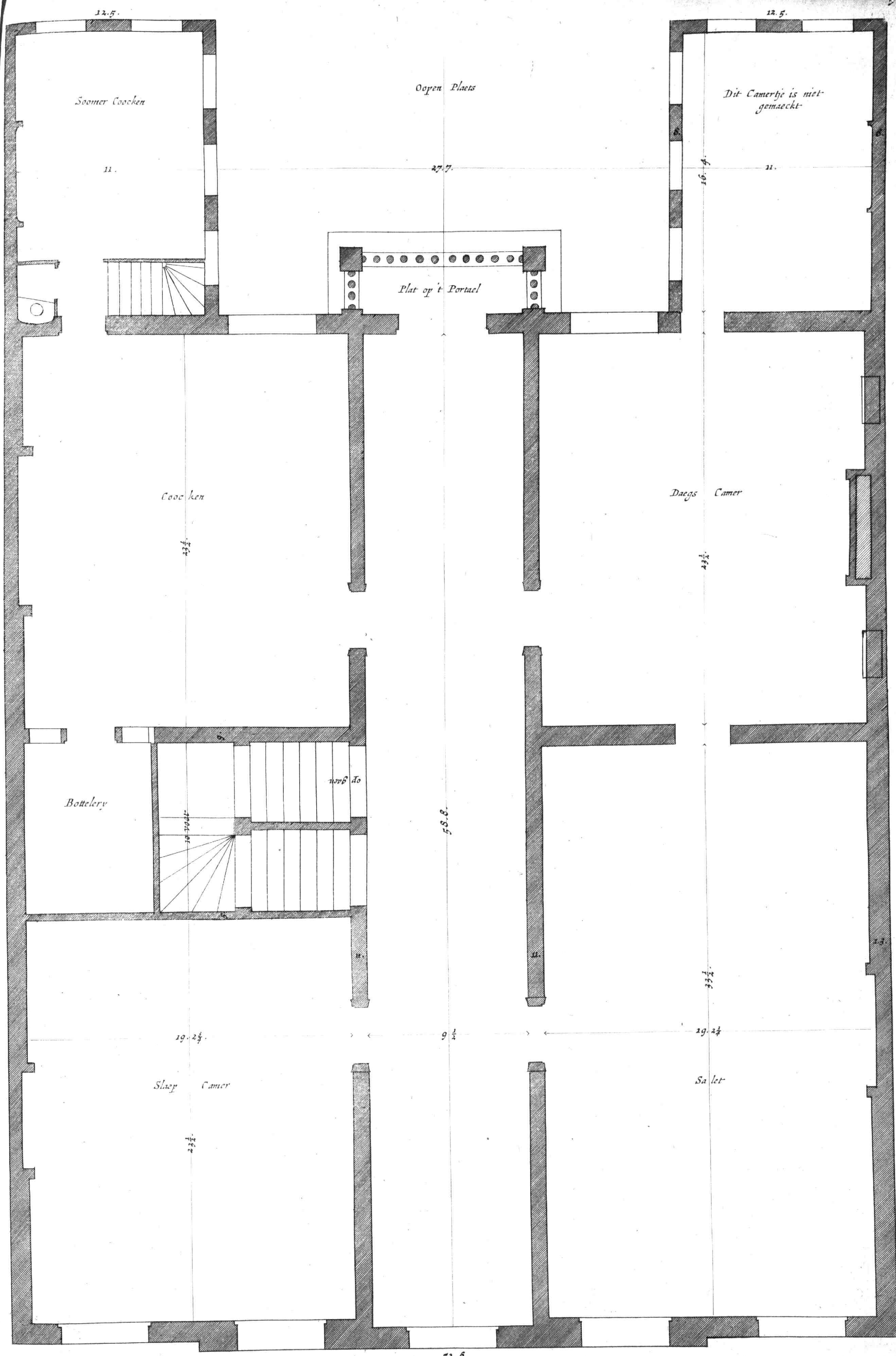
Ian Mathys fecit

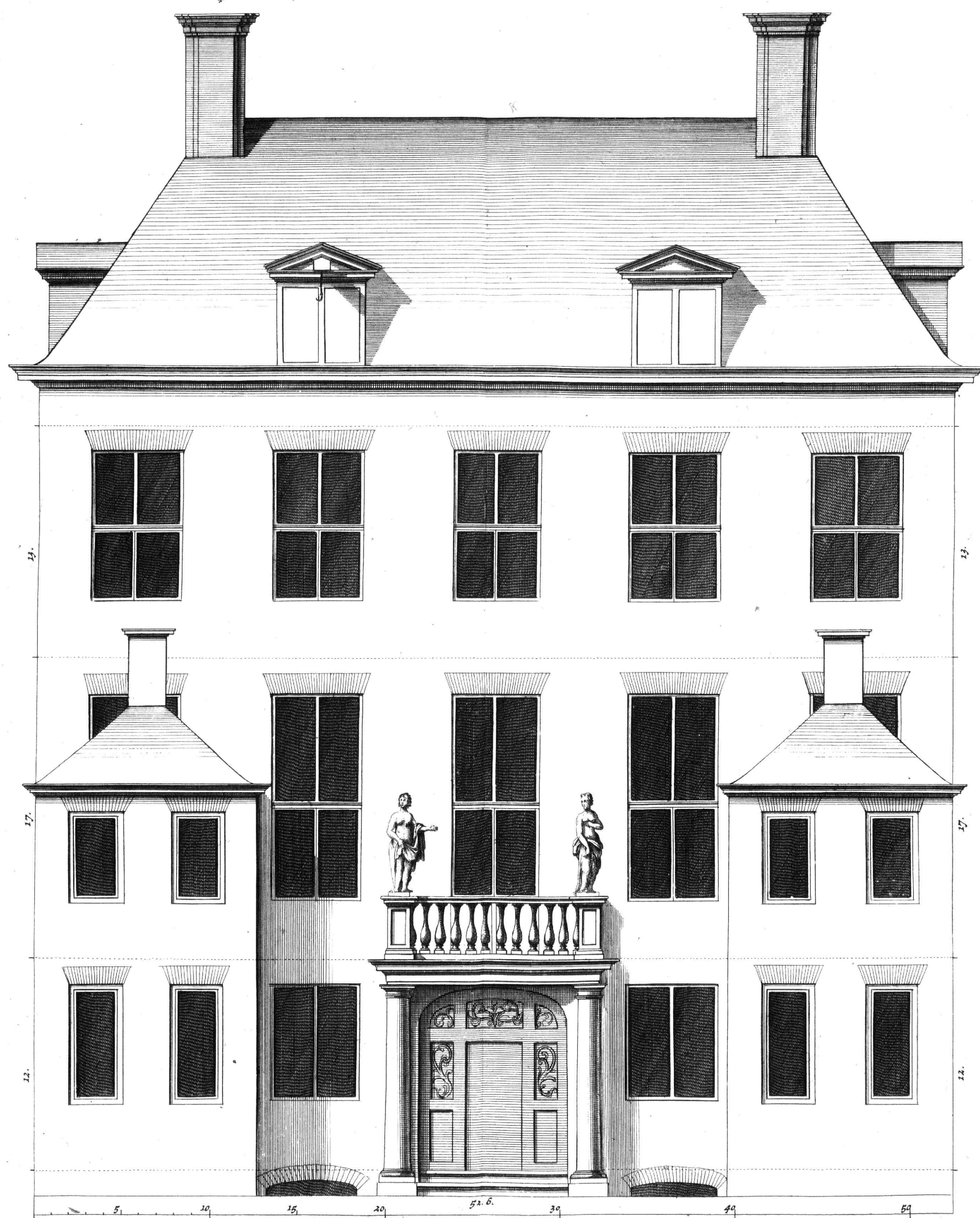

P. Vignobon Inv.

Jan. Mathys fecit

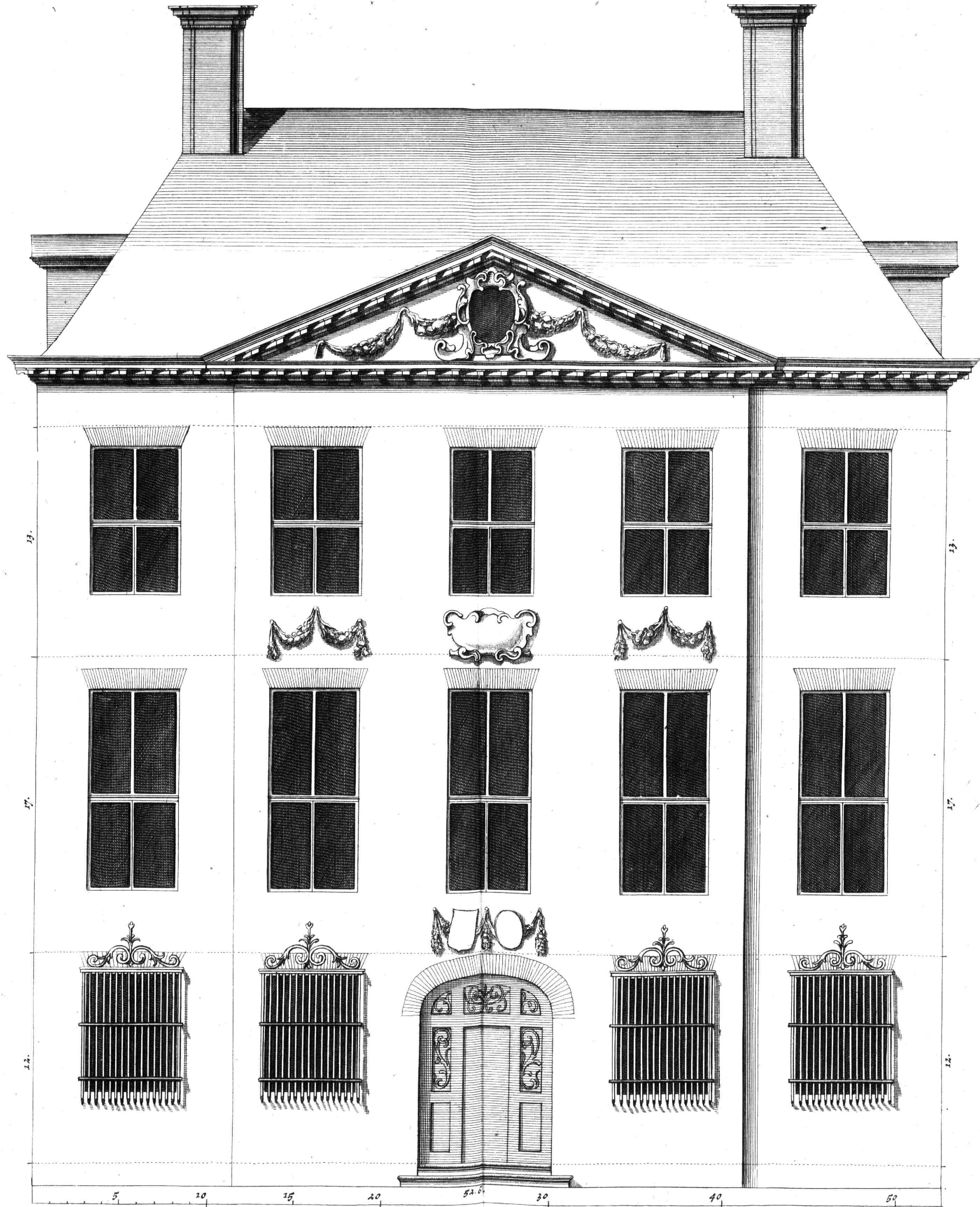

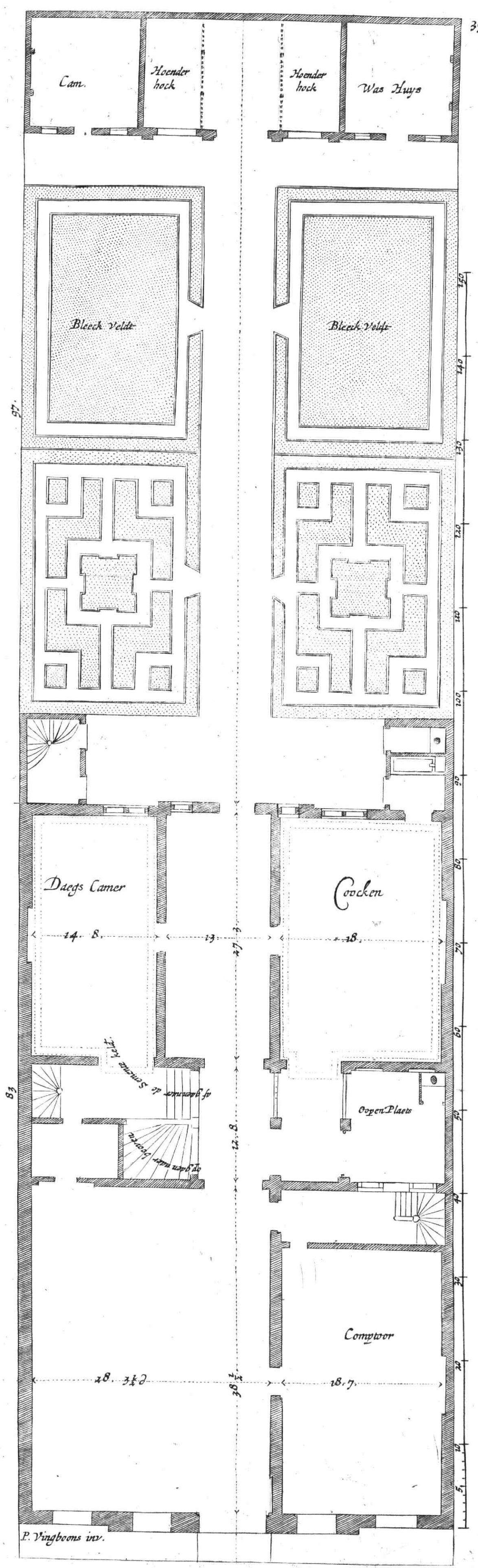
P. Vingboons Inventor.

B. Steyer dal fecit.

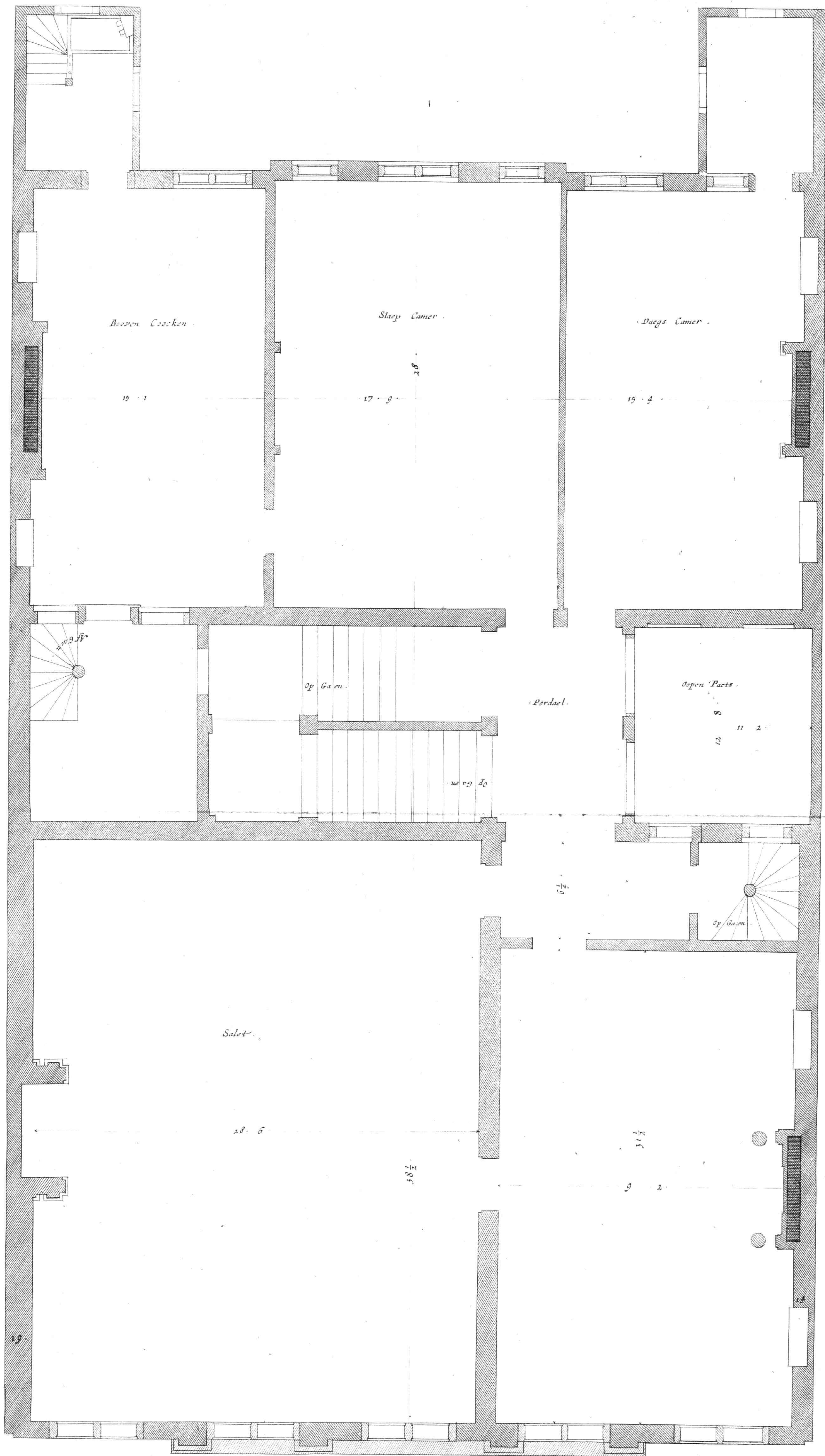

P. Vingboons Inven.

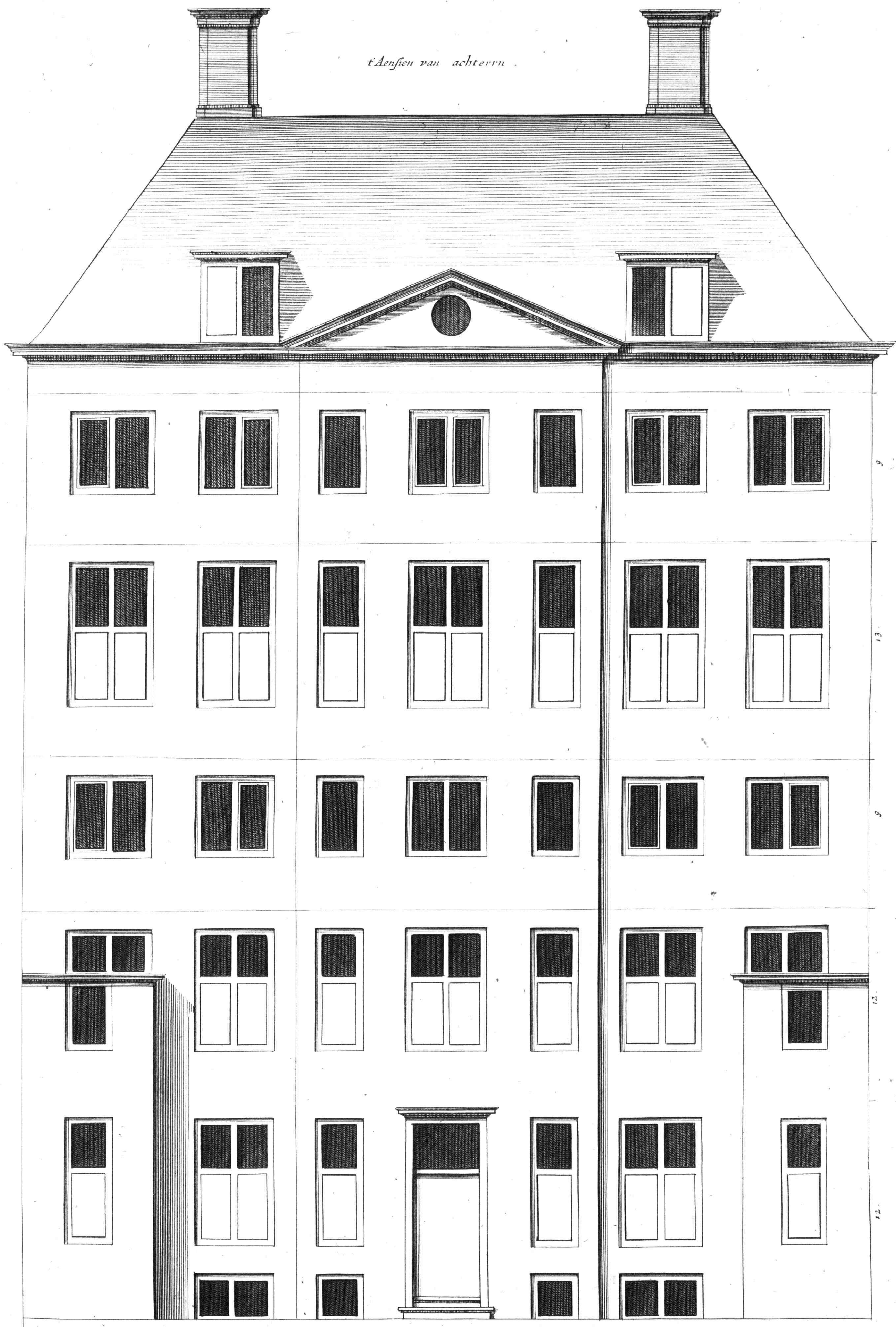
B. Steyer dal fecit

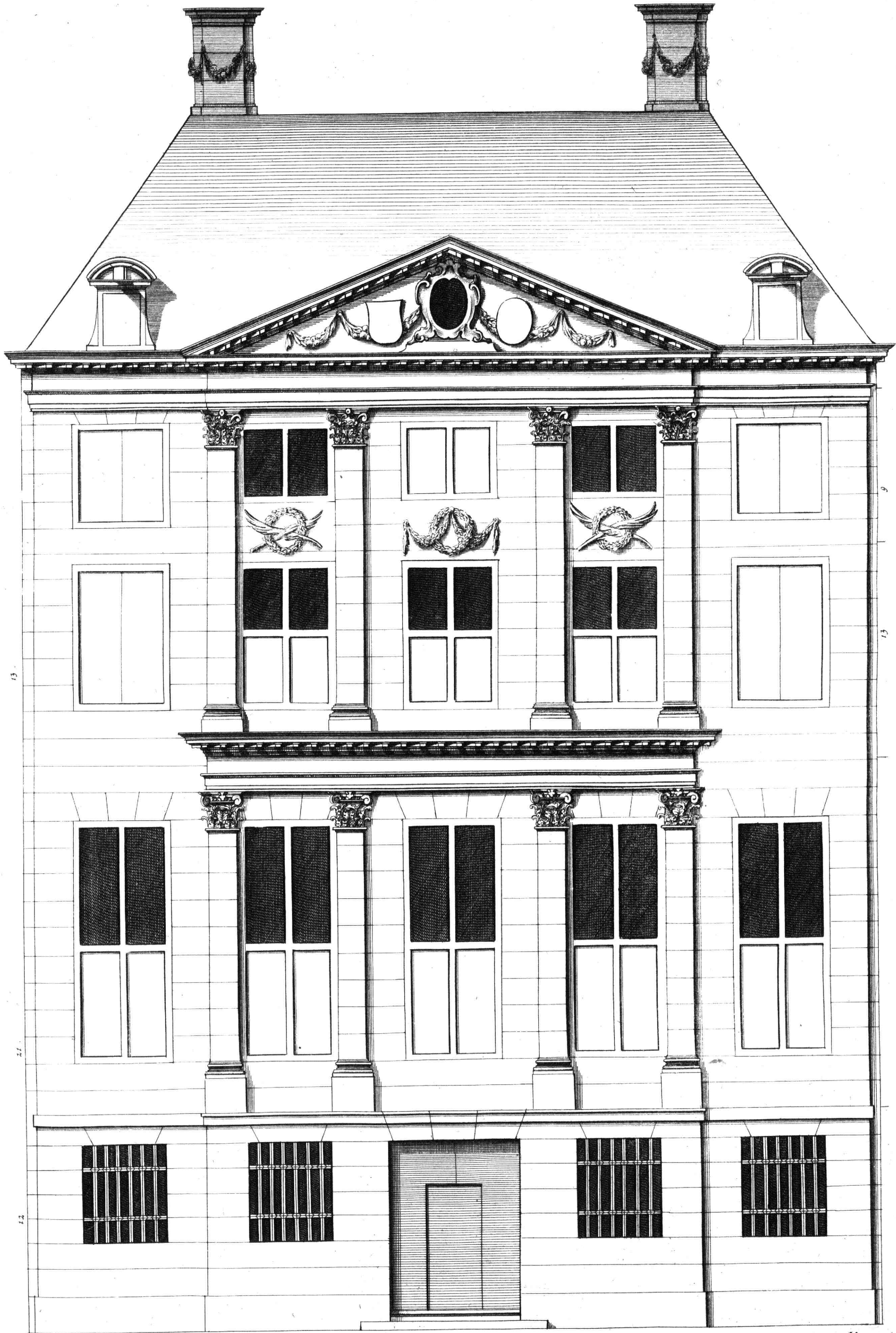

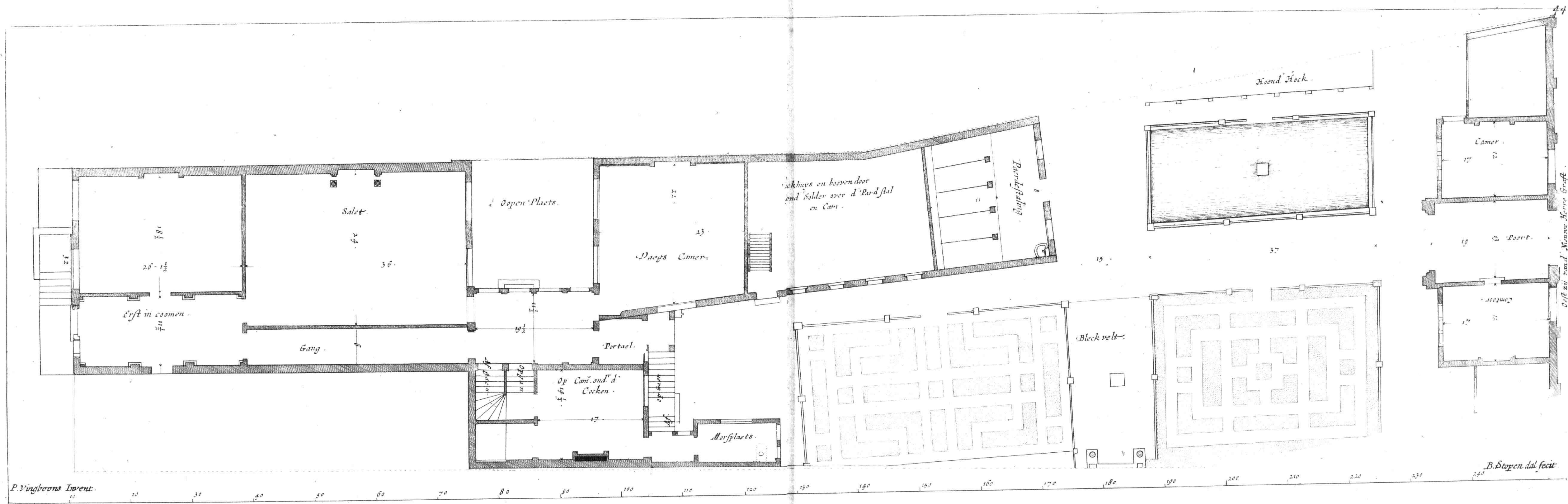
P. Vingboons inv.

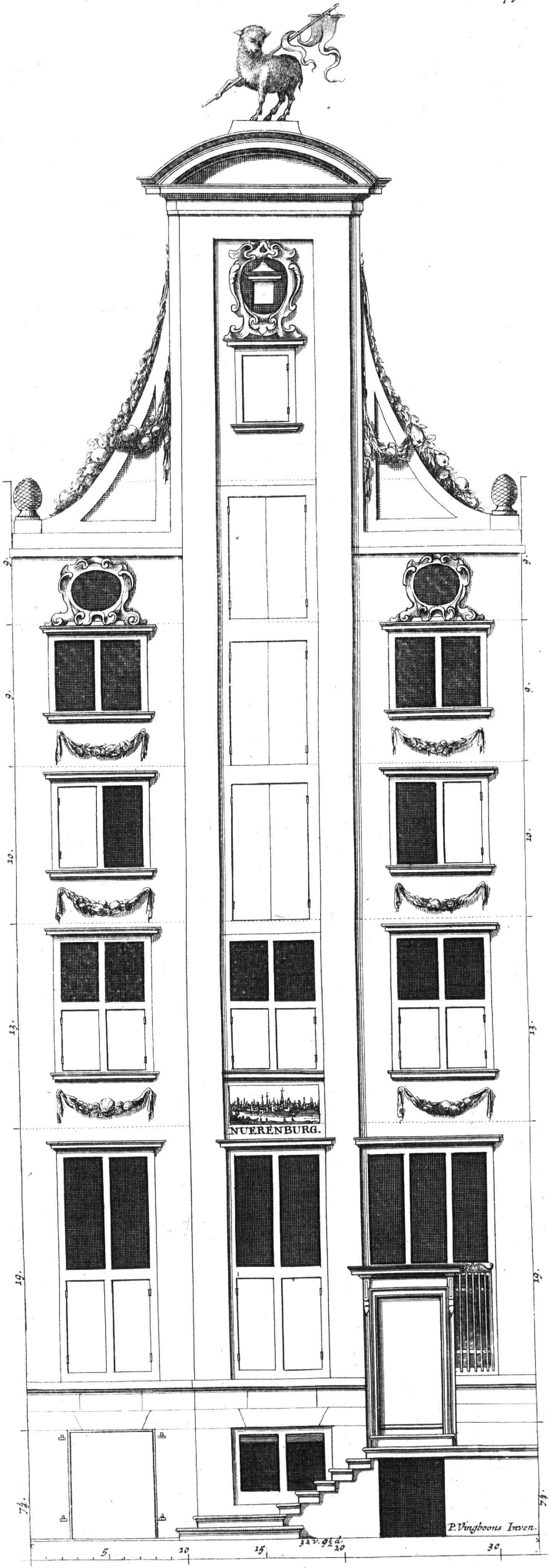

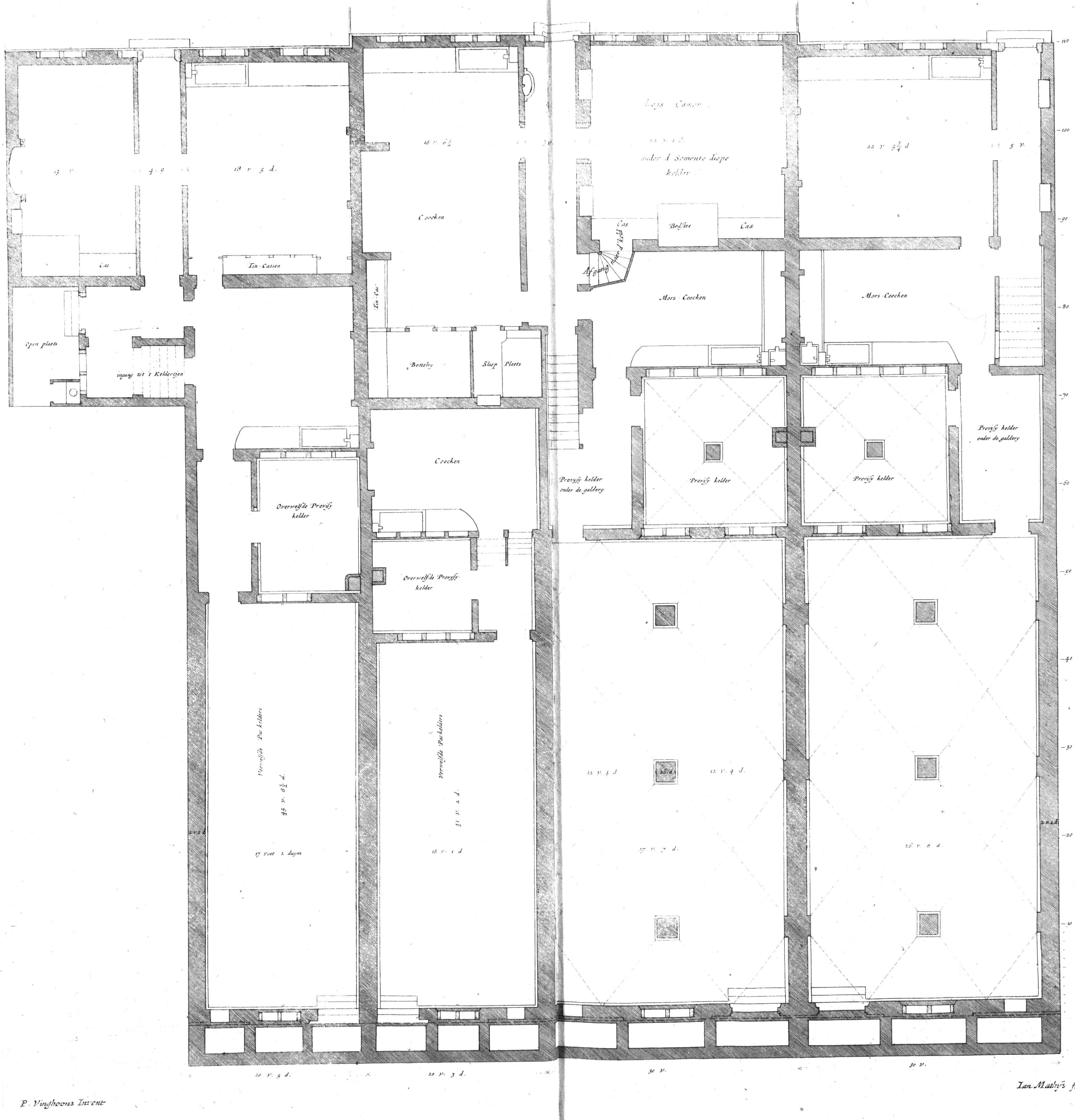
t' Aensien van achteren

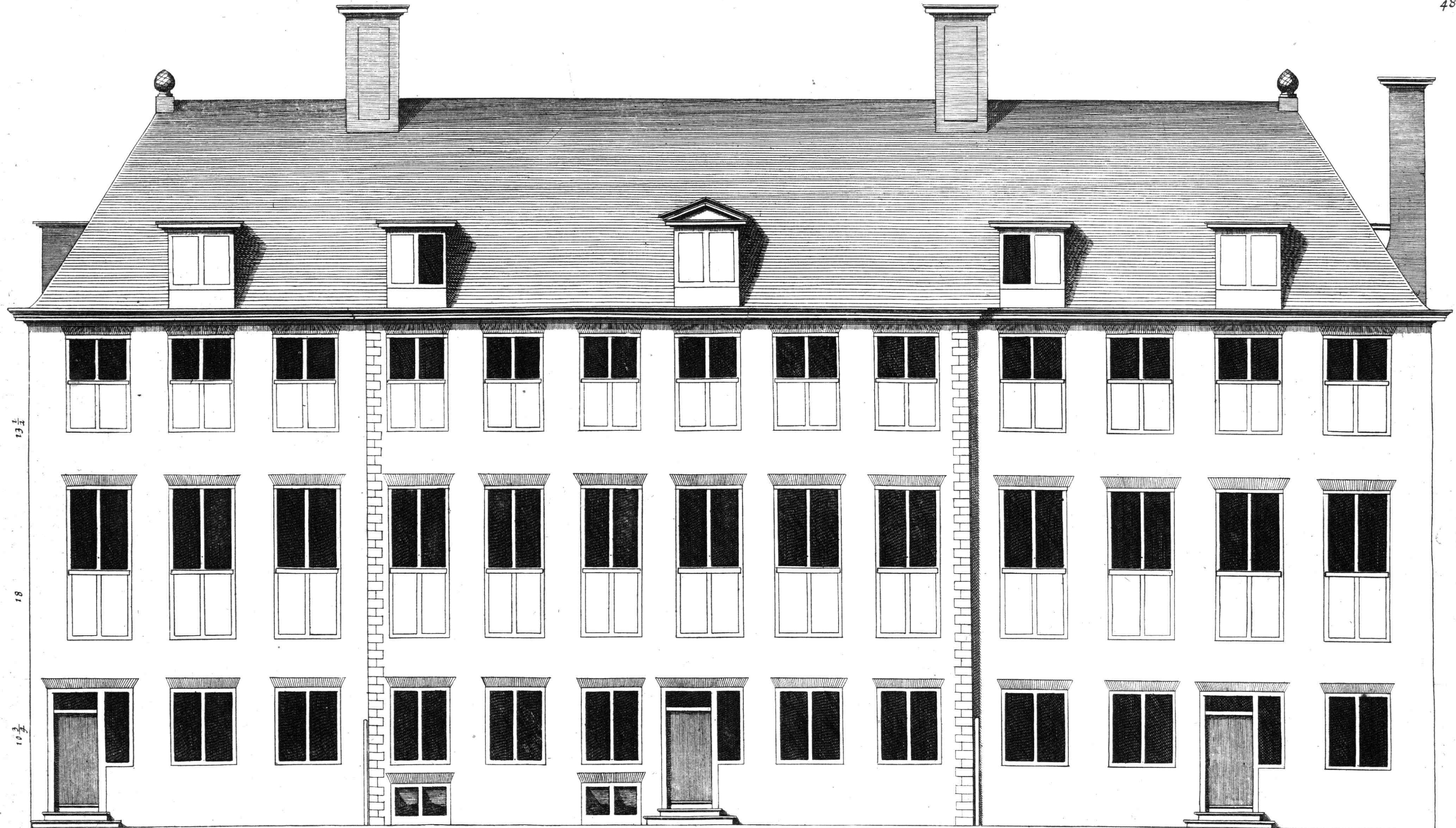

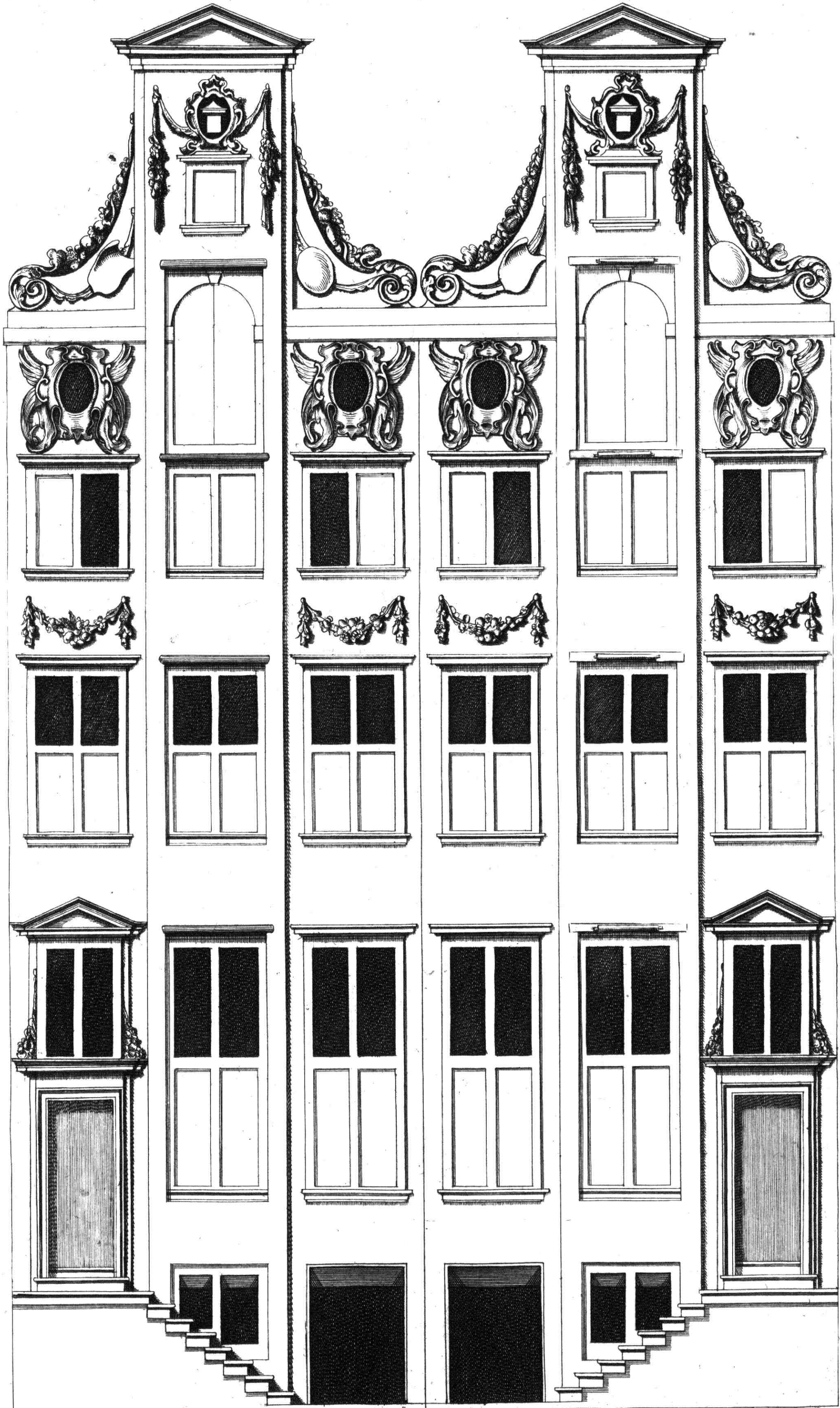
13 1/2

18

10 1/2

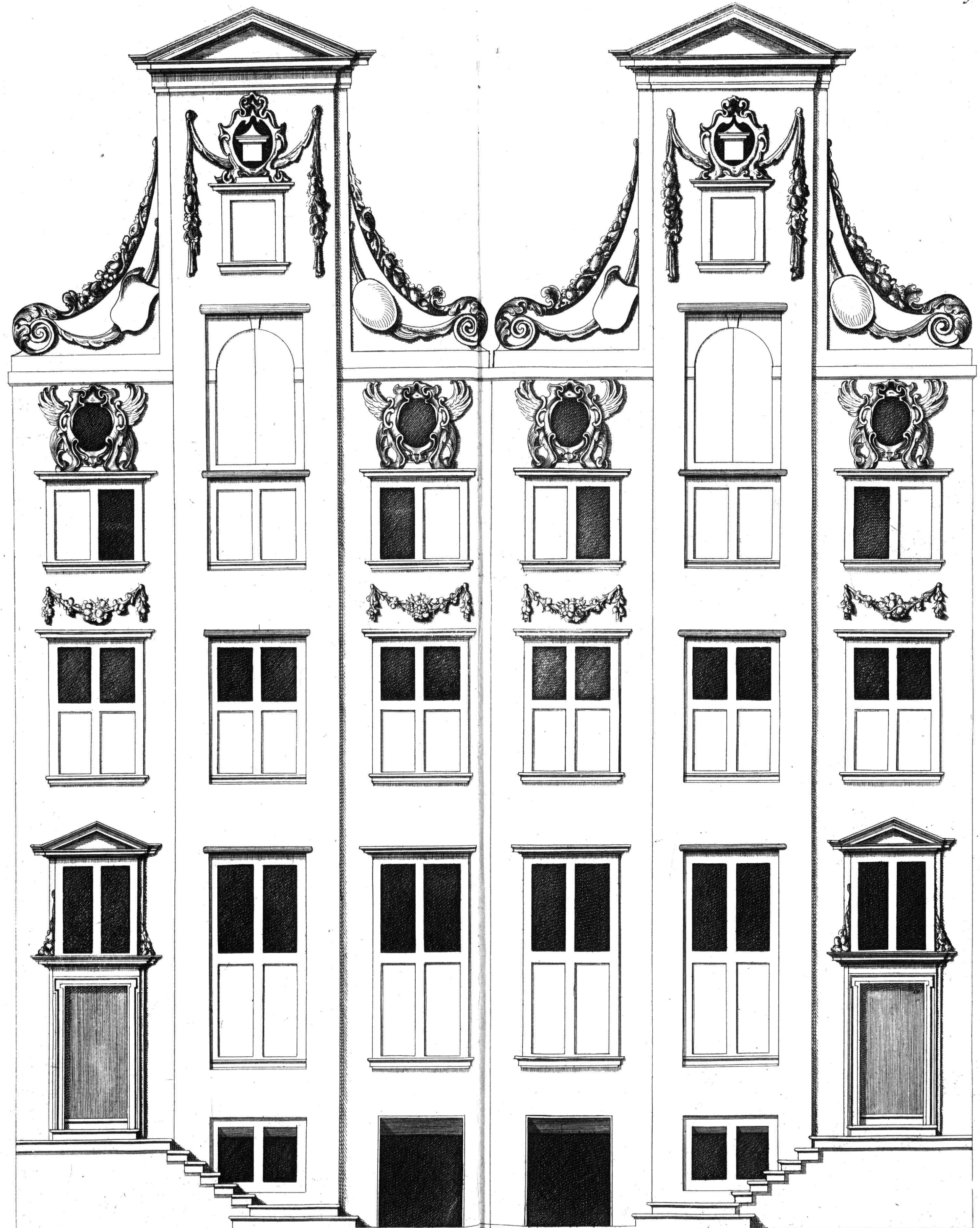
P. Vinghons Inven.

Jan Mabys fecit

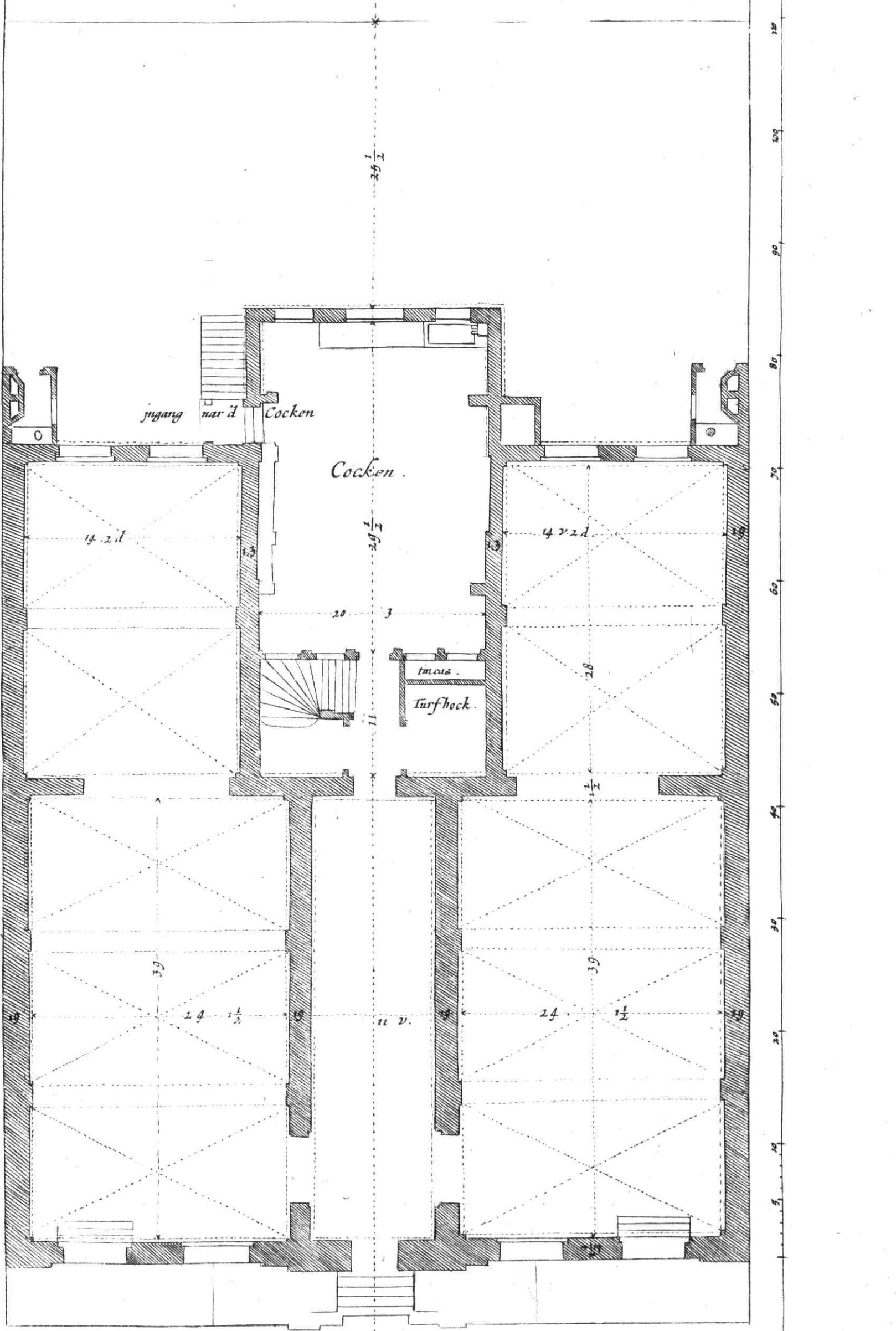
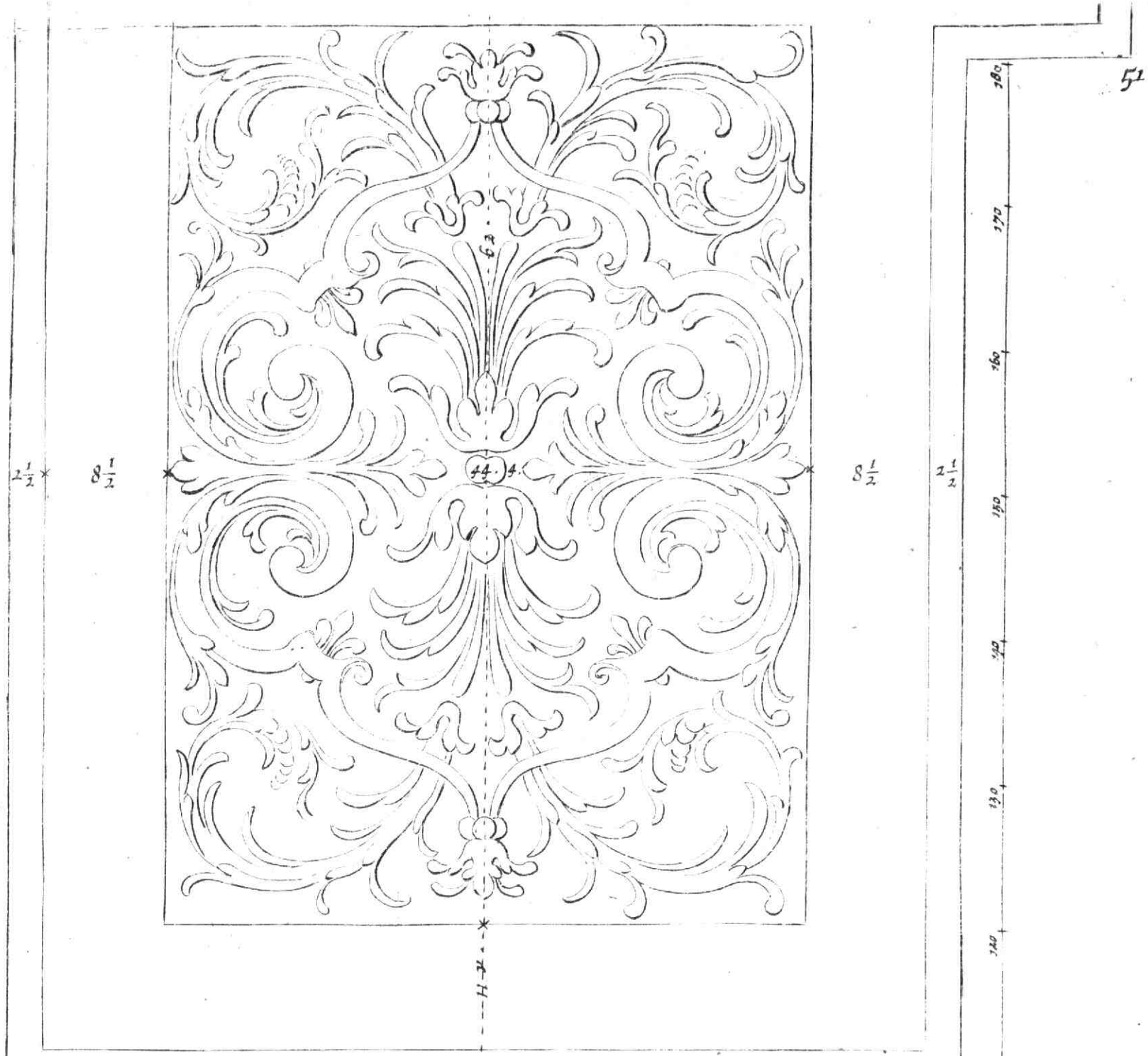
P. Vingboons Inv.

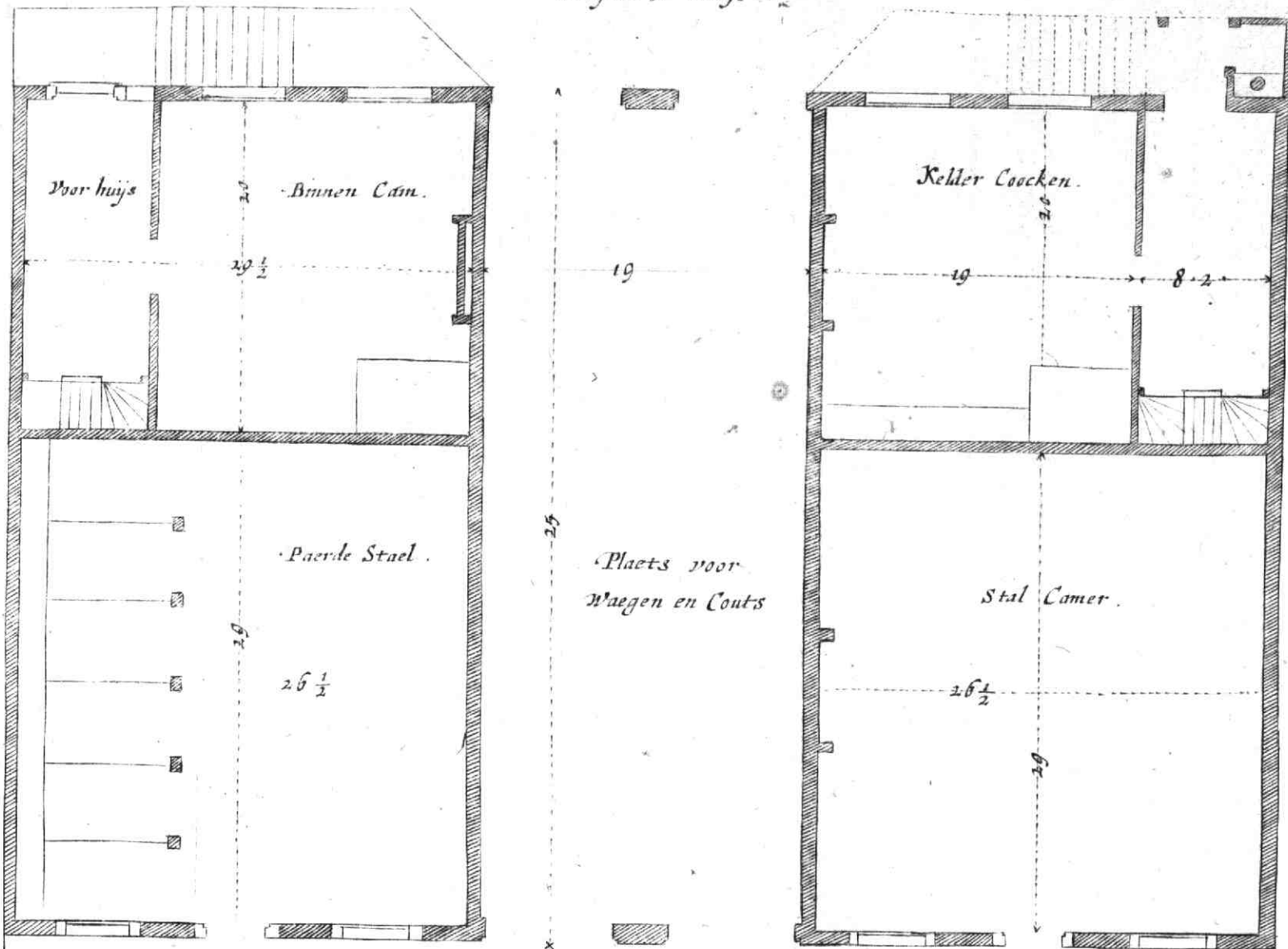
Ian. Mathys fecit.

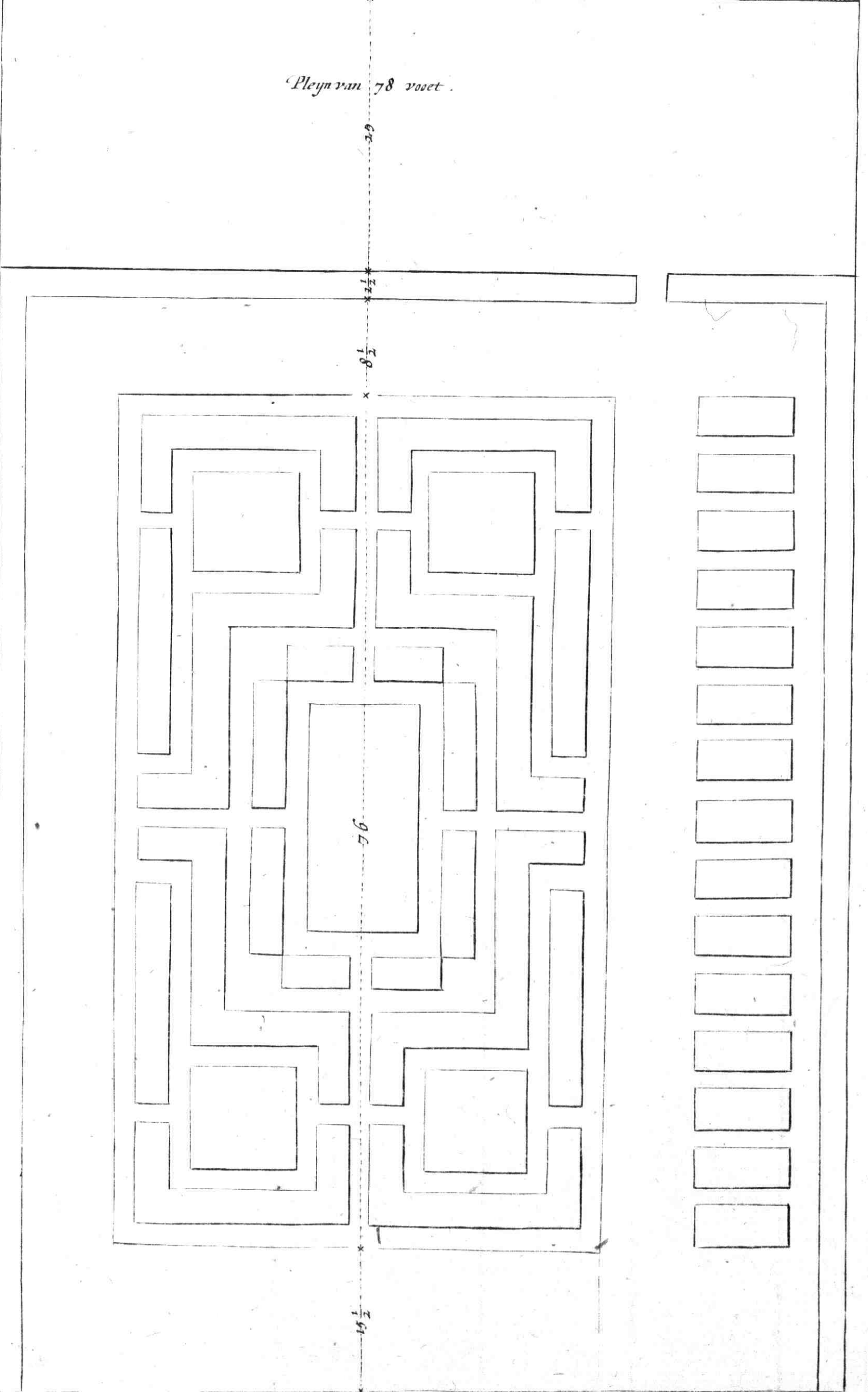
P. Vingboons Inven.

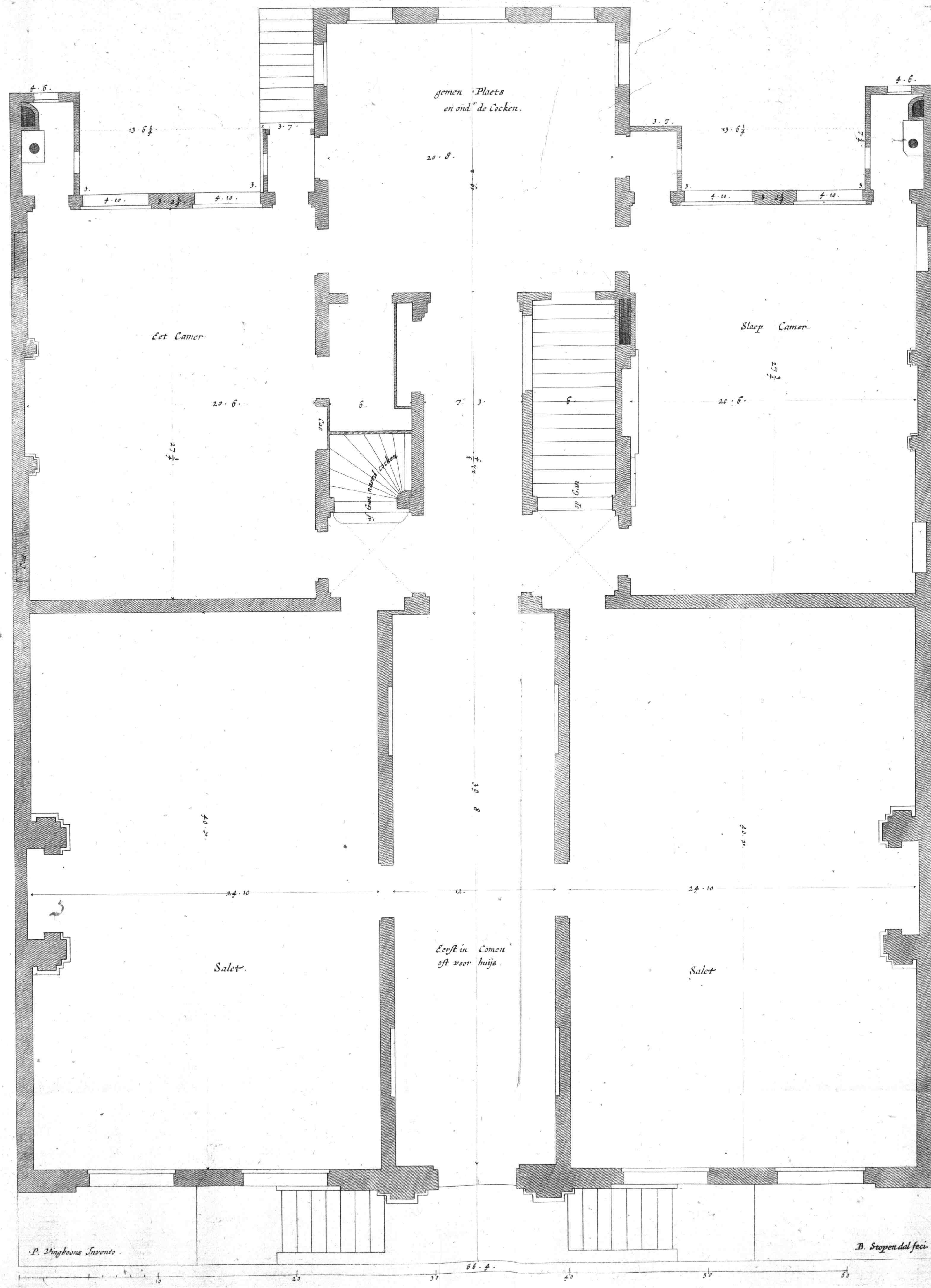
Jan. Matheys fecit

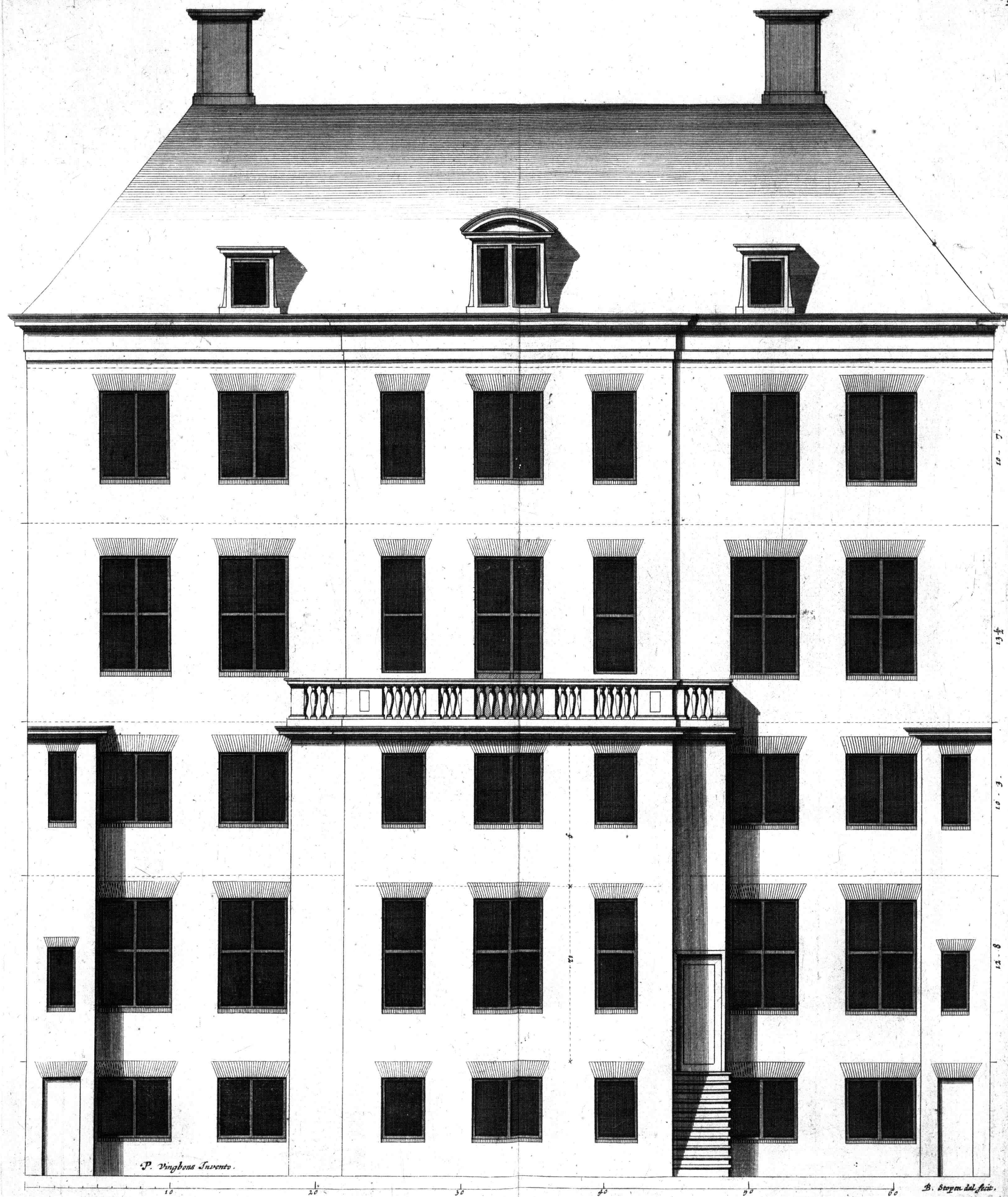
Pleyn van 78 voet.

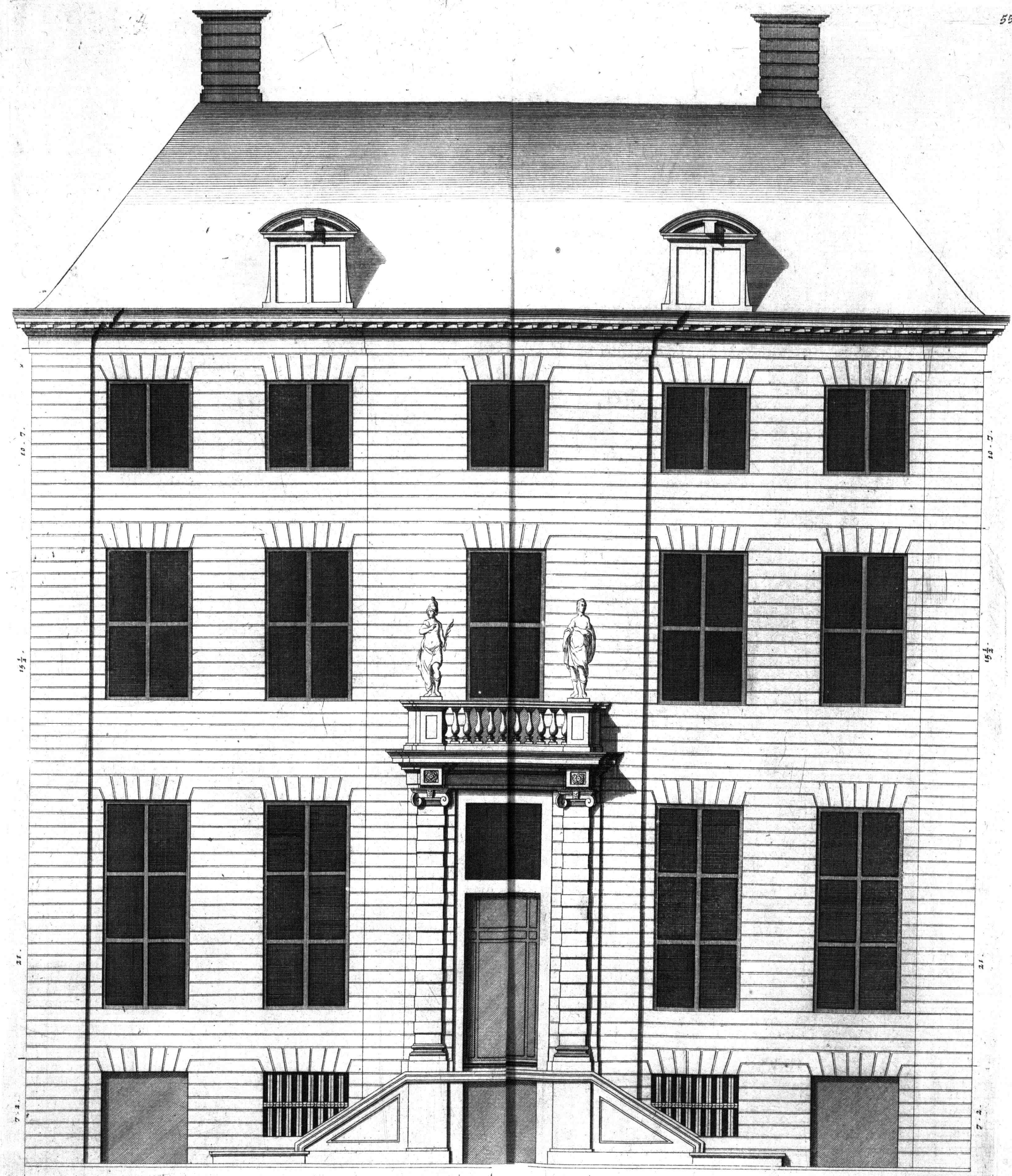

P. Nuytens Invent.

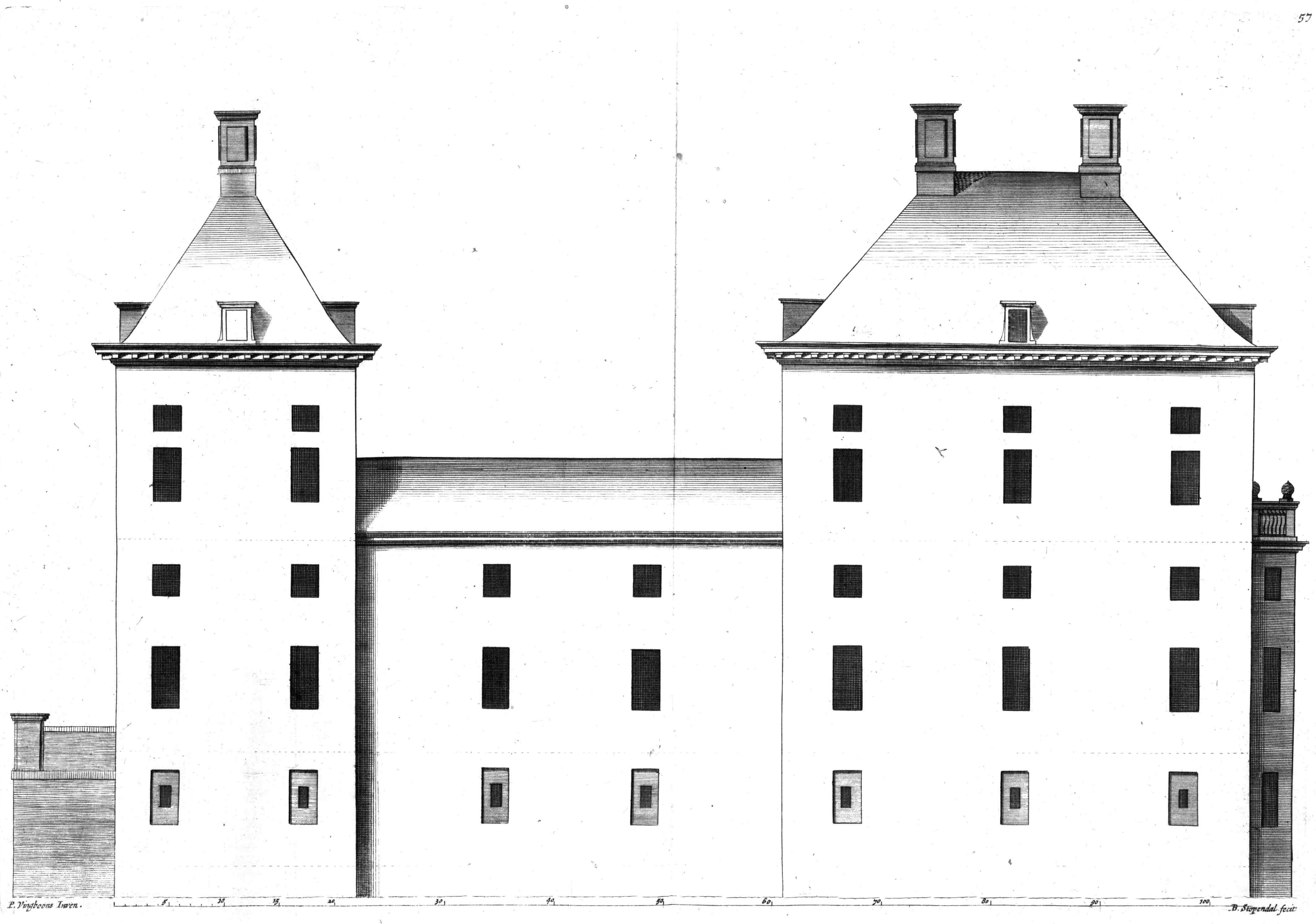
B. Steyndal fecit

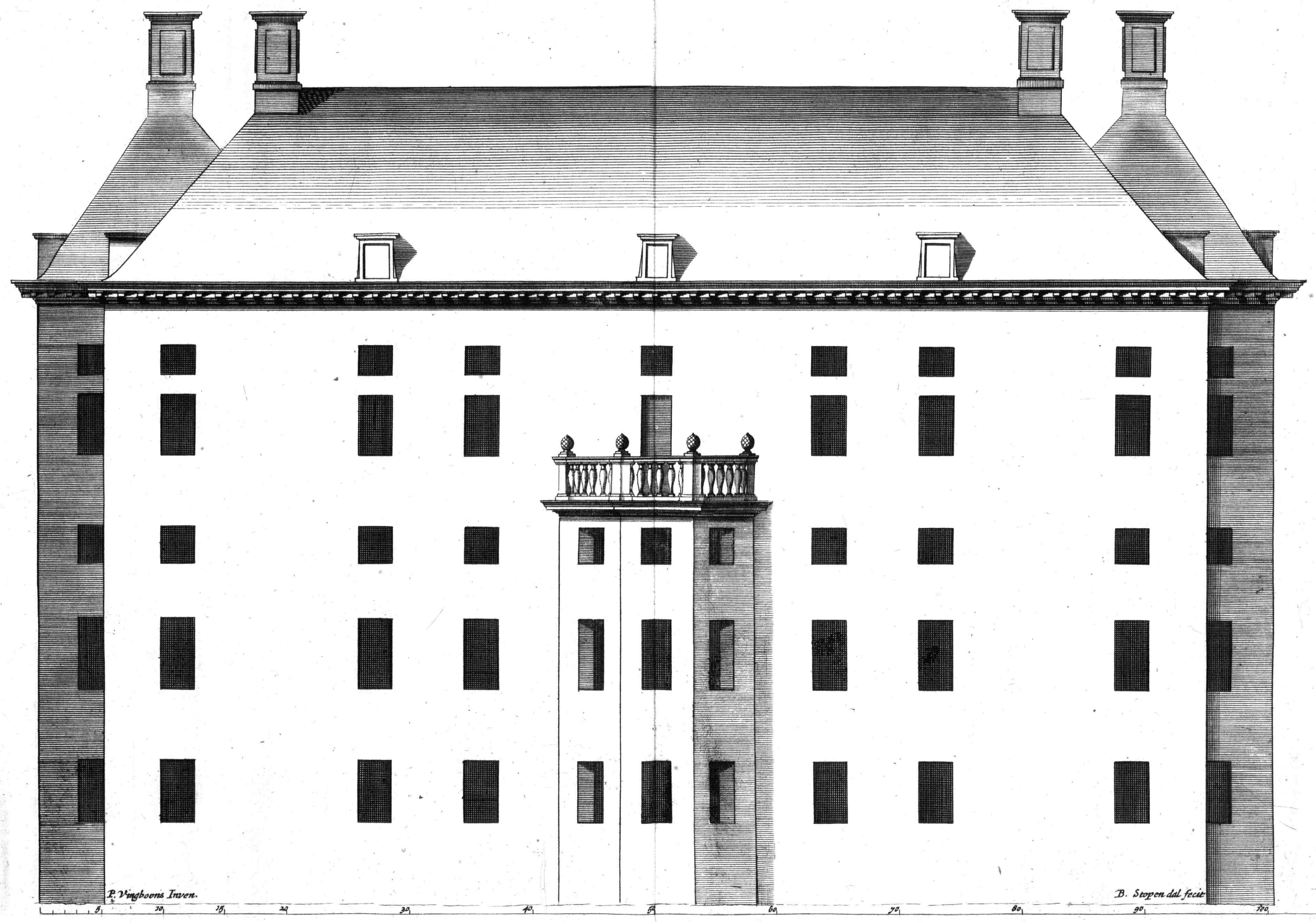

P. Vignola Invenit

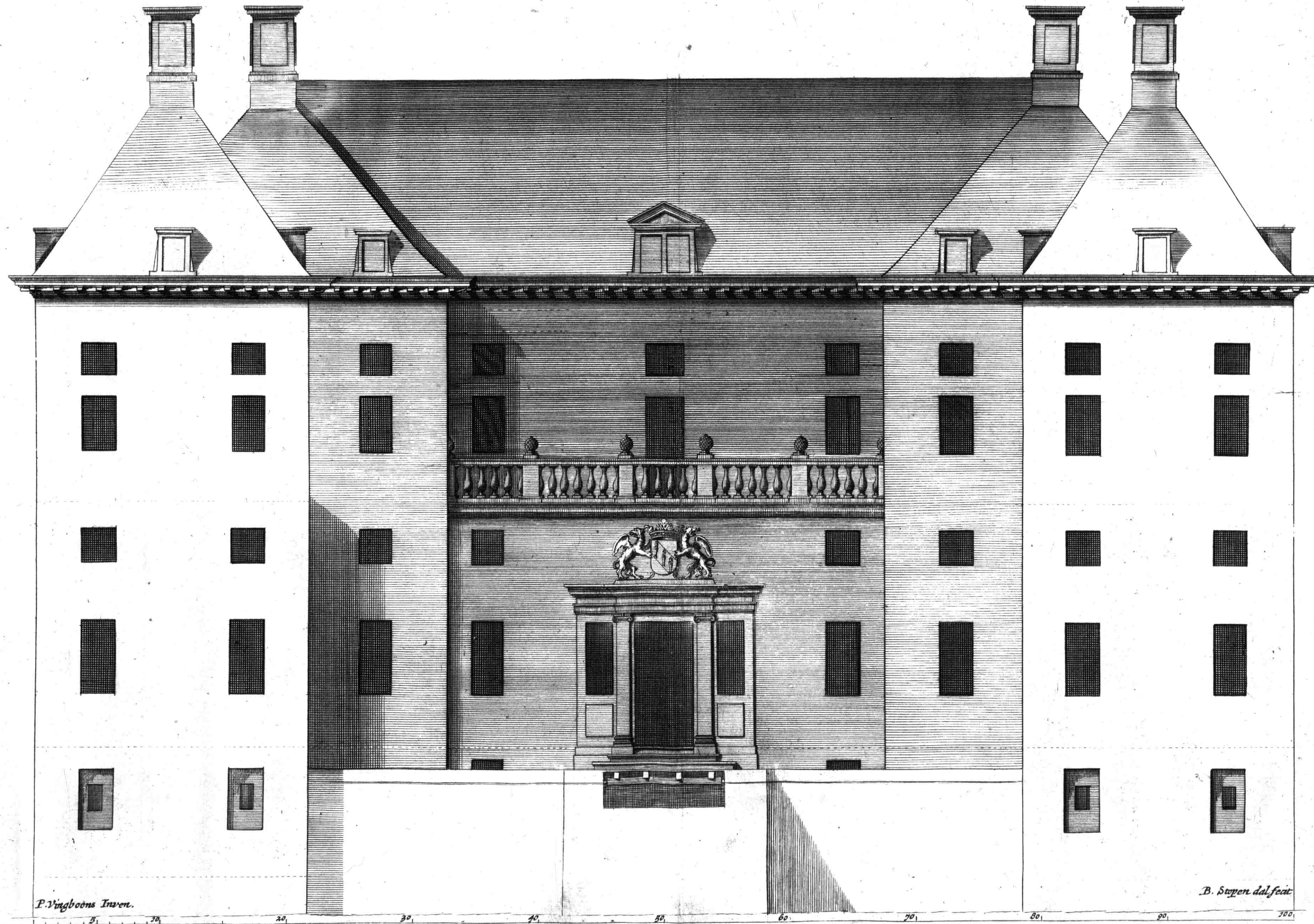
B. Scipio del. fecit

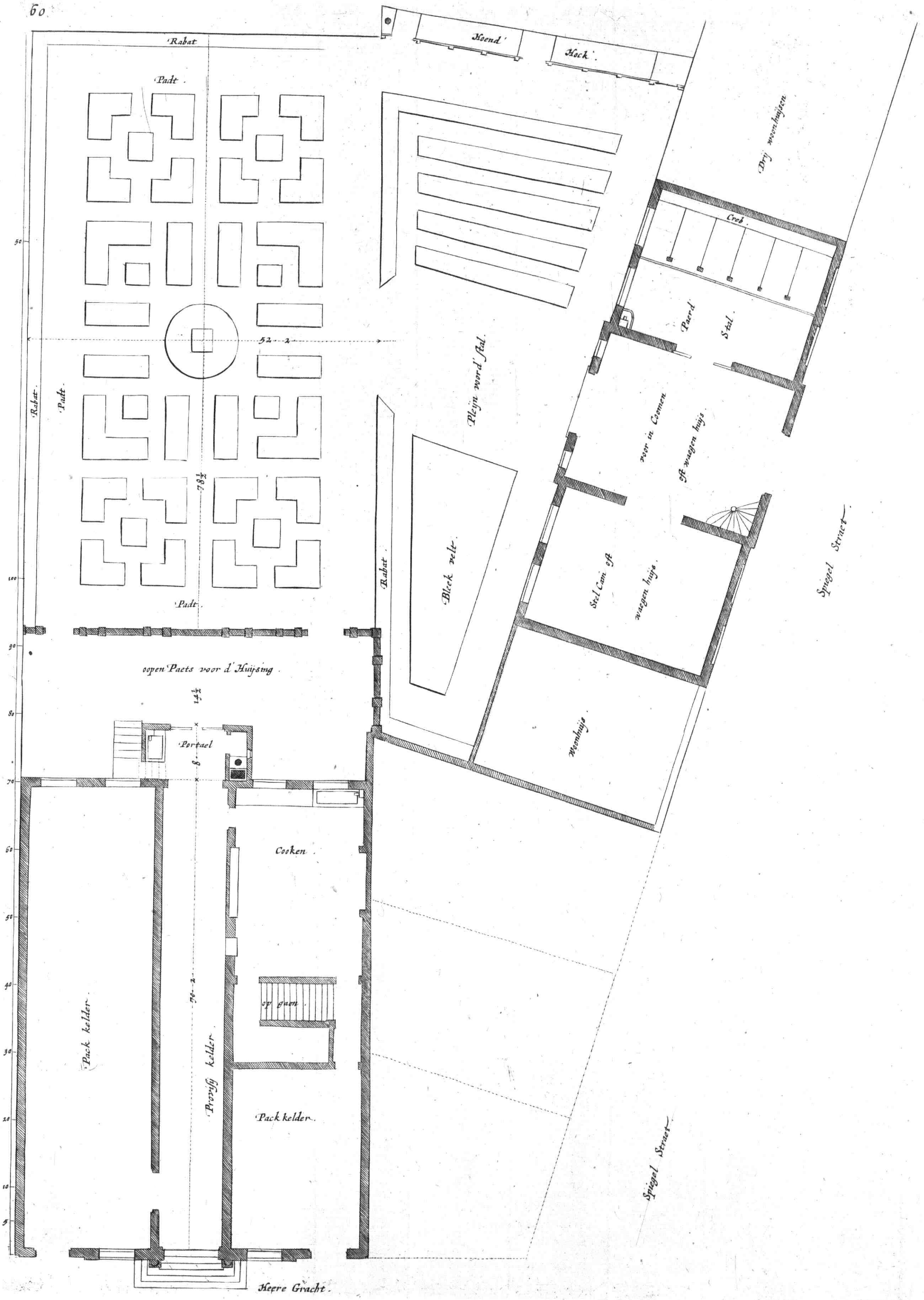

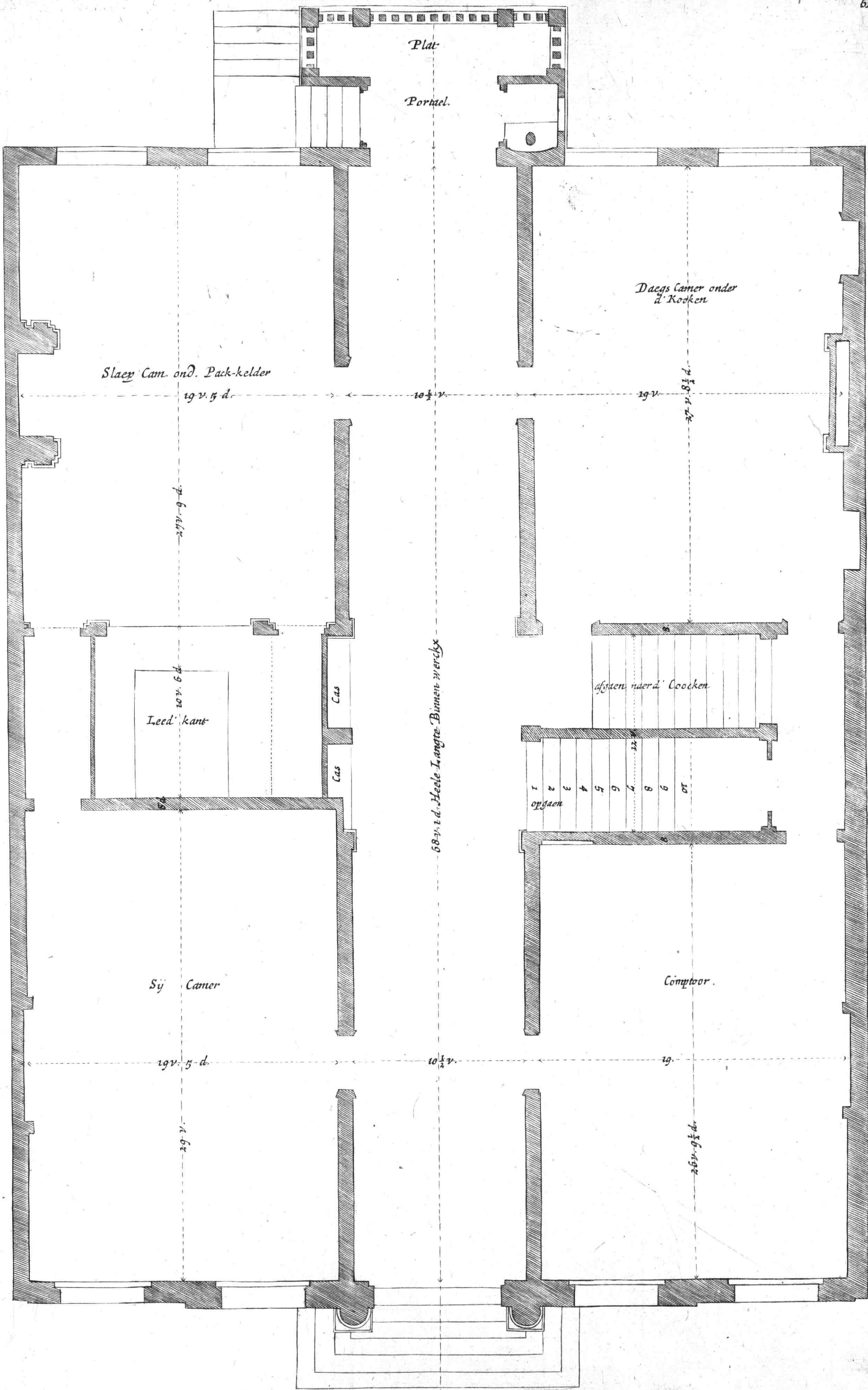

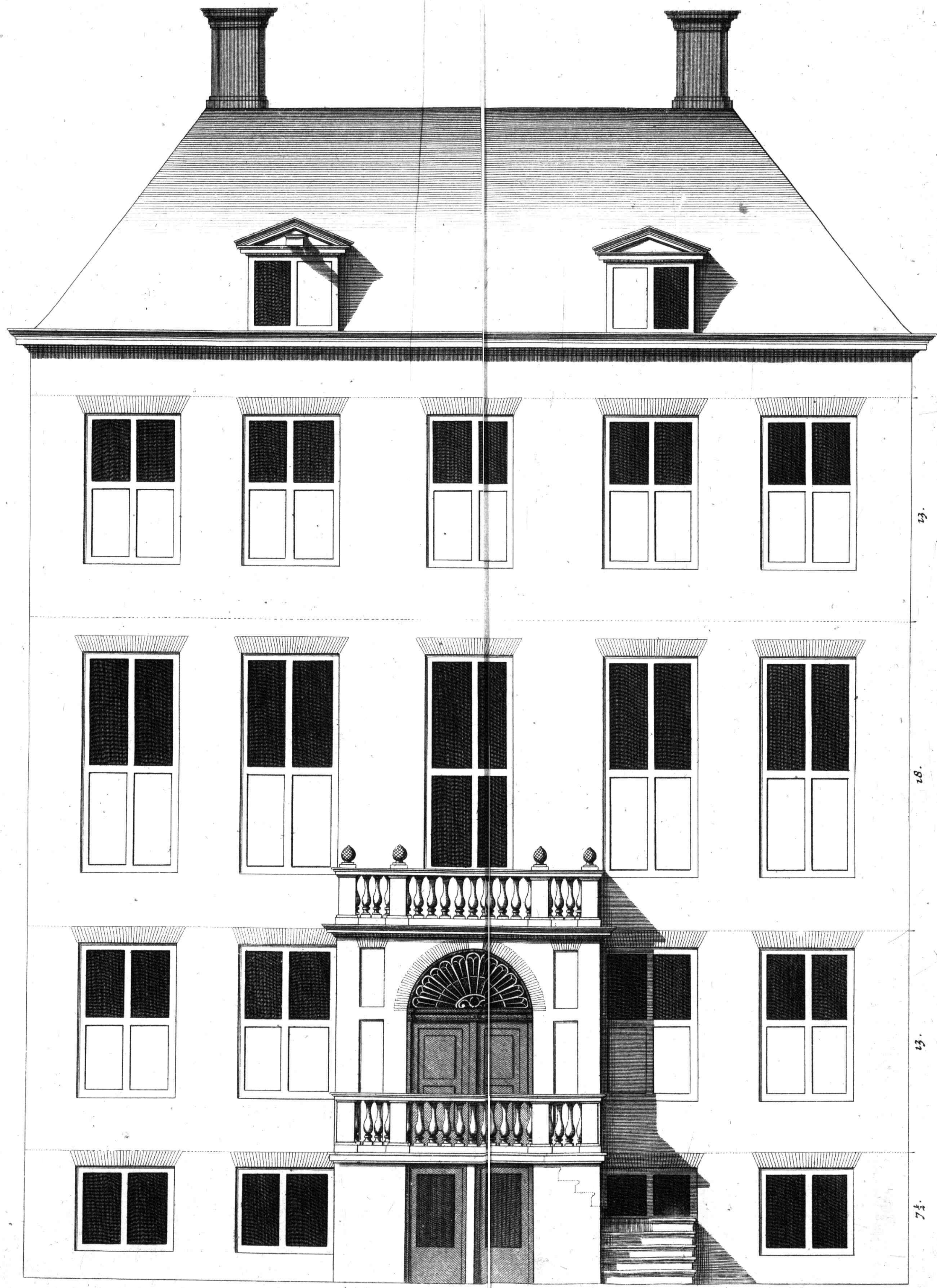
P. Vinghoens Inven.

D. Sengen del fecit

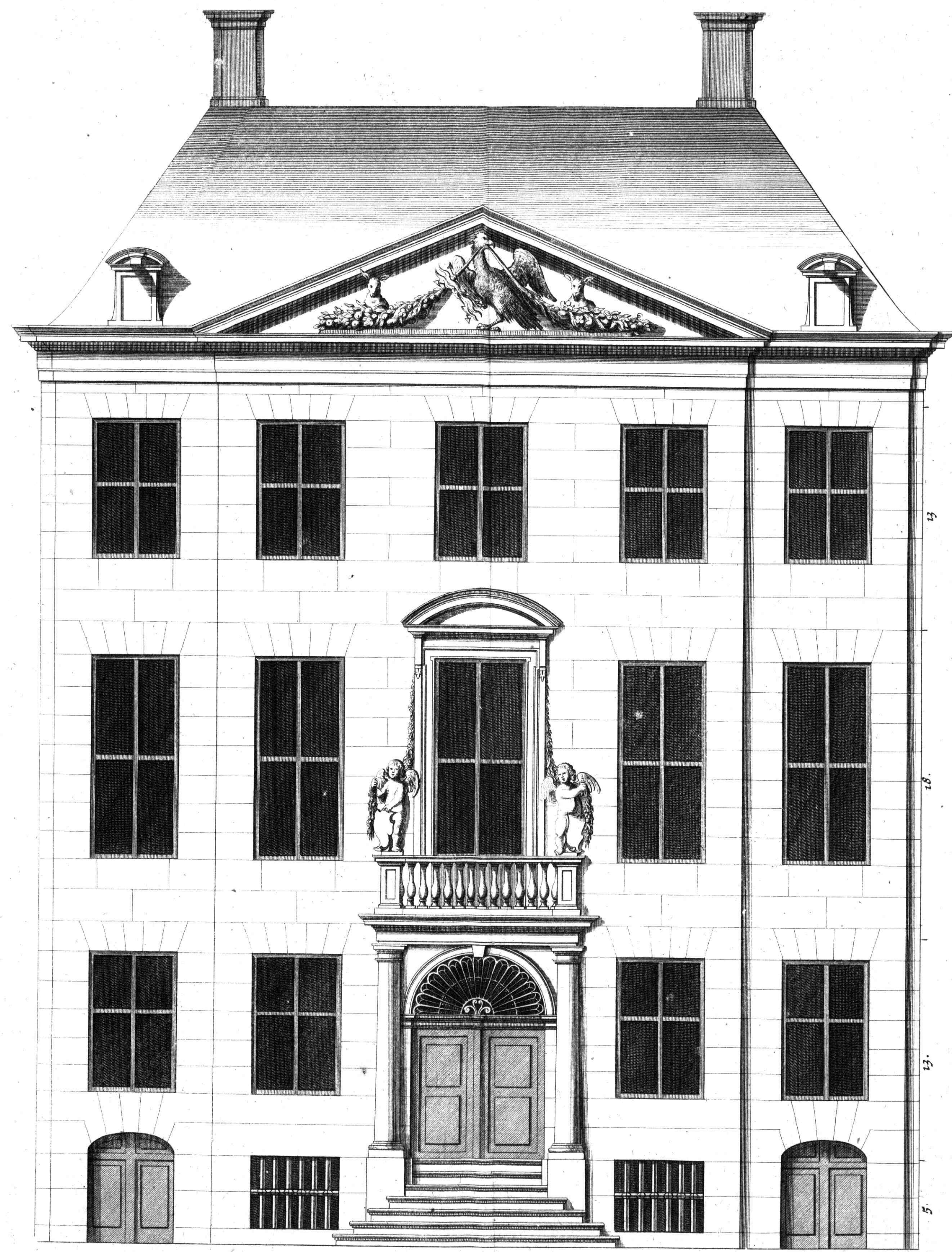
13.

18.

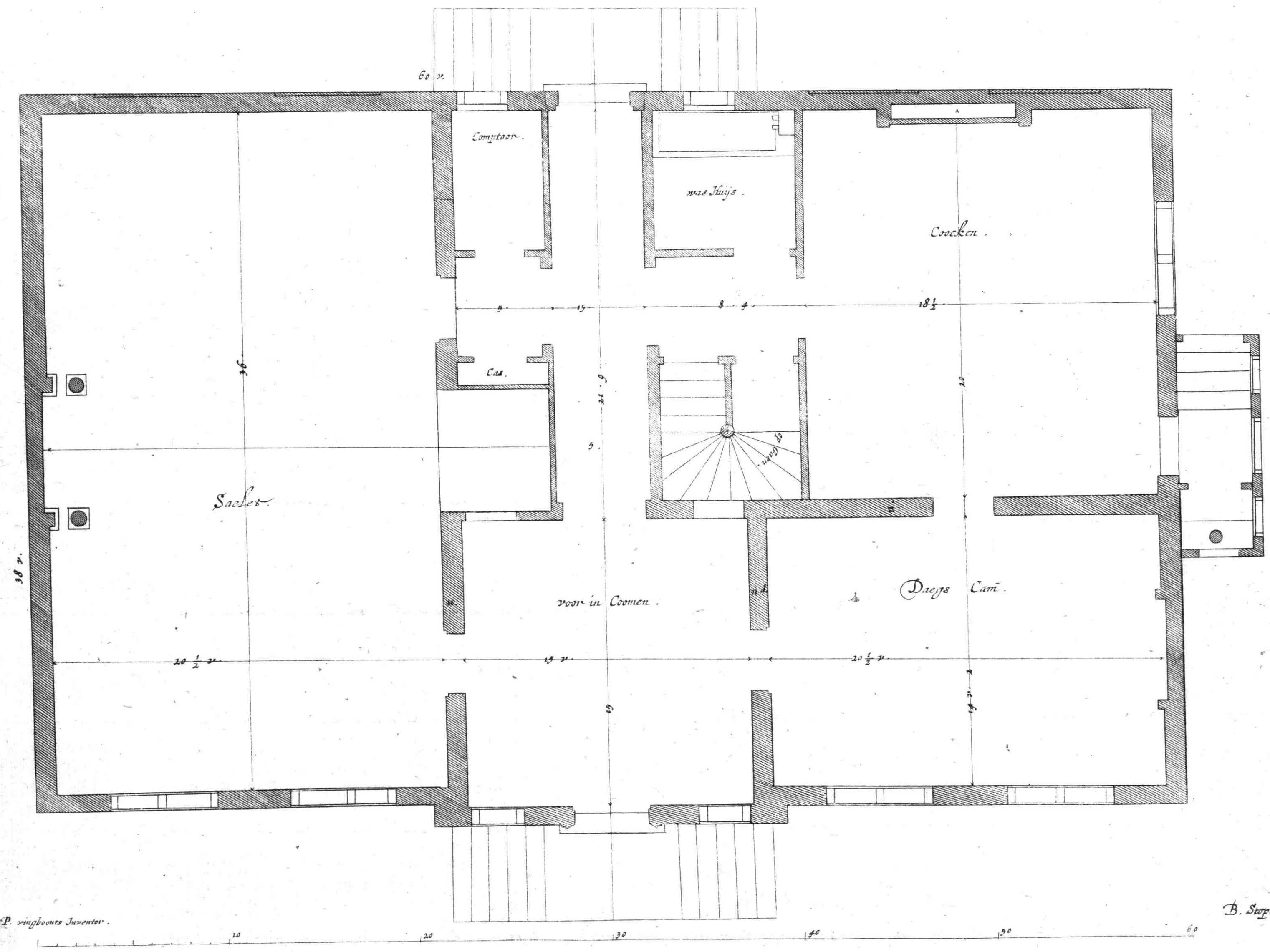
19.

74.

P. Wynboons Invent. 5 20 15 20 30 40 50 B. Sassen del. fecit

F. Madsen del. T. J. Sørensen sculp.

P. v. ingheent's Inventor.

B. Stepen dal fecit

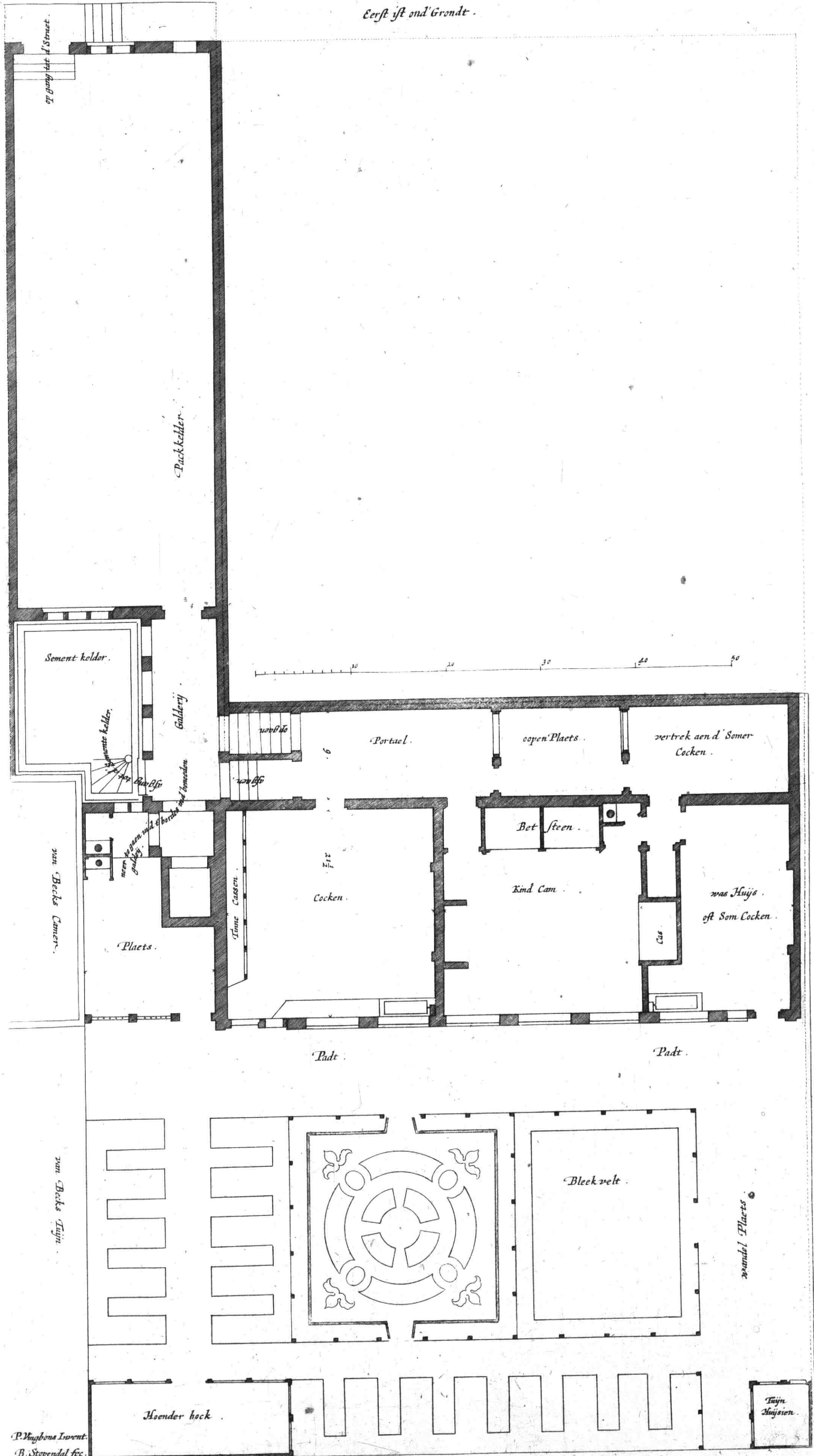

E. Vanbroons
Inventor

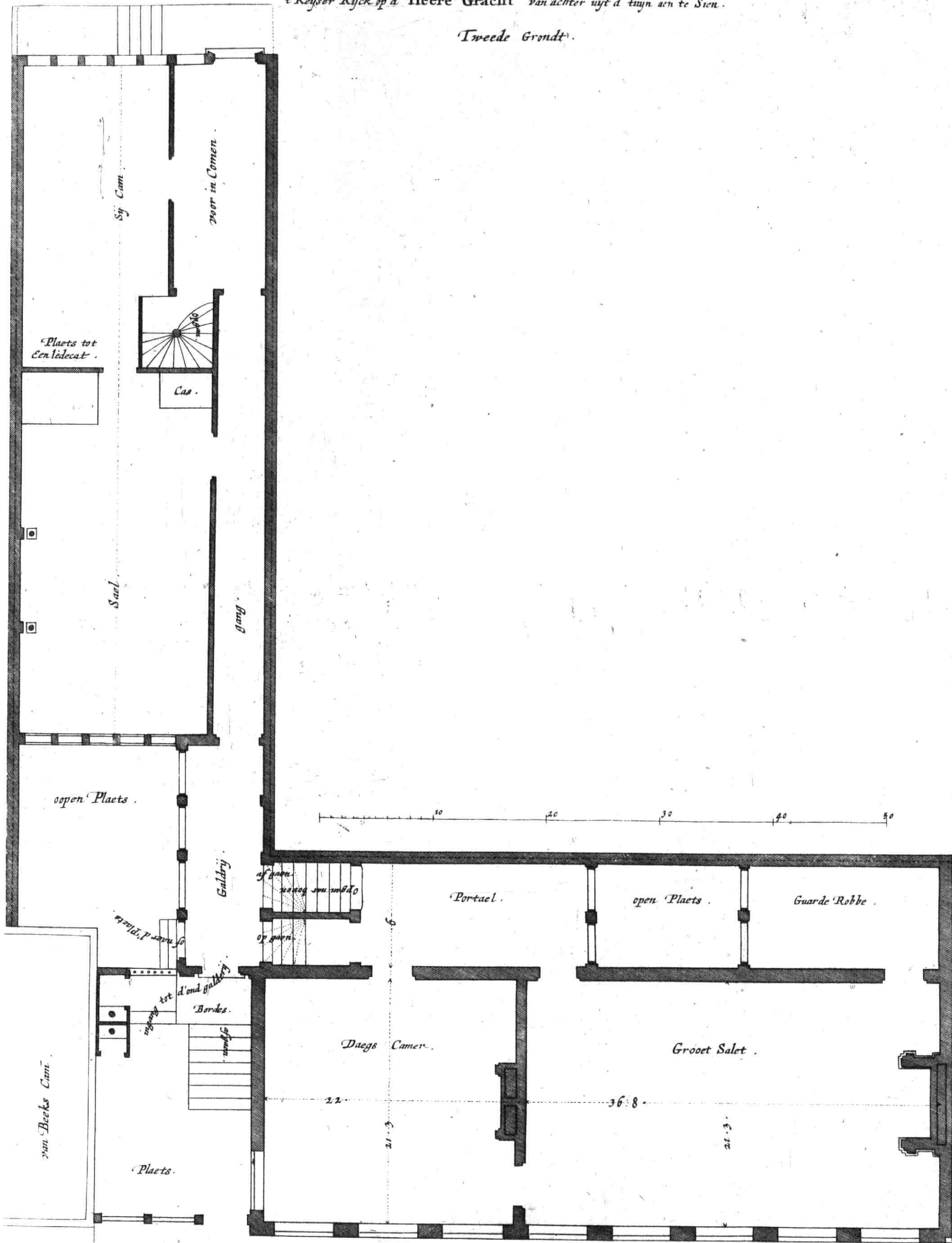
B. Stependal
fecit

66

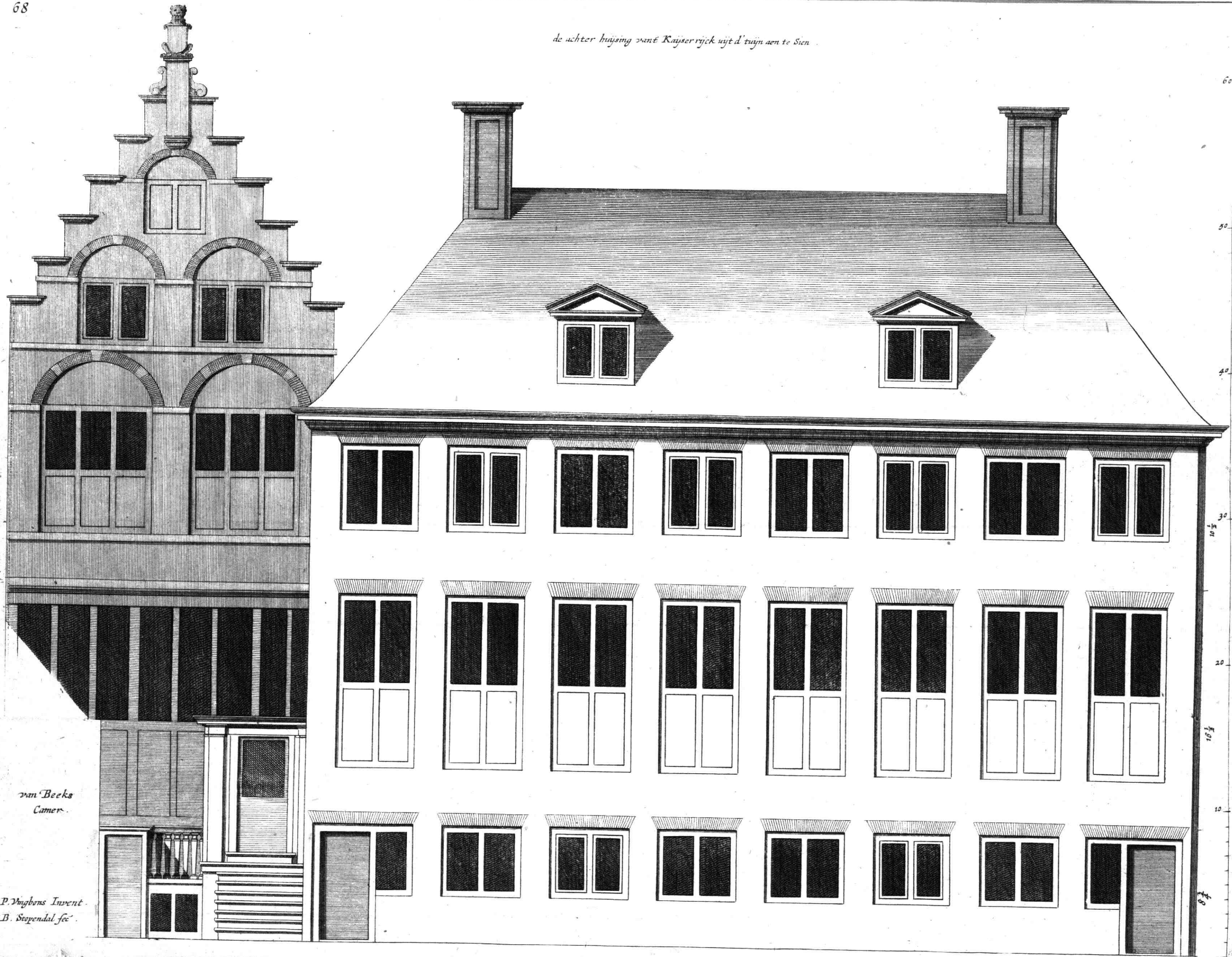
Keijzer-Rijk op d' Heere Gracht van achter uijt d' tuyn aen te sien.
Eerst ist und Grondt.

Tweede Grondt.

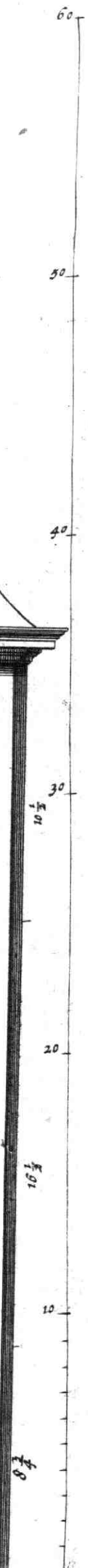

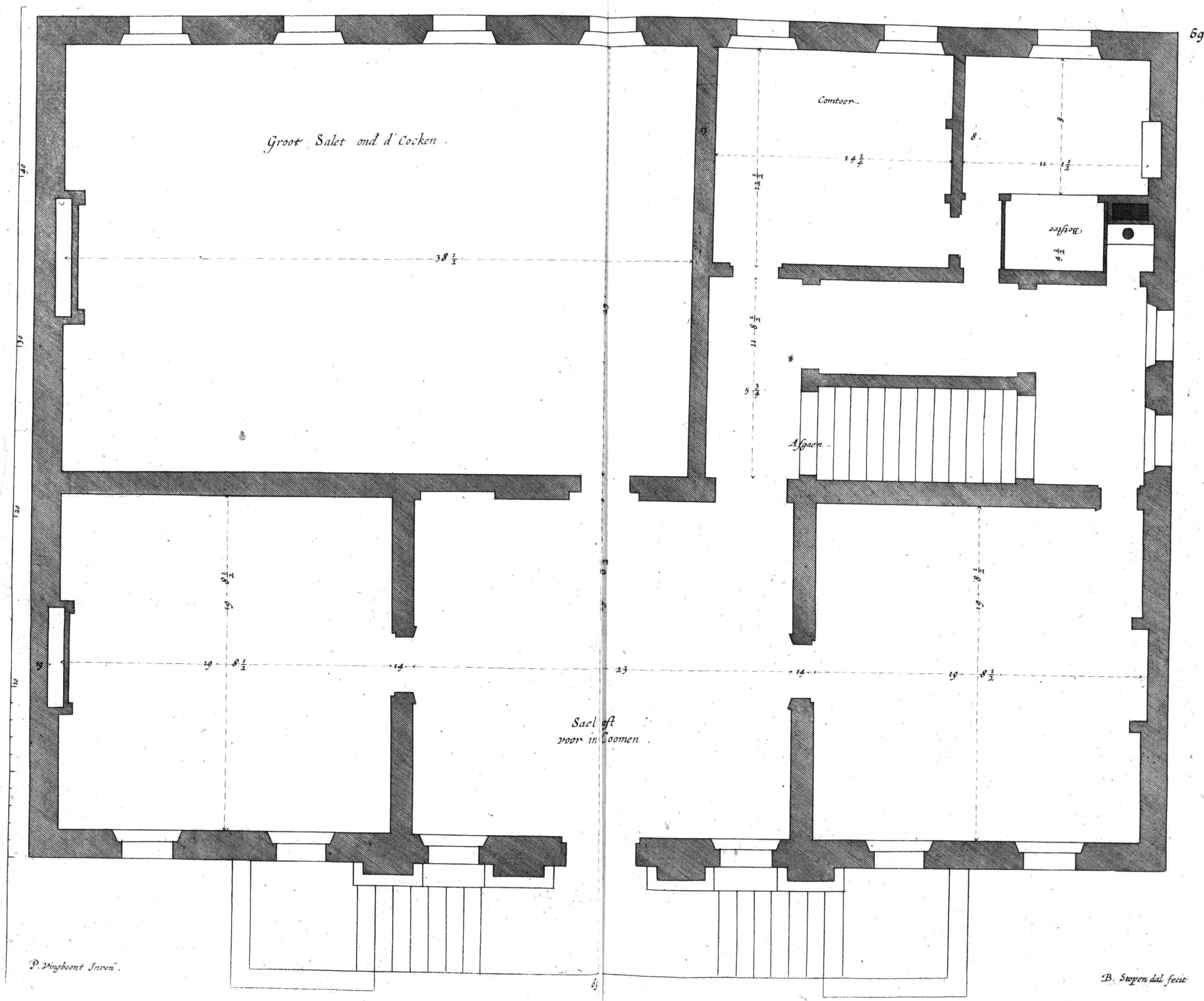
van Becks Tuyn

van Beeks
Camer.

P. Vuybens Inwent.
B. Steyendal fec.

Groot Salet ond d' Cocken .

Comtoer .

Koffice .

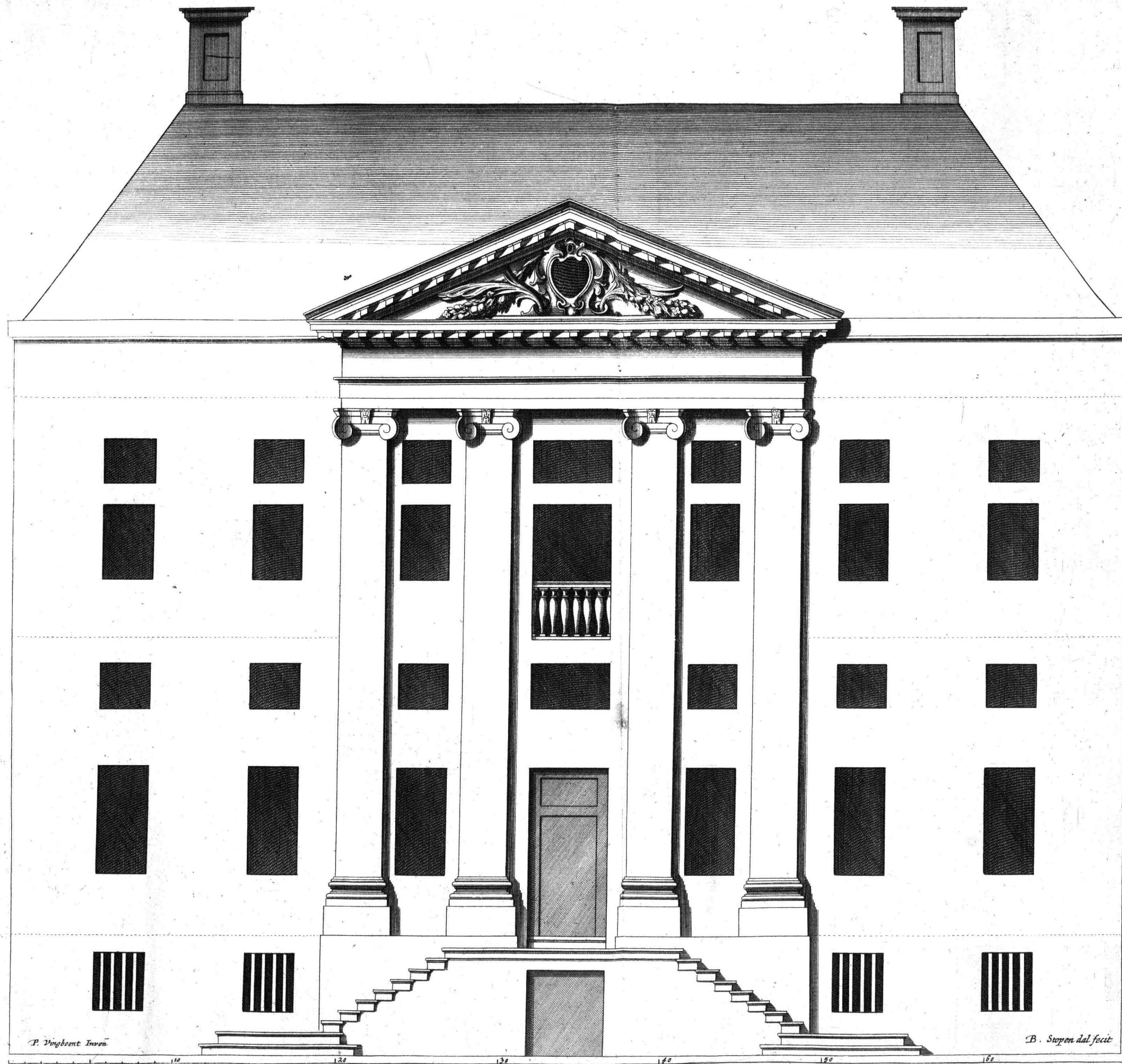
Salet .

Salet oft
voor in Coomen .

P. Dingbont Inven .

B. Snygen del fecit

69

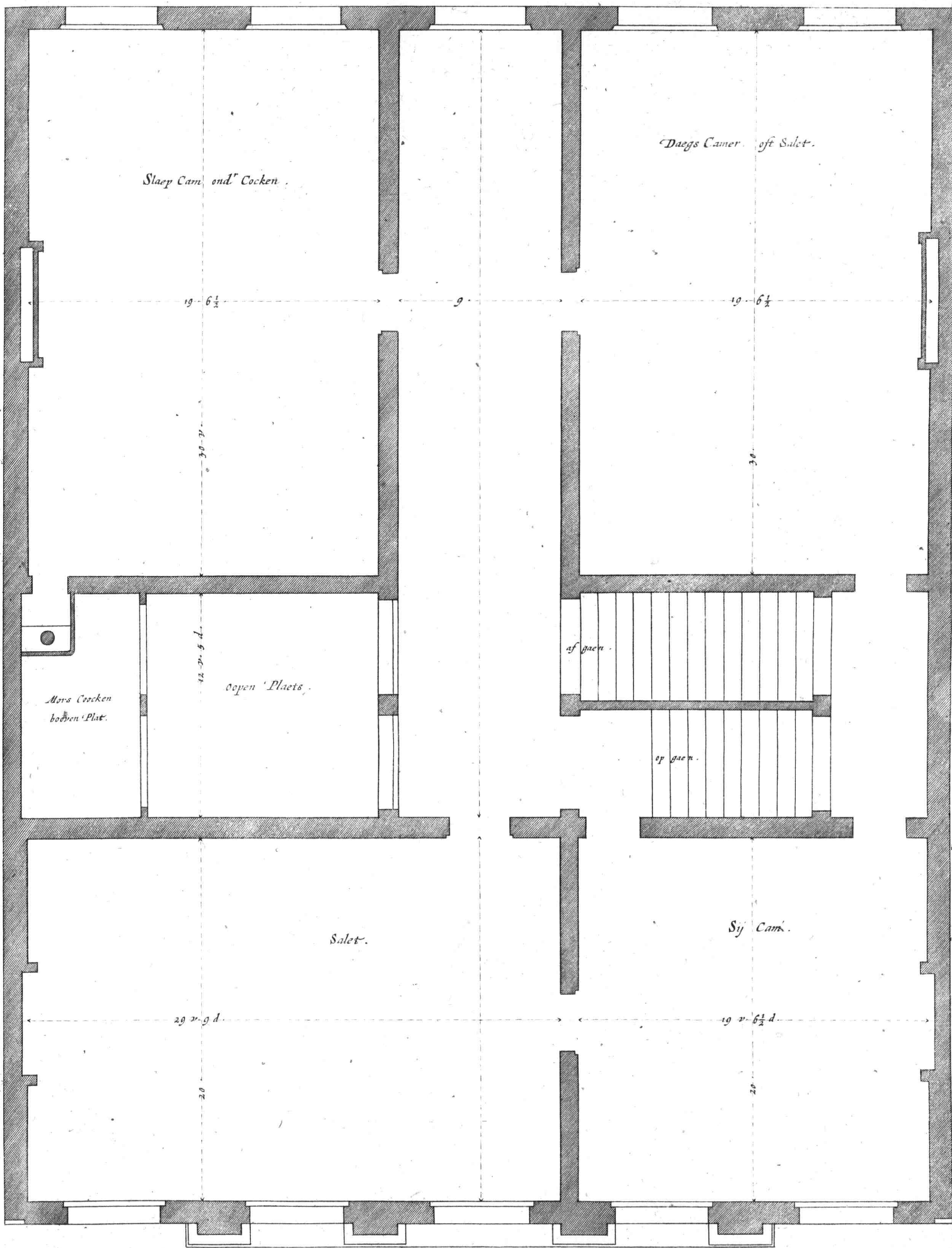

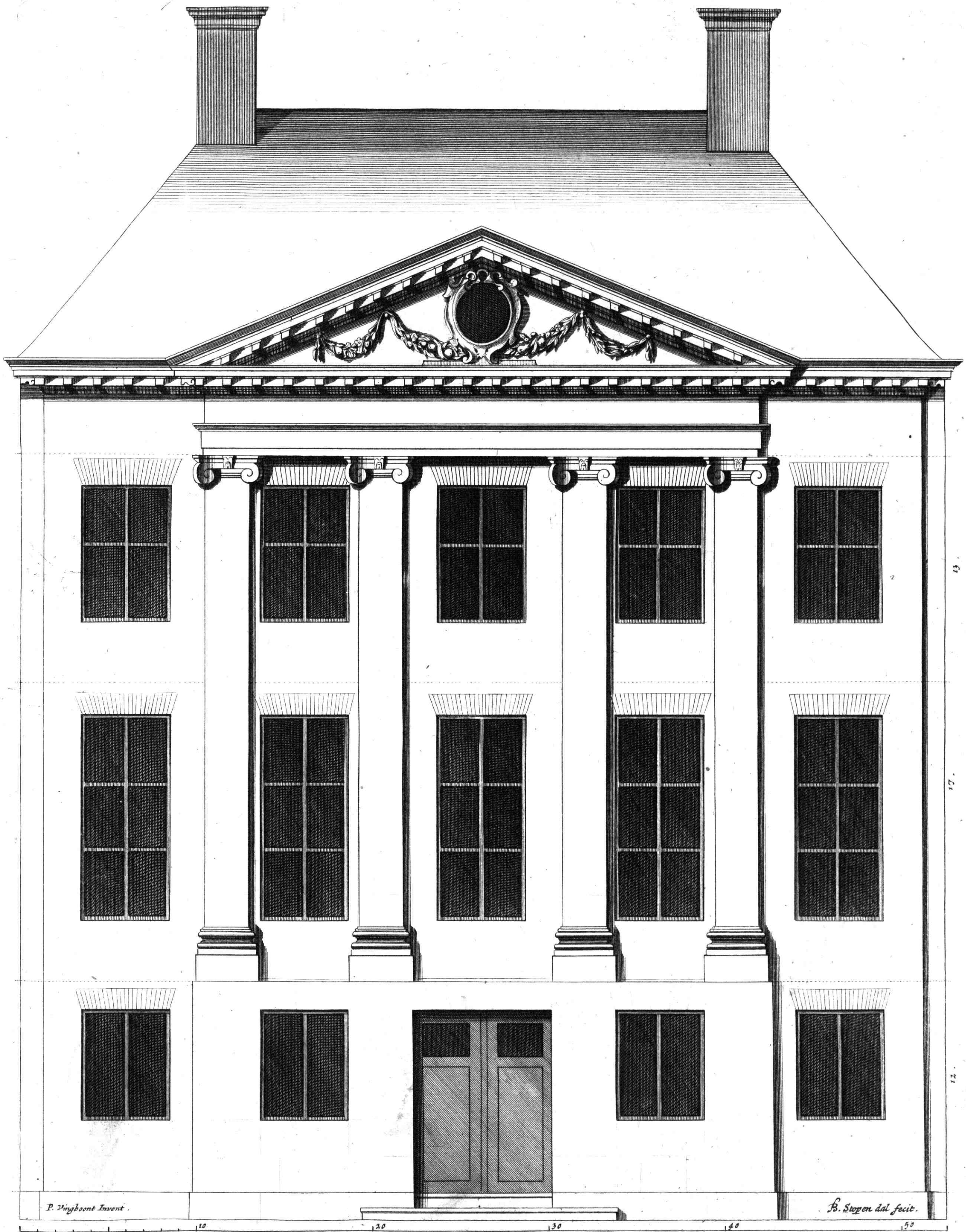
P. Vigneron Invenit

C.B. Supton del. fecit

120 124 132 140 148 156 164

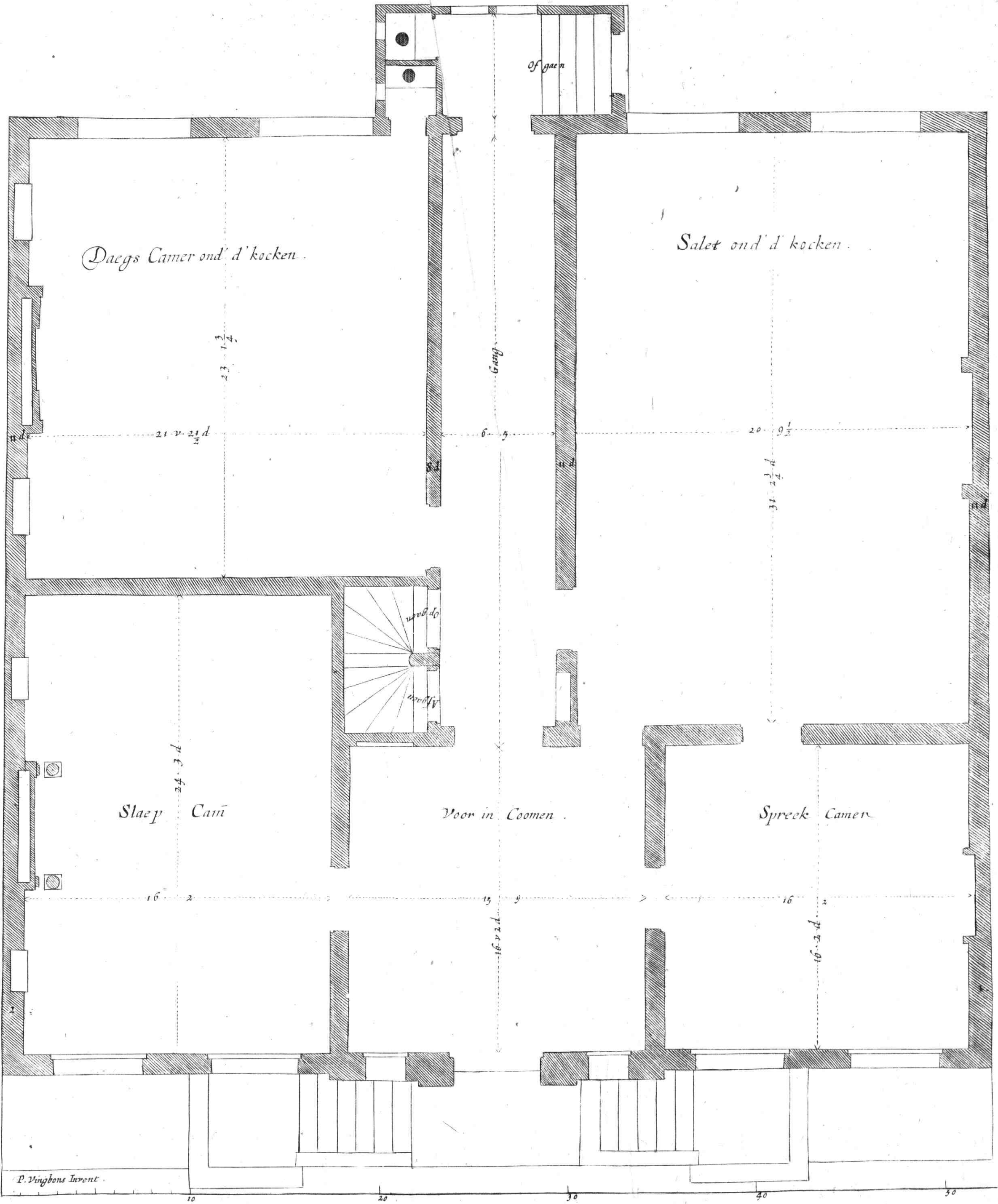
7 1/2

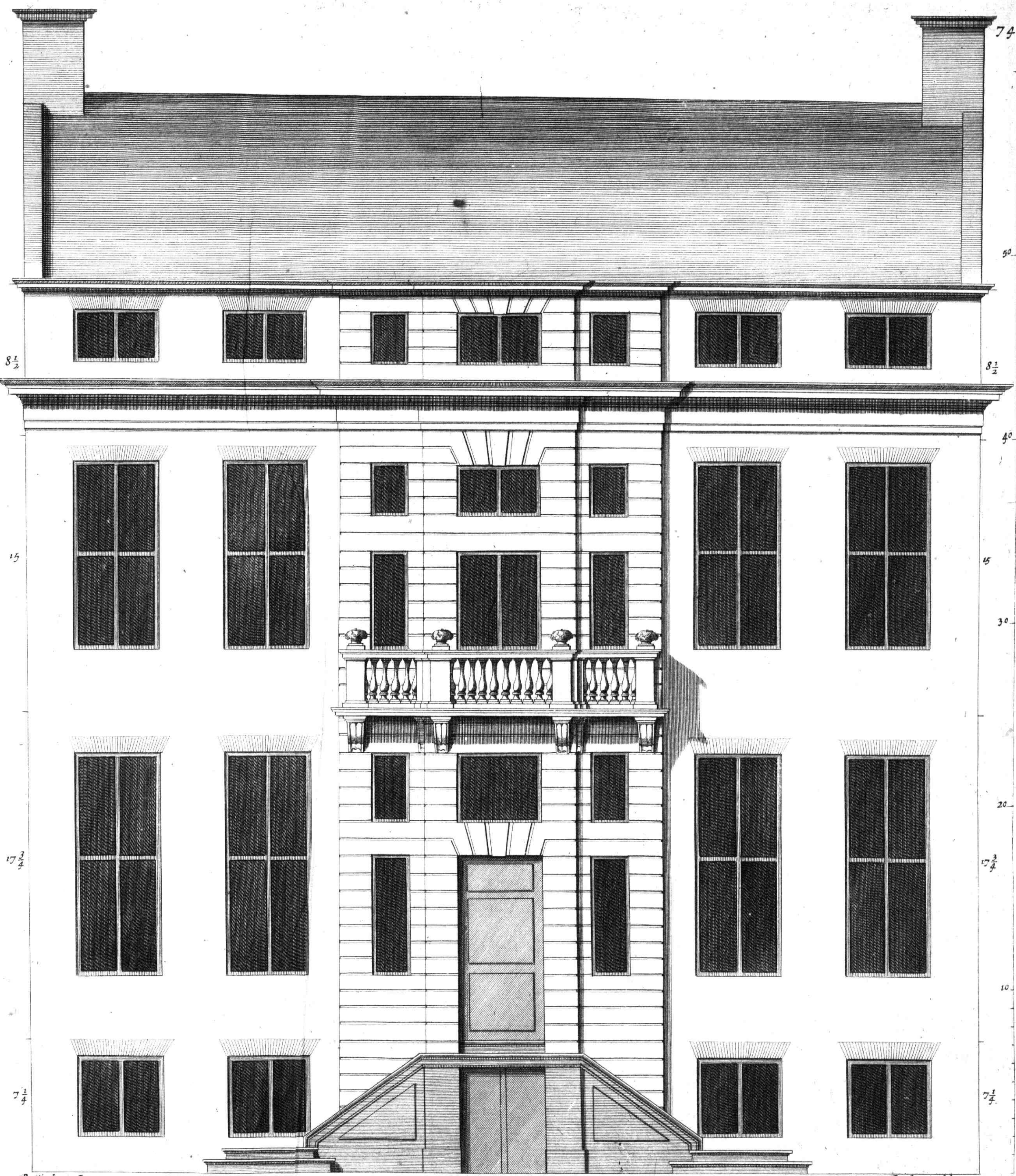

P. Vinyboent Inwent.

B. Steyer del. fecit.

P. Vingboons. Inven.

B. Steopendal.

125 u d'langte vande Tuyn die met een Poort van 35 voet op d' Kaisers grafte coemt is met malander 170 wuten .

